

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ALİ MƏHKƏMƏSİNİN BÜLLETENİ

Baş redaktor:
R.Y.Rzayev

Baş redaktorun
müavini:
Ş.Y.Yusifov

Redaksiya heyəti:
H.A.Mirzəyev
T.Ş.Mahmudov
B.H.Əsədov
Z.M.Quliyev
Ə.M.Rüstəmov
V.Ə.İbayev
H.Q.Nəsimov
Ə.A.Kərimov

Məsul katib:
A.M.Məmmədli

Redaksiyanın ünvanı:

Az 1025, Bakı şəhəri,
Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.14
1193-cü məhəllə
Tel: 493-18-37
Faks: 493-18-37

www.supremecourt.gov.az

MÜNDƏRİCAT

**R.Y.Rzayevin "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı.....2**

Ali Məhkəmənin Plenumu.....3

Cinayət və hərbi işlər üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Cinayət mühakimə icraatının bütün mərhələlərində İnsan Hüquqlarının və Əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ təmin edilməlidir.....6
Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsinin yanlış təfsiri və şəxsin əməlinə həmin cinayət tərkibinin olmaması haqqında apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəlidiyi nəticə iş üzrə toplanmış sübutlara uyğun olmamışdır.....10
Məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının rəyi ilə şəxsin əvvəllər əzab çəkdiyi psixi xəstəlikdən müalicə olunaraq sağalması və məcburi müalicəyə ehtiyacı olmaması müəyyən edildikdə onun psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsi azadlıq hüququnun pozulması kimi qiymətləndirilir.....17
Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 10-cu maddəsinin tələblərinə əməl olunmaması məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında dəyişdirilməsinə səbəb olmuşdur.....26

Mülki və inzibati-iqtisadi işlər üzrə məhkəmə təcrübəsindən

Əmək müqaviləsinin pozulması barədə ərizə vermiş işçi xəbərdarlıq müddəti bitənədək istədiyi vaxt ərizəsini geri götürə və ya onu etibarsız hesab etmək barədə işəgötürənə yeni ərizə verə bilər. Əmək müqaviləsi bu şərtlə ləğv edilə bilməz ki, işəgötürən həmin vəzifəyə (peşəyə) yeni işçinin götürülməsi barədə işçiyə rəsmi qaydada yazılı xəbərdarlıq etməmiş olsun.....30
Bank əmanət müqaviləsi bank kitabçası, bank və depozit sertifikatı ilə yanaşı bank qaydalarına, bank təcrübəsində tətbiq olunan işgüzar dövrüyyə adətlərinə uyğun gələn və qanuna zidd olmayan istənilən sənədlə təsdiq edilə bilər.....32
Bir-biri ilə əlaqədar olan birləşdirilmiş bir neçə tələbin bir qismi ümumi məhkəməyə, digərləri isə inzibati-iqtisadi məhkəməyə aiddirsə, həmin tələblərə ümumi məhkəmədə baxılmalıdır.....35
Subroqasiya hüququna aid iddia müddətləri Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 373.1-ci maddəsinin tələbinə uyğun hesablanmalıdır.....39

Məqalələr

Müzəffər Ağazadə: Dəyişikliklər qanunların təkmilləşdirilməsinə xidmət etməlidir.....43

Beynəlxalq əlaqələr.....48

Tədbirlər.....50

R.Y.Rzayevin “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

Azərbaycan Respublikasının məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında səmərəli fəaliyyətinə görə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Yaqub oğlu Rzayev “Şöhrət” ordeni ilə təltif edilsin.

İlham Əliyev
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 fevral 2013-cü il.

Ali Məhkəmənin Plenumu

01 fevral 2013-cü ildə Ramiz Rzayevin sədrliyi ilə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin növbəti Plenumu olmuşdur.

Ali Məhkəmənin sədri Plenum iclasını açaraq bildirmişdir ki, 2012- ci il bir sıra əlamətdar hadisələrlə yadda qalmışdır. Azərbaycan xalqı və dövləti öz tarixinə möhtəşəm zəfərlər həkk etmişdir. Dünyanın 155 dövlətinin dəstəyi ilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının üzvü seçilən Azərbaycanın may ayında bu mötəbər qurumun iclasına sədrliyini həyata keçirməsi, Trans-Anadolu Qaz Kəmərinə (TANAR) həyat vəsiqəsi verilməsi, ölkəmizin iqtisadiyyatının rəqabətə davamlılığına görə dünya miqyasında 46-cı, MDB məkanında birinci yerə çıxması Azərbaycanın beynəlxalq imicinin yüksəlməsinə xidmət etmişdir. Respublikamız üzrə bütün iqtisadi göstəricilər yüksək səviyyədədir. 2012-ci ildə ümumi daxili məhsul 2,2 faiz artmışdır. Əhalinin pul gəlirləri 13,8 faiz artdığına görə işsizliyin səviyyəsi 5,2 faiz aşağı düşmüş, yoxsulluğun səviyyəsi 7,6 faiz azalmışdır. Bütün bunlar çox gözəl göstəricilərdir.

Ötən ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin məhkəmə sistemi ilə bağlı Sərəncamlarının icrası və Ali Məhkəmənin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və müasirləşdirilməsi istiqamətində bir sıra işlər görülmüşdür. Ədalət mühakiməsinin yüksək səviyyədə həyata keçirilməsi üçün ən müasir standartlara uyğun şərait yaradılmış, Ali Məhkəmənin fəaliyyətinin hüquqi və informasiya təminatı gücləndirilmiş, Aparatda yeni texnologiyalar tətbiq edilmiş, hakimlərin və məhkəmə aparatı işçilərinin sosial təminatı yaxşılaşdırılmış, maddi-texniki baza möhkəmləndirilmişdir. Eyni zamanda əvvəlki illərlə müqayisədə 2012-ci il ərzində vətəndaşların hüquqlarının məhkəmə müdafiəsinin səviyyəsi yüksəlmişdir. Respublikamızın bir sıra rayonlarında yeni məhkəmə binaları tikilib istifadəyə verilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri vurğulamışdır ki, Azərbaycan Respublikası İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasına qoşulduğundan Avropa Məhkəməsinin presedent hüququ bizim hüquq sistemimiz üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Dövlətin Avropa Məhkəməsinin yurisdiksiyasını tanıması, ilk növbədə Azərbaycan vətəndaşları faydalanmaqdadırlar. Vətəndaşlar İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinə çıxış əldə etmiş, məhkəmə və hüquq-mühafizə orqanlarının iş fəaliyyətinə olan tələblər daha da yüksəlmişdir. Bu

baxımdan ədalət mühakiməsini həyata keçirən hakimlərin beynəlxalq hüquq normalarını, insan hüquqları sahəsində beynəlxalq standartları, onların tətbiqi təcrübəsini mənimsəmələri önəmli olduğundan Ali Məhkəmədə keçirilən seminarlarda beynəlxalq hüquqi aktlar, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəaları, Avropa Məhkəməsinin presedent hüququ öyrənilir. Hakimlərin və dəvət olunmuş beynəlxalq təşkilatların nümayəndələrinin iştirakı ilə “dəyirmi masa”lar keçirilir, Avropa dövlətləri məhkəmələrinin təcrübəsinin öyrənilməsinə kömək edən xarici dövlətlərə tanışlıq səfərləri təşkil edilir.

Plenumda Ali Məhkəmənin kollegiya sədrlərinin 2012-ci ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi vəziyyətinə dair məlumatları dinlənilmişdir.

Qeyd edilən məlumatlarla əlaqədar Plenumda geniş müzakirələr və təhlillər aparılmışdır.

Məruzə edən kollegiya sədrləri 2012-ci ildə kollegiyaların fəaliyyətində nəzərə çarpacaq irəliləyiş olduğunu qeyd etmişlər.

Ali Məhkəmənin bütün kollegiyalarında - mülki, inzibati-iqtisadi, cinayət və hərbi kollegiyalarında 2012-ci ildə baxılmış işlər 2011-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə artmışdır. Mülki kollegiyada 6 faiz, inzibati-iqtisadi kollegiyada 58,3 faiz, cinayət kollegiyasında 59 faiz, hərbi kollegiyada isə 5,6 faiz artma müşahidə olunmuşdur. Qeyd edək ki, Mülki Kollegiyada ailə, əmək, bank krediti ilə bağlı baxılan işlərin sayı nəzərəçarpacaq dərəcədə artmışdır. Ümumiyyətlə, Ali Məhkəməyə daxil olmuş işlərin sayı 20,5 faiz artmışdır.

Baxılan işlərin sayının artmasına baxmayaraq ləğv olunan məhkəmə qərarlarının sayı azalmışdır. Bu isə aşağı instansiya məhkəmələri tərəfindən qəbul edilən qərarların keyfiyyətinin əvvəlki illərə nisbətən yüksək olmasını göstərir.

2012- ci ildə Ali Məhkəmədə vətəndaşların ərizə və şikayətlərinə, digər müraciətlərinə baxılmasına, onlara hüquqi cəhətdən əsaslı və düzgün cavab verilməsinə diqqət artırılmışdır.

Ali Məhkəməyə edilən müraciətlərdə artma müşahidə olunmuşdur. Bunu, vətəndaşların məhkəmələrə olan inamının artması kimi qəbul etmək olar.

Ali Məhkəmənin Plenumunun 2012-ci ildə 5 iclası keçirilmiş, 14 qərar çıxarılmışdır.

Plenumda Ali Məhkəmənin 2013-ci ilin birinci yarısına dair iş planı təsdiq edilmişdir.

Plenumda konkret işlərə baxılmışdır.

Plenum müzakirə olunan məsələlər və baxılmış işlər barədə müvafiq qərarlar qəbul etmişdir.

CİNAYƏT VƏ HƏRBİ İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Cinayət mühakimə icraatının bütün mərhələlərində İnsan Hüquqlarının və Əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsində nəzərdə tutulan ədalətli məhkəmə araşdırması hüququ təmin edilməlidir.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 09 dekabr 2011-ci il tarixli hökmü ilə *A.Adıgözəlov* Azərbaycan Respublikası CM-in 126.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmişdir.

Məhkəmənin həmin hökmündən məhkum tərəfindən apellyasiya şikayəti verilmiş, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin 29 fevral 2012-ci il tarixli ilkin baxış qərarı ilə apellyasiya şikayəti məhkəmə istintaqı aparılmadan və əlavə sübutlar tələb edilmədən məhkəmə baxışına təyin edilmişdir.

A.Adıgözəlov birinci instansiya məhkəməsinin hökmünə əsasən ona görə təqsirli bilinərək məhkum edilmişdir ki, o, 2011-ci ilin iyun ayının 11-də saat 01:00 radələrində Sumqayıt şəhəri, Yaşıl dərə bağlar massivində yaşadığı evin qarşısında şəxsi münasibətlər zəminində aralarında baş vermiş mübahisə zamanı özünə məxsus olan bıçaqla tanışı Aydınov Gündüz Rüstəm oğlunun qarın nahiyəsindən qəsdən bir dəfə vuraraq sonuncuya dərəcəsinə görə həyat üçün təhlükəli olan sağlamlığa ağır zərər vurmaya aid bədən xəsarəti yetirmişdir.

Apellyasiya instansiya məhkəməsinin yuxarıda qeyd edilən qərarından məhkum tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətində Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin 29 fevral 2012-ci il tarixli qərarının ləğv edilməklə iş məhkəmə istintaqı keçirilməklə baxılması xahiş olunmuşdur. Məhkum kassasiya şikayətini belə əsaslandırmışdır ki, birinci instansiya məhkəməsində zərər çəkmiş şəxs dindirilməmiş və iş üzrə obyektiv həqiqətə nail olmaq üçün onun dindirilməsinə və təkrar məhkəmə tibbi ekspertizasının keçirilməsinə zərurət vardır. Çünki zərərçəkmiş şəxsin xəsarəti ağır deyil, az ağırdır. Bundan əlavə apellyasiya instansiya məhkəməsində məhkəmə baxışının məhkəmə istintaqı aparılmaqla keçirilməsi haqqında

vəsətət qaldırsa da həmin vəsatət heç bir əsaslandırılma aparılmadan təmin edilməmişdir.

Məhkəmə kollegiyası kassasiya şikayətinin və kassasiya şikayətinə əlavənin dəlillərini iş materialları ilə əlaqəli şəkildə araşdırıb belə nəticəyə gəlmişdir ki, aşağıdakı əsaslara görə məhkum tərəfindən verilmiş kassasiya şikayəti və kassasiya şikayətinə əlavə təmin edilməli, apellyasiya instansiya məhkəməsinin ilkin baxış qərarı isə ləğv olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 391.3.4-cü maddəsinə əsasən apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protestinə ilkin baxılması zamanı məhkəmə digər məsələlərlə yanaşı şikayət və protest üzrə məhkəmə baxışının təyin edilməsi haqqında qərar qəbul edir. Azərbaycan Respublikası CPM-nin 392.1.1-ci maddəsinə görə həmin qərarla məhkəmə tərəfindən istintaqın aparılması zərurəti və onun həcmi haqqında məsələ də həll edilir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 392.3-cü maddəsində isə nəzərdə tutulmuşdur ki, birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən məhkəmənin gəldiyi nəticələrin düzgünlüyü üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki halların araşdırılmadığını güman etməyə əsaslar olduqda, apellyasiya instansiyası məhkəməsi məhkəmə istintaqının tam və ya qismən aparılmasını zəruri hesab edə bilər.

Hazırkı cinayət işi üzrə apellyasiya instansiyası məhkəməsi məhkəmə iclasını tam və ya qismən istintaq aparılmasına ehtiyac olmaması nəticəsinə gəlmiş, lakin qərarla istintaqın aparılmamasının səbəblərini ümumiyyətlə əsaslandırmamışdır.

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, məhkəmənin çıxardığı qərarı əsaslandırmaq həm milli, həm də dövlətdaxili qanunvericilik aktları ilə birbaşa nəzərdə tutulur. Məhkəmənin

öz qərarını hansı dərəcədə əsaslandırması vəzifəsinə əməl edilib-edilmədiyini müəyyənləşdirmək üçün tərəflərin məhkəməyə təqdim etdikləri müxtəlif arqumentləri nəzərə almaq lazımdır. Əgər məhkəmə tərəflərin əsas arqumentləri ilə bağlı öz qərarında gəldiyi nəticəni əsaslandırmırsa, bu qanunvericiliyin pozuntusu kimi qiymətləndirilir.

Cinayət prosesi iştirakçısının vəsatətinə, onun gətirdiyi dəlillərə baxılmaması və beləliklə müraciətdə qaldırılan məsələ haqqında əsaslandırılmamış məhkəmə qərarının çıxarılması Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, habelə İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqların Müdafiəsi Haqqında Konvensiyanın ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnu təsbit edən 6-cı maddəsinin pozuntusu kimi çıxış edir. Çünki, Konstitusiyanın 129-cu maddəsinin III hissəsi məhkəmə qərarlarının qanuni və əsaslı olmasını tələb edir. Konvensiyanın 6-cı maddəsi isə (İnsan Hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin hüquqi mövqələrinə görə) məhkəmə qərarlarının əsaslandırılmasını məhkəmə müdafiəsi, xüsusilə də, şəxslərin öz mövqeyini məhkəməyə çatdırmaq, məhkəmə tərəfindən dinlənilmək və eşidilmək hüququnun mühüm aspekti kimi nəzərdə tutur və məqsədi şəxsləri özbaşınalıqdan mühafizə etmək olan hüquqi vasitə kimi xarakterizə edir.

Avropa Məhkəməsinin məhkəmə qərarının əsaslandırılması problemi üzrə mövqeyi, onun ədalətli məhkəmə araşdırması hüququnun təmin edilməsi nöqtəyi-nəzərindən qərarların əsaslandırılmasına verdiyi önəm Kuznetsov və digərləri Rusiya Federasiyasına qarşı iş üzrə 11 yanvar 2007-ci il tarixli qərarında dolğun şəkildə öz əksini tapmışdır. Həmin qərarın 83-cü bəndində beynəlxalq məhkəmə bunları qeyd edir: “Məhkəmə xatırladır ki, artıq formalaşmış ədalət mühakiməsinin lazımınca həyata keçirilməsi prinsipini əks etdirən presedent hüququna uyğun olaraq məhkəmələrin və ədalət mühakiməsinə həyata keçirən başqa orqanların qərarlarında onların qəbul edilməsi əsasları yetərinə əks etdirilməlidir. 6-cı maddənin 1-ci bəndi məhkəmə instansiyalarından tələb edir ki, onlar çıxardıqları qərarların əsaslarını göstərsinlər, lakin həmin bəndə hər bir dəlilin

ətraflı cavablandırmasını tələb edən qayda kimi baxmaq olmaz. Qərarın əsaslandırılması barədə vəzifə hansı həcmdə yerinə yetirilməlidir-bu qəbul edilən qərarın xarakterindən asılıdır (Ruis Torixa İspaniyaya qarşı iş üzrə 9 dekabr 1994-cü il tarixli qərarın 29-cu bəndi). Baxmayaraq ki, məhkəmələr konkret iş üzrə dəlillərin müəyyən edilməsi məsələsi haqqında qərarın verilməsində və tərəflərin mövqələrinin əsaslandırılması üçün sübutların gətirilməsində məhdud səlahiyyətlərdən istifadə edirlər, bu orqanlar qəbul etdikləri qərarların motivlərini təsvir etməklə öz hərəkətlərinin əsaslarını göstərməyə borcludurlar (Suominen Finlyandiya qarşı iş üzrə 1 iyul 2003-cü il tarixli qərarın 36-cı bəndi). Əsaslandırılmış qərarın daha bir rolu ondan ibarətdir ki, bu halda tərəflərə aydın olur ki, onların mövqələri dinlənilib. Bundan başqa qərarın əsaslandırılması tərəflərə onu mübahisələndirməyə, apellyasiya məhkəməsinə isə həmin qərara yenidən baxmağa imkan yaradır. Qərarın əsasların təsvir edilməsi ictimaiyyət tərəfindən ədalət mühakiməsi üzərində nəzarətin həyata keçirilməsi üçün başlıca vasitədir. (Xirvisaari Finlyandiya qarşı iş üzrə 27 sentyabr 2001-ci il tarixli qərarın 30-cu bəndi)”.

Məsələyə təsvir edilən presedentin işığında baxdıqda qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan Respublikası CPM-in 392.3-cü maddəsi apellyasiya şikayətləri (protestləri) üzrə məhkəmə baxışını təyin edərkən apellyasiya instansiyasından məhkəmə istintaqının aparılıb-aparılmaması məsələsinə dair qərar verməsini tələb etdiyindən, həmin qərarın xarakteri apellyasiya məhkəməsindən tələb edir ki, cinayət prosesi tərəfləri məhkəmə istintaqının aparılması məsələsinə qaldırdıqda ilkin dinləmələr zamanı mütləq qaydada tərəflərin dəlillərini yoxlasın və dəlilləri ətraflı cavablandırmaqla məhkəmə istintaqının təyin olunması və yaxud bundan imtina edilməsi haqqında qərarını lazımınca əsaslandırın.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, məhkum tərəfindən apellyasiya instansiya məhkəməsi zamanı vəsatətdə gətirilən dəlillər özü-özlüyündə apellyasiya məhkəməsindən onlara ciddi yanaşmağı, məhkəmə istintaqını zəruri edən hallar nöqtəyi-nəzərindən həmin

dəlillərin əsaslı olub-olmamasını yoxlamağı və bu araşdırmanın nəticələrini, dəlillər haqqında məhkəmənin mülahizələrini apellyasiya şikayətinə ilkin baxılması üzrə qərarın təsviri-əsaslandırıcı hissəsində əks etdirməyi tələb edirdi. Çünki məhkumun gətirdiyi dəlillər CPM-in 28, 32, 33-cü maddələrində nəzərdə tutulan cinayət mühakimə icraatının əsas prinsiplərinə, eləcə də CPM-in 392.3-cü maddəsində təsbit edilmiş apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılmasını zəruri edən əsaslara bilavasitə aid idi və bu dəlillər onların əsaslı olması təsdiq edildiyi halda birinci instansiya məhkəməsində aparılan icraatın və onun nəticələrinin şübhə altına alınmasını qaçılmaz edə, apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılmasını isə bir zərurət kimi meydana çıxara bilərdi. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsinin 29 fevral 2012-ci il tarixli qərarından və eyni tarixli məhkəmə iclas protokolundan göründüyü kimi, məhkəmə həmin vəsatətdə göstərilən dəlilləri kifayət qədər müzakirə etməmiş, onların əsaslı olub-olmamasını yoxlamamış və qərarın təsviri-əsaslandırıcı hissəsində hər hansı əsas gətirmədən məhkəmə istintaqı təyin etməməklə məhkum A.Adıgözəlovun vəsatətini apellyasiya baxışına çıxarmışdır.

Halbuki, Azərbaycan Respublikası CPM-in 392.3-cü maddəsinin mənasına görə apellyasiya məhkəməsi apellyasiya şikayəti üzrə məhkəmə baxışını təyin etdiyi hər bir halda ona məhkəmə istintaqının keçirilməsinə dair müraciətlərin edilməsindən və yaxud edilməməsindən asılı olmayaraq istintaqın aparılması üçün əsasların olub-olmamasını öz təşəbbüsü ilə araşdırmağa və bu cür araşdırmanın nəticələrini qərarının təsviri-əsaslandırıcı hissəsində əks etdirməyə borclu idi.

Qanunun tələbinə əsasən apellyasiya məhkəməsi apellyasiya şikayəti üzrə ilkin dinləmələr zamanı mütləq qaydada məhkəmənin gəldiyi nəticələr üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən faktiki halların birinci instansiyada kifayət qədər araşdırılıb-araşdırılmadığını yoxlamalıdır ki, apellyasiya baxışında məhkəmə istintaqının aparılmasına zərurətin olmasını və yaxud olmadığını müəyyənləşdirə və beləliklə CPM-in 392.3-cü

maddəsinin tələbini yerinə yetirə bilsin. Bu cür yoxlamanın aparıldığını isə apellyasiya şikayətinə ilkin baxılması üzrə qərarın təsviri-əsaslandırıcı hissəsində məhkəmənin əks etdirdiyi mülahizələrdən və nəticələrdən müəyyən etmək olar.

Məhz yuxarıda qeyd edilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiya məhkəməsinin məhkəmə iclasını məhkəmə istintaqı aparılmadan keçirilməsi barədə gəlmiş olduğu nəticəsi iş materiallarına və yuxarıda göstərilən normalara uyğun deyildir. Belə ki, məhkum tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətində qeyd olunmuşdur ki, işdə olan şübhəli məqamların aradan qaldırılması üçün məhkəmə istintaqının aparılmasını zəruri hesab edir.

Azərbaycan Respublikası CPM-in 7.0.14-cü maddəsinə əsasən vəsatət cinayət prosesi iştirakçılarının cinayət prosesini həyata keçirən orqana ünvanlanmış xahişdir. Məhz cinayət mühakimə icraatı zamanı vəsatətlər cinayət prosesi iştirakçılarının, habelə cinayət prosesində iştirak edən digər şəxslərin hüquq və vəzifələrinin həyata keçirilməsinin ən mühüm vasitələrindən biridir.

CPM-in 121.2-ci maddəsinə əsasən vəsatətə və ya xahişə əsasən qəbul edilmiş qərar əsaslandırılmalı və həmin qərarla ərizəçinin dəlillərinə verilmiş qiymət öz əksini tapmalıdır.

Azərbaycan Respublikası CPM-in 121.1.3-cü maddəsi vəsatətlərə baxılmasını cinayət prosesini həyata keçirən orqanın vəzifəsi kimi təsbit etmişdir.

Apellyasiya məhkəməsi tərəfindən CPM-in ümumi hissəsinin göstərilən normalarına əməl olunmaması cinayət-prosessual qanunun 28-ci maddəsində təsbit edilmiş cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliliyi prinsipinin pozuntusuna gətirib çıxarmışdır. Çünki həmin prinsip məhkəmənin üzərinə digərləri ilə yanaşı “şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin təqsirsizliyi, yaxud az təqsirliliyi barədə, habelə ona bəraət verən və ya məsuliyyətini yüngülləşdirən hallar üzrə sübutların olması barədə özü, yaxud müdafiəçisi tərəfindən irəli sürülən ərizə və vəsatətlərə baxmaq” və “cinayət prosesi gedişində qanunun pozulması ilə əlaqədar

verilən şikayətləri yoxlamaq” vəzifələrini qoymuşdur (CPM-in müvafiq olaraq 28.4.3 və 28.4.4-cü maddələri).

Qanunvericiliyin tələbinə əsasən vəsatət və ya xahişin həlli ilə əlaqədar qəbul edilmiş qərarla həmin vəsatət və ya xahişdə istinad edilən bütün dəlillərə qiymət verilməli, ərizəçinin bütün tələblərinə əsaslandırılmış münasibət bildirilməlidir. Qərarla vəsatət və ya xahişin nəyə görə təmin edildiyi, yaxud rədd edildiyi inandırıcı surətdə əsaslandırılmalıdır.

Lakin iş materiallarından da görüldüyü kimi apellyasiya instansiya məhkəməsinin məhkəmə kollegiyası məhkumun təqdim etdiyi vəsatətdə qeyd edilmiş məsələlərin təmin edilməməsinin səbəbini qərarla əsaslandırmamış, sadəcə olaraq həmin vəsatətin təmin edilməsinə əsaslar görmədiyini qeyd etməklə məhkum tərəfindən verilmiş vəsatətə “münasibət” bildirmişdir.

İş materiallarından görünür ki, məhkum A.Adıgözəlov obyektiv həqiqətə nail olmaq üçün zərər çəkmiş şəxsin dindirilməsi barədə vəsatət qaldırsa da həmin vəsatət təmin edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası CPM-in 19.4.5-ci maddəsinə əsasən cinayət prosesini həyata keçirən orqan şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsin onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri məhkəmə istintaqı zamanı dindirmək hüququnu təmin etməlidir.

İnsan hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının müdafiəsi Haqqında Avropa Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 3 (d) bəndində nəzərdə tutulur ki, təqsirləndirilən şəxs onun əleyhinə ifadə vermiş şahidləri dindirmək və ya bu şahidlərin dindirilməsinə nail olmaq və onun əleyhinə ifadə vermiş şahidlər üçün eyni olan şərtlərlə onun lehinə olan şahidləri çağırmaq və dindirməyə nail olmaq hüququna malikdir.

Beləliklə, əsas prinsip ondan ibarətdir ki, təqsirləndirilən şəxs hər hansı şahidlərin iş üçün əhəmiyyətli ifadə verəcəyini hesab edirsə, istənilən belə şahidləri çağırmaq və dindirmək imkanına eləcə də ittiham tərəfinin çağırdığı və ya ifadələrinə istinad etdiyi istənilən şahidləri dindirmək imkanına malik olmalıdırlar.

Avropa Məhkəməsinin presedent hüququna görə təqsirləndirilən şəxsin 6-cı maddənin 3-cü bəndində nəzərdə tutulmuş hüquqlarının pozulması 6-cı maddənin 1-ci bəndində nəzərdə

tutulmuş ədalətli məhkəmə araşdırılmasını istisna edir. Onun əleyhinə ifadə vermiş şahidlər üçün eyni olan şərtlərlə onun lehinə olan şahidlər çağırmaq və dindirməyə nail olmaq ifadəsindən görüldüyü kimi 6-cı maddənin 3 (d) bəndinin başlıca məqsədi şahidlərin dindirilməsi məsələsində tərəflərin tam bərabərliyinə nail olmaqdan ibarətdir.

Vidalın Belçikaya qarşı işində Avropa Məhkəməsi qeyd etdi ki, apellyasiya məhkəməsi birinci instansiya məhkəməsinin qərarını öz qərarı ilə əvəz edərkən hər hansı yeni sübutlara malik deyildi və qərar çıxardarkən iş üzrə əlində olan materiallara əsaslanmışdı. Avropa Məhkəməsi qeyd etdi ki, ərizəçinin şahidləri çağırmaq xahişinə apellyasiya məhkəməsi etinasızlıqla yanaşmışdı ki, bu da 6-cı maddədə yer alan ədalətli məhkəmə araşdırılması anlayışına uyğun deyil.

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, məhkəmə prosesində iştirakçısı olan hər kəs onu əks tərəfin qarşısında əlverişsiz vəziyyətə salmayan şəraitdə, öz işinə aid dəlilləri məhkəmədə irəli sürmək üçün əğlabatan imkana malik olmalıdır. Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, iş üzrə obyektiv həqiqətə nail olmaq və baş vermiş cinayət hadisəsinə düzgün hüquqi qiymət verilməsi üçün işə məhkəmə istintaqı aparılmaqla baxılması zəruridir. Belə ki, apellyasiya instansiya məhkəməsində məhkəmə istintaqının aparılmasının əsas məqsədi hökmün və ya digər qərarın şikayət edilən hissəsinin qanuni, əsaslı və ədalətli olub-olmamasının yoxlanılması üçün zəruri olan bütün sübutların araşdırılmasından ibarətdir.

Azərbaycan Respublikası CPM-in 144-cü maddəsinə əsasən cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılmalıdır. Yoxlama zamanı cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş sübutların mənbəyinin mötəbərliyi müəyyənləşdirilir. Həmçinin CPM-in 33.2-ci maddəsinə əsasən cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən bu Məcəllənin 125, 144, 145-ci maddələrinin müddələrinin pozulması yolverilməzdir.

Kondraşınanın Rusiya Federasiyasına qarşı işində Avropa Məhkəməsi qeyd etmişdir ki, məhkəmələr qərar qəbul edərkən hüququn aliliyinə riayət etməlidirlər. Hüququn aliliyinin əsas aspektlərindən biri hüquqi müəyyənlik prinsipidir ki, onun tələbinə görə məhkəmələr

yekun qərarı elə qəbul etməlidirlər ki, o mübahisə edilməsin.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası belə qənaətə gəlmişdir ki, baş vermiş cinayət hadisəsinə düzgün hüquqi qiymət verilməsi, yuxarıda qeyd edilən iş üzrə zəruri olan ziddiyyətlərin aradan

qaldırılması üçün apellyasiya instansiya məhkəməsinin 29 fəvral 2012-ci il tarixli qərarı ləğv edilməli və iş baxılması üçün Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinə ilkin baxış mərhələsinə qaytarılmalıdır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsinin yanlış təfsiri və şəxsin əməlinə həmin cinayət tərkibinin olmaması haqqında apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəldiyi nəticə iş üzrə toplanmış sübutlara uyğun olmamışdır.

Abşeron Rayon Məhkəməsinin 27 iyun 2012-ci tarixli hökmü ilə Babayev İlkin Elçin oğlu Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263.2-ci maddəsi ilə təqsirli bilinib 2 (iki) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 (dörd) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 264-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına, CM-nin 66.3 və 66.4-cü maddələrinə əsasən cinayətlərin məcmusu üzrə isə qəti olaraq 3 (üç) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə və cəzasını ümumi rejimli cəzaçəkmə müəssisəsində çəkməklə 5 (beş) il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur.

Birinci instansiya məhkəməsinin hökmünə əsasən, Babayev İlkin Elçin oğlu təqsirli bilinib məhkum edilmişdir ona görə ki, o, 11 iyun 2011-ci ildə, saat 22 radələrində idarə etdiyi "VAZ-21074" markalı 10-RK-540 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobillə Bakı-Şamaxı yolunun Abşeron rayonu ərazisindən keçən 12-ci kilometrliyində, Bakı istiqamətindən hərəkətdə olarkən avtomobili 80-90 km/saat sürətlə idarə edib, qarşıda eyni istiqamətdə hərəkət edən minik avtomobilini ötmə əməliyyatı keçirərkən hərəkəti düzgün nizamlaya bilməmiş, "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 36-cı maddəsinin 1-ci hissəsinin 3-cü bəndi, 69-cu maddəsinin 7-ci hissəsinin 1-ci bəndi və 50-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan, yol hərəkəti iştirakçıları yol

hərəkəti üçün təhlükəsiz şərait yaratmalı, öz hərəkətləri və ya hərəkətsizliyi ilə digər hərəkət iştirakçılarına zərər vurmamalı, avtomobilini sola manevr etdirərkən yol şəraitinə nəzarət etməli, hərəkət hissəsinin ortasında dayanmış piyada olmasını nəzərə alıb onun yanından təhlükəsiz keçib getmək üçün hərəkəti düzgün tənzimləməli, yaşayış məntəqəsi daxilində icazə verilən 60 km/saat sürətdən artıq sürətlə idarə etməməli, üfüqi nişanlanma xəttini kəsib keçməməli haqqında tələblərini pozmuş, bununla da hadisənin qarşısını almağa texniki imkanı olduğu halda bunu etməyib, 1.3 nişanlanma xəttini kəsib keçərək yolun ortasında olan qoşa xəttin arasında dayanmış piyada Mirzəliyev Qafur Ağaşah oğlunu vurub, kəllə əsası və tağı sümüklərinin sınıqları nəticəsində baş beyin qatına qansızma xəsarətləri ilə nəticələnən və ölümünə səbəb olmuş ağır xəsarətlər yetirməklə yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş, bundan sonra "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 37-cı maddəsinin 4-cü hissəsində nəzərdə tutulan sürücünün hadisədən sonra zərərçəkmişə yardım göstərmədən və müvafiq orqanlara xəbər vermədən yol nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etməmək haqqında tələblərini pozaraq, yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmışdır.

Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 24 avqust 2012-ci il tarixli hökmü ilə məhkumun müdafiəçilərinin apellyasiya şikayətləri təmin edilmiş, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin apellyasiya şikayəti isə təmin edilməmiş, İ.E.Babayevin barəsində olan Abşeron Rayon Məhkəməsinin 27 iyun 2012-ci il tarixli hökmü onun CM-nin

264-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib məhkum edilməsi hissəsində ləğv edilmiş, həmin maddə ilə ona bəraət verilərək hökmdən CM-nin 66.3 və 66.4-cü maddələrinin tətbiqi ilə bağlı müddəalar xaric edilmiş, CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş cəza ağırlaşdırılmış və Babayevə həmin cinayətə görə 3 (üç) il müddətinə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5 (beş) il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi belə nəticəyə gəlmişdir ki, İ.E.Babayevin "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 37-ci maddəsinin 4-ci hissəsində nəzərdə tutulan sürücünün hadisədən sonra zərərçəkmişə yardım göstərmədən və müvafiq orqanlara xəbər vermədən yol nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etməmək haqqında tələblərini pozub, yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçması işin faktiki hallarına uyğun nəticə deyil və buna görə də ona bu hissədə əməlinə cinayət tərkibinin olmaması əsasına görə bəraət verilməlidir.

Apellyasiya məhkəməsinin qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti, zərərçəkmişin hüquqi varisi isə kassasiya şikayəti verərək hər ikisi İlkin Babayevin barəsində olan Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 24 avqust 2012-ci il tarixli hökmünün Babayevə CM-nin 264-cü maddəsi ilə ona bəraət verilməsi hissəsində ləğv edilməsini və işin yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişlər.

Kassasiya protesti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya məhkəməsi öz hökmündə sübutlara məcmu halında qiymət verməmiş, yalnız təqsirləndirilən şəxsin özünü müdafiə xarakterli ifadəsi üzərində qurulmuş mülahizələrə əsaslanaraq səhv nəticəyə gəlmişdir.

Belə ki, şahidlər E.Əliyevin və T.Usubovun ifadələrinə əsasən İ.Babayevin hadisə yerində dayanmaması, bu səbəbdən orada olan şəxslərdən T.Usubovun onun avtomobilini təqib etməsi, digərinin isə hadisə yerindən qaçmağa cəhd göstərən sürücünün avtomobilinin dövlət qeydiyyat nişanını

müəyyən edib bu barədə polis əməkdaşlarına məlumat verməsi öz təsdiqini tapır.

Kassator göstərmişdir ki, İ.E.Babayevə CM-nin 264-cü maddəsi ilə bəraət verilməsi barədə nəticə heç bir mötəbər sübuta əsaslanmamış, ibtidai və məhkəmə istintaqı zamanı toplanmış sübutlar Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 143-146-cı maddələrinin tələblərinə müvafiq olaraq tam və hərtərəfli yoxlanılmamış, əldə olunmuş sübutlar müqayisəli şəkildə təhlil olunmamış və əsassız olaraq onların mötəbərliyi şübhə altına alınmışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi təqsirləndirilən şəxsi ifşa edən hallara qiymət verməyərək birtərəfli mövqe tutmaqla yalnız onun özünü CPM-nin 264-cü maddəsi ilə təqsirli bilməməsinə dair özünümüdafiə xarakterli ifadəsini əsas kimi qəbul etmiş, sübutlara obyektiv qiymət verməmiş, eyni zamanda İ.E.Babayevin ifadəsinin cinayət işindəki digər sübutlarla və işin faktiki halları ilə təkzib olunduğunu nəzərə almamış, məhkəmənin nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandığı sübutlar və onun tərəfindən digər sübutların rədd edilməsinin motivləri, eləcə də ittihamın bir hissəsinin qəbul edilməməsinin əsasları hökmdə əksini tapmamış, nəticədə CPM-nin 353.2-ci maddəsinin də tələbləri pozulmuşdur.

Zərərçəkmişin hüquqi varisinin kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, məhkum İ.E.Babayev yol-nəqliyyat hadisəsi yerində qalaraq şəxsiyyəti barədə məlumatları zərərçəkmiş şəxsə çatdırmaq öhdəliyini icra etməmiş və bununla da CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayəti törətmişdir.

Kassasiya şikayətinin digər dəlili ondan ibarətdir ki, məhkəmələrdə İ.E.Babayevin barəsində qətimkan tədbirinin növünün seçilməsi məsələlərinə baxılarkən zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin iştirakı təmin edilməmişdir. Kassator iddia etmişdir ki, yol-nəqliyyat ekspertizası 3 aydan sonra təyin edilmiş, ibtidai istintaqda və məhkəmədə işin araşdırılması süni şəkildə uzadılmışdır.

Göründüyü kimi, dövlət ittihamçısı kassasiya protestində, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi isə kassasiya şikayətində İ.E.Babayevə Azərbaycan Respublikası CM-nin

264-cü maddəsi ilə bəraət verilməsi haqqında nəticənin cinayət-prosessual qanunun tələblərinə müvafiq surətdə araşdırılmış sübutlara əsaslanmadığını iddia edərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin hökmünün ləğv edilməsi və işin yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsi barədə kassasiya tələblərini Azərbaycan Respublikası CPM-nin 416.0.2 və 416.0.15-ci maddələrində məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsaslar kimi təsbit olunmuş hallarla əlaqələndirmişlər.

Odur ki, kassasiya kollegiyası dövlət ittihamçısının kassasiya protestini və zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin kassasiya şikayətini Azərbaycan Respublikası CPM-nin 419-cü maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciətləri kimi görmüş və bu müraciətlərlə əlaqədar Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 24 avqust 2012-ci il tarixli hökmünün qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 8-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayət mühakimə icraatının vəzifələrinə digərləri ilə yanaşı cinayət təqibi ilə bağlı bütün halları hərtərəfli, tam və obyektiv araşdırmaq daxildir (maddə 8.0.3).

CPM-nin 28-ci maddəsində təsbit olunmuş cinayət mühakimə icraatının obyektivliyi, qərəzsizliyi və ədalətliyi prinsipi məhkəmələrdən cinayət işlərinə və cinayət təqibi ilə bağlı digər materiallara məhkəmə iclaslarında yalnız Cinayət-Prosessual Məcəlləyə müvafiq surətdə müəyyən edilmiş hüquqi prosedurlara uyğun faktlar əsasında, qərəzsiz və ədalətlə baxmağı tələb edir.

CPM-nin 28.4.2-ci maddəsi cinayət-mühakimə icraatı həyata keçirilərkən şübhəli və ya təqsirləndirilən şəxsi həm ifşa edən, həm də ona bəraət verən halları, habelə məsuliyyəti yüngülləşdirən və ağırlaşdıran halları nəzərə almağı bir vəzifə olaraq məhkəmələrin üzərinə qoyur.

Cinayət mühakimə icraatında sübutların qiymətləndirilməsi prinsipini nəzərdə tutan CPM-nin 33-cü maddəsində isə göstərilir ki,

hakimlər və andlı iclasçılar cinayət mühakimə icraatının həyata keçirilməsində cinayət işi üzrə toplanmış sübutları Cinayət-Prosessual Məcəllənin tələblərinə əsasən qiymətləndirirlər. Cinayət mühakimə icraatı həyata keçirilərkən cinayət-prosessual qanunun 125, 144, 146-cı maddələrinin müddələrinin pozulması (maddə 33.2), eləcə də sübutlara və sair materiallara qərəzli münasibət bəslənməsi, mövcud hüquqi prosedur daxilində tədqiq edilənədək sübut və digər materiallardan birinə digərinə nisbətdə çox və ya az əhəmiyyət verilməsi yolverilməzdir (maddə 33.4).

Azərbaycan Respublikası CPM-nin sübutetmə məsələlərinə həsr olunmuş XV fəslinin qaydaları da cinayət-prosessual qanunun qeyd olunan ümumi prinsipləri əsasında formulə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 138.1-ci maddəsinə görə “sübutetmə ittihamın qanuni, əsaslı və ədalətli həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən edilməsi məqsədi ilə sübutların əldə edilməsindən, yoxlanılmasından və qiymətləndirilməsindən ibarətdir”.

CPM-nin 139.0.1-ci maddəsi cinayət hadisəsinin baş vermə faktını və hallarını cinayət təqibi üzrə icraat zamanı sübutlara əsasən müəyyən edilməli olan məsələlərin sırasında birinci olaraq göstərmişdir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 143-cü maddəsinə görə məhkəmə tərəflərin vəsatəti və yaxud öz təşəbbüsü ilə sübutların toplanılmasında iştirak edir, o cümlədən dindirmə, üzvləşdirmə, götürmə, axtarış, baxış, ekspertiza, tanımaya təqdim etmə və digər prosesual hərəkətləri həyata keçirir.

CPM-nin 144-cü maddəsi cinayət-mühakimə icraatını aparan orqanlardan, o cümlədən məhkəmədən cinayət təqibi üzrə toplanılmış sübutların tam, hərtərəfli və obyektiv yoxlanılmasını tələb edir. Yoxlama zamanı toplanmış sübutlar təhlil olunur və bir-biri ilə müqayisə edilir, yeni sübutlar toplanır, əldə olunmuş sübutların mənbəyinin mötəbərliyi müəyyənləşdirilir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 145.1-ci maddəsinə əsasən “hər bir sübut mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirilməlidir. Cinayət təqibi üzrə

toplanmış bütün sübutların məcmusuna isə ittihamın həlli üçün onların kifayət etməsinə əsasən qiymət verilməlidir”.

Cinayət təqibi üzrə toplanmış sübutların kifayət etməsi dedikdə isə, müəyyən edilməli hallar üzrə mümkün sübutların elə bir həcmi nəzərdə tutulur ki, onlar sübut etmə predmetinin müəyyən edilməsi üçün mötəbər və yekun nəticəyə gəlməyə imkan versin (CPM, maddə 146.1).

Cinayət-Prosessual Məcəllənin 349.3-cü maddəsinə əsasən məhkəmənin hökmü qanuni və əsaslı olmalıdır. CPM-nin 349.5-ci maddəsinə əsasən aşağıdakı hallarda məhkəmənin hökmü əsaslı hesab edilir:

– məhkəmənin gəldiyi nəticələr yalnız məhkəmə iclasında tədqiq edilmiş sübutlara əsaslandıqda;

– bu sübutlar ittihamın qəymətləndirilməsi üçün kifayət etdikdə;

– məhkəmənin müəyyən etdiyi hallar onun tədqiq etdiyi sübutlara uyğun gəldikdə.

Cinayət - prosessual qanunun 353.3.3-cü maddəsi isə məhkəmədən tələb edir ki, nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandırıldığı sübutları və ittihamın əsaslandırılması üçün gətirilmiş sübutların onun tərəfindən rədd edilməsinin motivlərini bəraət hökmünün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində göstərsin.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsinin şərh edilməsinə dair” 10 aprel 2012-ci il tarixli, habelə “Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsinin Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 66-cı maddəsinə uyğunluğunun yoxlanılmasına dair” 29 yanvar 2004-cü il tarixli qərarlarında əksini tapmış hüquqi mövqeyinə görə yol-nəqliyyat hadisəsini törətmiş şəxsin hadisə yerindən qaçmasını kriminallaşdıran cəhətlər həmin şəxsin zərərçəkmiş təhlükədə qoyub getməsi və özünü bu və ya digər vasitə ilə zərərçəkmiş şəxsə (zərərçəkmiş tərəfə) bəlli etməməsidir.

Belə ki, Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 10 aprel 2012-ci il tarixli qərarında təsbit olunmuşdur ki, “Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsinin mənasına görə yol-nəqliyyat

hadisəsi törətmiş şəxs hadisə yerində qalaraq şəxsiyyəti barədə məlumatları zərərçəkmiş şəxsə (tərəfə) bu və ya digər vasitə ilə çatdırmaq öhdəliyi daşıyır. Bu öhdəliyə riayət etməklə nəqliyyat vasitəsinə idarə edən şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi yerini hər hansı bir səbəbdən tərk etməsi, o cümlədən zərərçəkmiş şəxsi tibb müəssisəsinə aparması hadisə yerindən qaçma kimi qiymətləndirilə bilməz”.

Konstitusiyası Məhkəməsi Plenumunun 29 yanvar 2004-cü il tarixli qərarında isə qeyd olunur ki, “CM-nin 264-cü maddəsi «Yol hərəkəti haqqında» Qanuna uyğun olaraq yol nəqliyyat hadisəsi zamanı mexaniki nəqliyyat vasitəsinin sürücüsünü zərərçəkmişə ilkin tibbi yardım göstərilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görmək, «Təcili tibbi yardım» maşınına çağırmaq, zərərçəkənlər həyat üçün təhlükəli xəsarətlər aldığı hallarda isə onları səmt üzrə gedən nəqliyyat vasitəsində yaxınlıqdakı tibbi müəssisəyə göndərmək, bu mümkün olmadıqda isə, öz nəqliyyat vasitəsində aparmaq kimi vəzifələri yerinə yetirməyə vadar edir.

Bu kontekstdən görünür ki, qanunverici nəqliyyat vasitəsinə idarə edən və yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitəsinin istismarı qaydalarını pozan şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi zamanı iştirakçıları təhlükədə qoymağa görə də cinayət məsuliyyəti müəyyən edir. Yəni, CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulan cinayət qanunvericiliyinin norması CM-nin 143-cü maddəsində müəyyən edilmiş təhlükədə qoymağa dair ümumi normaya münasibətdə xüsusi norma kimi çıxış edir”.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayəti törətmiş şəxsin əməlinin cinayətlərin məcmusu qaydasında CM-nin 264 və 143-cü maddələri ilə tövsif edilməməsinə də məhz bu hal, yəni birinci normanın zərərçəkmiş təhlükədə qoyma əməlinə də əhəmət etməsi ilə şərtləndirilmişdir.

Bu qərarlardan (onların müqayisəsindən) kollegiyanın hasil etdiyi qənaətə görə, CM-nin 263-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş nəticələrlə yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxsin zərərçəkmişə yardım göstərmək barədə “Yol hərəkəti haqqında” Qanunun 37-ci maddəsinin 4-cü hissəsi ilə nəzərdə tutulmuş vəzifəsini yerinə yetirmədən,

hətta hadisə yerindən birbaşa müvafiq orqana gedib özünü bəlli etməsi onun zərərçəkmiş şəxsə yardım etməməsində ifadə olunan ictimai təhlükəli əməlini ortadan qaldırmır və bu səbəbdən də CM-nin 264-cü maddəsi ilə məsuliyyətini istisna etmir (CM-nin 263-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş cinayəti törətmiş şəxsin zərərçəkmiş təhlükədə qoyub hadisə yerini tərk etdikdən sonra müvafiq orqanlara özünü təqdim etməsi bunun üçün əsaslar olduqda onun könüllü gəlib təqsirini boynuna alması kimi nəzərdən keçirilə bilər).

Cinayət Məcəlləsinin 263-cü maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətmiş şəxsin yol-nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçmasını orada qalarsa həyatı, sağlamlığı üçün təhlükənin yaranması ilə izah etməsinə gəldikdə, kollegiyanın fikrincə bu məsələyə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 38-ci maddəsinin işığında baxılmalı, yəni bu normanın müddəaları ilə müqayisə edilməklə həmin şəxsin son zərurət vəziyyətində olub-olmaması araşdırılmalıdır.

Beləliklə, kollegiya hesab etmişdir ki, yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxsin zərərçəkmişə yardım edilməsi üzrə vəzifəsini yerinə yetirməkdən ötrü hadisə yerində dayanıb-dayanmaması, eləcə də bu vəzifəsini yerinə yetirmədən hadisə yerindən getdikdə son zərurət vəziyyətində olub-olmaması baxılan və oxşar işlər üzrə müəyyən edilməli olan, şəxsin əməlinə CM-nin 264-cü maddəsinin tərkibinin olub-olmaması barədə məsələnin həlli üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən faktiki hallardır, bu səbəbdən də CPM-nin 139.0.1-ci maddəsinə görə CPM-nin 143-146-cı maddələrinin tələblərinə riayət edilməklə sübuta yetirilməlidirlər.

Apellyasiya məhkəməsinin qərarından da aydın olur ki, məhkəmə məhz həmin halları, yəni İlkin Babayevin ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş Mirzəliyev Qafur Ağşah oğlunu idarə etdiyi avtomobil ilə vurduqdan sonra zərərçəkmişə yardım etmək üçün dayandığını və yalnız onun öldüyünü yəqin edib, hadisə yerində olan şəxslərin onun özünün həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə törətdiyini gördüyü üçün hadisə yerindən qaçmasını müəyyən edilmiş sayaraq, bu hallardan, eləcə də təqsirkarın hadisə yerindən yaxınlıqdakı Dövlət

Yol Polisinin Ekologiya postuna gedib özünü bəlli etməsindən çıxış etməklə İ.E.Babayevin əməllərində Azərbaycan Respublikası CM-nin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin olmaması haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Kassasiya protestində İ.E.Babayevin yol nəqliyyat hadisəsi yerindən qaçdıqdan sonra yol polisinə gedib özünü bəlli etməsi mübahisələndirilmədiyindən, kassasiya şikayətində isə bu faktiki halın mübahisələndirilməsi üçün kifayət qədər dəlillər gətirilmədiyindən, kollegiya sübut etmə ilə bağlı cinayət-prosessual qanunun yuxarıda təsvir edilən normalarının tələblərinə riayət edilib-edilməməsini digər iki hala (Babayevin yol nəqliyyat hadisəsi yerində dayanıb zərərçəkmişin öldüyünü müəyyən etməsinə və yalnız bundan sonra getməsinə, eləcə də hadisə yerini tərk etməsinə orada olan şəxslərin onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə törətməsinin səbəb olmasına) münasibətdə yoxlamağı məqsəduyğun bilmişdir.

Bu məqsəddən çıxış edərək kassasiya müraciətlərinin müvafiq dəlillərini təsvir olunan hüquqi qaydalar və cinayət işinin materialları, o cümlədən qəbul edilmiş yekun qərarlar ilə müqayisə etməklə yoxladıqda isə müəyyən olunmuşdur ki, həqiqətən də kassasiya müraciətlərində qeyd olunduğu kimi apellyasiya məhkəməsi İlkin Babayevin yol-nəqliyyat hadisəsindən sonra zərərçəkmişə yardım etmək üçün dayandığını, lakin zərərçəkmişin öldüyünü müəyyən etdiyinə görə avtomobilini sürüb hadisə yerindən getdiyini, eləcə də hadisə yerində onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükənin olduğunu müstəsna olaraq İ.E.Babayevin özünün birinci instansiya məhkəməsində verdiyi ifadəsi əsasında müəyyən etmiş, bu zaman sonuncunun verdiyi məlumatları nəinki digər sübutlardan əldə olunmuş məlumatlarla, hətta onun özünün cinayət işi üzrə məhkəməyədək icraatda verdiyi ifadələrlə müqayisə edib yoxlamamış, hansı əsaslara görə İ.E.Babayevin məhz məhkəmədə verdiyi ifadəsini qəbul edib, digər sübutları qəbul etmədiyini hökmündə izah etməmişdir.

Belə ki, İ.E.Babayev birinci instansiya məhkəməsində ifadə verərkən və apellyasiya məhkəməsində çıxış edərkən yuxarıda təsvir

edilən qaydada, yəni avtomobili ilə piyadanı vurduqdan sonra hadisə yerində dayanıb zərərçəkmişə yaxınlaşaraq onun öldüyünü müyyən etdiyini və yalnız bundan sonra hadisə yerində olan şəxslər tərəfindən öz həyatı və sağlamlığı üçün təhlükənin yarandığını görüb hadisə yerindən getdiyini göstərdiyi halda, ibtidai istintaq zamanı təqsirləndirilən şəxs qismində dindirilərkən aşağıdakı məzmununda ifadə vermişdir:

“... Mercedes markalı maşını ötüb keçmək istəyərkən mənim hərəkət yolumun solunda dayanmış bir piyadanı maşının qabaq sol hissəsi ilə vurmuşam. Sonra hadisə yerində saxlamayıb oradan təxminən 1 km məsafəyə uzaqlaşmışam. Sonradan eşitdim ki, maşınla vurduğum piyada hadisə yerində ölüb. Mənim hadisə yerində maşını saxlayıb piyadaya köməklik göstərməməyimin səbəbi özümü itirməyim və qorxduğum olub”.

Birinci instansiya məhkəməsində dindirilmiş şahidlərdən Usubov Tofiq Mustafa oğlunun, Əliyev Elməddin Əzim oğlunun, Əhmədov Elnur Qurban oğlunun, Əmiraslanov Tural Şahin oğlunun ifadələrinə görə də İ.E.Babayev piyada Qafur Mirzəliyevi avtomobili ilə vurduqdan sonra dayanmayıb hadisə yerini tərk etmişdir. Həmçinin şahidlər E.Ə.Əliyev və T.Ş.Əmiraslanov ifadələrində yol nəqliyyat hadisəsi törədən avtomobilin getməsindən sonra Q.Mirzəliyevin hələ sağ olduğunu, lakin təcili-tibbi yardım maşını gələndək öldüyünü göstərmişlər.

Apellyasiya məhkəməsinin yol nəqliyyat hadisəsindən dərhal sonra həmin yerdə olan şəxslərin İ.E.Babayevin həyatı və sağlamlığı üçün real təhlükə törətmələri barədə çıxardığı nəticə də əsasən təqsirləndirilən şəxsin özünün ifadəsinə əsaslanmışdır. Çünki, hadisə yerində çox sayda insanların toplaşması, onlardan bəzilərinin içkili olması və aqressiv olub hətta hadisə yerinin müayinəsinə əngəl törətmələri barədə ifadə verən şahidlər bunları bilavasitə hadisə zamanına deyil, əsasən yol polisi əməkdaşlarının gəlməsindən sonraya təsadüf edən hərəkətlər kimi təsvir etmişlər.

Digər tərəfdən məhkəmə İ.E.Babayevin yol nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinə orada olan şəxslər tərəfindən onun həyatı və sağlamlığı üçün təhlükənin yaradılması ilə

əlaqələndirsə də, bu halın E.İ.Babayevin son zərurət vəziyyətində olmasına dəlalət edib-ətmədiyinə münasibət bildirməmiş, nəinki müəyyən edilmiş saydığı sözügedən halı CM-nin inayət Məcəlləsinin 38-ci maddəsinin təsbit etdiyi son zərurətin əlamətləri baxımından təhlil etməmiş, hətta həmin normaya müraciət belə etməmişdir.

Belə olan halda apellyasiya məhkəməsinin İ.Babayevin yol nəqliyyat hadisəsi yerindən getməsinə həyatı və sağlamlığı üçün təhlükənin olması ilə əlaqələndirib bunu Babayevin əməlinə Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsində təsbit edilən cinayət tərkibinin olmadığına dəlalət edən hal kimi şərh etməsi cinayət qanununun müddəalarına (38-ci maddəsinə) müvafiq surətdə əsaslandırılmış mövqə kimi qəbul edilə bilməz.

Eyni zamanda apellyasiya məhkəməsinin qeyd olunan halları sübuta yetirilmiş hesab edərkən sübut etmə ilə bağlı yuxarıda təsvir edilən nöqsanlara yol verməsi (cinayət hadisəsinin baş vermə hallarına – İ.E.Babayevin hadisə yerində dayanıb zərərçəkmişin öldüyünü yəqin etməsinə və öz həyatı üçün təhlükənin olmasına görə hadisə yerindən getməsinə dair qənaətinin sübutlara əsaslanmaması; sübutları bir-biri ilə müqayisə etməklə yoxlamaması; hər bir sübutu mənsubiyyəti, mümkünlüyü, mötəbərliyi üzrə qiymətləndirməməsi, sübut etmə predmeti barədə gəldiyi nəticəni bu nəticəyə gəlmək üçün kifayət edən biri digərinə uyğun gələn sübutların məcmusu ilə əsaslandırılmaması, nəticəyə gəlməsi üçün əsaslandığı sübutları və ittihamın əsaslandırılması üçün gətirilmiş sübutların onun tərəfindən rədd edilməsinin motivlərini hökmün təsviri-əsaslandırıcı hissəsində göstərməməsi) ona dəlalət edir ki, məhkəmə Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 139.0.1, 144, 145, 146, 349.5, 353.3.3-cü maddələrinin tələblini, eləcə də bu tələblərin əsasında dayanan CPM-nin 28, 33-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş cinayət-mühakimə icraatının prinsiplərini pozmuş, cinayət mühakimə icraatının 8.0.3-cü maddəsində təsbit olunmuş vəzifəsini lazımınca yerinə yetirməmişdir.

Bu işə onu deməyə əsas verir ki, apellyasiya məhkəməsi tərəfindən məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən CPM-nin 416.0.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş pozuntuya yol verilmişdir.

İ.E.Babayevin əməlinə Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 264-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş cinayət tərkibinin olmaması haqqında nəticə sübut etmə qaydalarına riayət edilməklə əldə olunmadığından, kassasiya müraciətlərinin həmin nəticənin mübahisələndirilməsi üzrə dəlilləri, yəni apellyasiya məhkəməsi tərəfindən təqsirləndirilən şəxsin yol nəqliyyat hadisəsi yerini tərk etməsi ilə bağlı hərəkətlərinə cinayət qanunu normasının tətbiqində səhvə yol verilməsi barədə iddia da kollegiya tərəfindən əsaslı hesab edilmişdir.

Odur ki, məhkəmə krooeyası belə nəticəyə gəlmişdir ki, dövlət ittihamçısının kassasiya protesti tam, zərərçəkmiş şəxsin kassasiya şikayəti qismən təmin edilməli, mübahisələndirilən hökm ləğv edilməklə, iş yeni apellyasiya baxışına təyin edilməlidir (zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi zamanı pozuntulara, cinayət işi üzrə icraat zamanı süründürməçiliyə yol verilməsi və s. məsələlər haqqında digər dəlilləri apellyasiya məhkəməsinin hökmünün yuxarıda qeyd olunan əsaslara görə ləğv edilməsi apellyasiya müraciətlərinə tam həcmdə yenidən baxılmasını və sübutların yenidən araşdırılmasını labüd etdiyindən, hazırki mərhələdə araşdırıla və bu hissədə onun kassasiya şikayəti təmin edilə bilməz).

Kollegiya hökmün tam ləğv edilməli olması barədə nəticəyə həm də ona görə gəlmişdir ki, apellyasiya məhkəməsi İ.E.Babayevin CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş cəzasını dəyişdirərkən də səhvə yol vermişdir.

Belə ki, apellyasiya məhkəməsi zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin İ.E.Babayevin hər iki maddə ilə, yəni o cümlədən CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə ağır cəzaya məruz qalması barədə apellyasiya şikayətində irəli sürdüyü tələblərlə

razılaşmayıb, şikayətin dəlillərini əsassız sayaraq təmin etməmişdir.

Məhkumun vəziyyətinin yüngülləşdirilməsi – ona CM-nin 264-cü maddəsi ilə bəraətin verilməsi barədə müdafiəçilər tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətləri işə məhkəmə tərəfindən əsaslı hesab edilib təmin edilmişdir.

Məhkumun vəziyyətinin yüngülləşdirilməsi barədə apellyasiya şikayətlərini təmin edib, onun vəziyyətinin ağırlaşdırılması barədə apellyasiya şikayətini rədd etdiyi vəziyyətdə apellyasiya məhkəməsinin özünün irəli sürdüyü dəlilə (İ.E.Babayev zərərçəkmiş tərəflə barışığa cəhd etsə də, buna müvəffəq olmadığına) görə məhkuma birinci instansiya məhkəməsinin hökmü ilə CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə təyin edilmiş əsas və əlavə cəzaları ağırlaşdırması bu məhkəmə orqanının apellyasiya müraciətlərinə baxılması üzrə səlahiyyətlərinin həddlərini müəyyən edən CPM-nin 397-ci maddəsinin tələbləri baxımından qanuni qərar kimi qiymətləndirilə bilməz.

Hətta zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayətinin mövcudluğu Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun “Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 397.1 və 397.2-ci maddələrinin şərh edilməsinə dair” 12 may 2009-cu il tarixli qərarının işığında apellyasiya məhkəməsinə özünün irəli sürdüyü (apellyasiya müraciətləri ilə əlaqəsi olmayan) dəlilə görə məhkumun vəziyyətini ağırlaşdırmağa imkan verən formal əsas kimi qəbul edilsə belə, hökm qanuni sayıla bilməz.

Çünki, Konstitusiyaya Məhkəməsinin Plenumu həmin qərarında göstərmişdir ki, “apellyasiya icraatı mahiyyətə məhkum edilmiş və ya bəraət almış şəxsin ziyanına dövlət ittihamçısının verdiyi apellyasiya protesti və ya xüsusi ittihamçının verdiyi apellyasiya şikayəti üzrə keçirilərsə, apellyasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya müraciətinin dəlillərindən asılı olmayaraq birinci instansiya məhkəməsinin yekun qərarını məhkum edilmiş və ya bəraət almış şəxsin vəziyyətini ağırlaşdırmaqla da dəyişdirə və ya ləğv edərək yeni qərar qəbul edə bilər, lakin

bunun üçün əsas apellyasiya müraciətinin dəlillərində göstərilməmişdirsə, qərar işə baxan apellyasiya instansiyası məhkəməsinin bütün hakimləri tərəfindən yalnız yekdilliklə qəbul oluna bilər”

Hazırki işdə isə, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 24 avqust 2012-ci il tarixli hökmü yekdilliklə qəbul edilməmiş, məhkəmə tərkibində olan hakim İ.M.Həsənov məhkumun CM-nin 263.2-ci maddəsi olan cəzasının ağırlaşdırılması ilə razılaşmayaraq məhz bu məsələ üzrə xüsusi rəyde qalmışdır (həm də nəzərə almaq lazımdır ki, Konstitusiyaya Məhkəməsi apellyasiya müraciətlərinin dəlillərindən asılı olmayaraq apellyasiya məhkəməsinin məhkum edilmiş şəxsin vəziyyətini ağırlaşdırmaq barədə səlahiyyətini məhkəmənin icraatında dövlət ittihamçısının apellyasiya protestinin və ya xüsusi ittihamçının apellyasiya şikayətinin olması ilə əlaqədar müəyyən etmişdir).

Məhkəmə kollegiyası hökmün CM-nin 263.2-ci maddəsi ilə olan hissədə də ləğv edilməsinin zərurəti barədə nəticəyə gələrək cinayət-mühakimə icraatının qanunçuluq prinsipinə əsaslanmışdır.

Belə ki, həmin prinsipi təsbit edən Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosesual Məcəlləsinin 10.1-ci maddəsində deyilir:

“Məhkəmələr və cinayət prosesi iştirakçıları Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının, bu Məcəllənin, Azərbaycan Respublikasının digər qanunlarının, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin müddəalarına ciddi əməl etməlidirlər”.

CPM-nin 10.5-ci maddəsinə görə qanunçuluq prinsipinin tələblərinin pozulması ilə aparılan prosesual hərəkətlərin və qəbul olunmuş qərarların hüquqi qüvvəsi yoxdur.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası kassasiya protestinin və kassasiya şikayətinin təmin edilməsinə dair dövlət ittihamçısının çıxışını dinləyib, şərh edilən əsaslara görə hesab etmişdir ki, kassasiya protesti tam, zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisinin kassasiya şikayəti isə qismən təmin edilməli, Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Babayev İlkin Elçin oğlunun barəsində olan 24 avqust 2012-ci il tarixli hökmü ləğv edilməli, iş yeni apellyasiya baxışına təyin olunmalıdır.

Məhkəmə-psixitarik ekspertizasının rəyi ilə şəxsin əvvəllər əzab çəkdiyi psixi xəstəlikdən müalicə olunaraq sağalması və məcburi müalicəyə ehtiyacı olmaması müəyyən edildikdə onun psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsi azadlıq hüququnun pozulması kimi qiymətləndirilir.

Bakı şəhəri Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarı ilə Həşimov Xanlar Ələstan oğlunun barəsində ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında tibbi xarakterli məcburi tədbir dəyişdirilmiş və onun haqqında ümumi tipli psixiatriya stasionarında məcburi müalicə tədbiri tətbiq edilmişdir.

X.Ə.Həşimovun barəsindəki materiallara əsasən, o, Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarı ilə Azərbaycan Respublikası CM-nin 29,120.2.1, 29,120.2.2, 29,120.2.4, 29,120.2.7, 170.3, 221.2.1 və 315.1-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş ictimai təhlükəli əməlləri anlaşıq vəziyyətdə törətdiyinə görə cinayət məsuliyyətindən və cəzadan azad edilmiş və onun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir – ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında

məcburi müalicə tətbiq edilərək haqqında seçilmiş həbs qətimkan tədbiri psixiatriya xəstəxanasına yerləşdirilənədək qüvvədə saxlanılmışdır.

Bakı şəhəri Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarı ilə X.Ə.Həşimova təyin edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbir dəyişdirilmiş və onun barəsində ümumi tipli psixiatriya stasionarında məcburi müalicə tədbiri tətbiq edilmişdir.

Həmin qərardan dövlət ittihamçısı tərəfindən 25 yanvar 2011-ci il tarixdə, yəni qərarın qəbul edildiyi gündən 3 il 2 ay 6 gün keçdikdən sonra verilmiş apellyasiya protestinə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 12 aprel 2011-ci il tarixli qərarı ilə Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş, X.Ə.Həşimovun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya

stasionarında müalicəsinin davam etdirilməsi Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarının icrası qaydasında həyata keçirilməsi müəyyən edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 12 aprel 2011-ci il tarixli qərarından X.Ə.Həşimovun müdafiəçisi – 2 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili R.M.Məmmədova tərəfindən verilmiş kassasiya şikayətinə baxan Ali Məhkəmənin cinayət kollegiyasının 12 oktyabr 2011-ci il tarixli qərarı ilə apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qeyd olunan qərarı ləğv edilmiş və materiallara həmin məhkəmədə yenidən baxılması təyin edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 02 fevral 2012-ci il tarixli qərarı ilə dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apellyasiya protesti təkrarən təmin olunmuş, Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş, X.Ə.Həşimovun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında müalicəsinin davam etdirilməsi Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarının icrası qaydasında həyata keçirilməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 02 fevral 2012-ci il tarixli qərarından X.Ə.Həşimovun digər müdafiəçisi – 2 sayılı hüquq məsləhətxanasının vəkili R.M.Mirmehdizadə kassasiya şikayəti verərək apellyasiya instansiyası məhkəməsinin həmin qərarının ləğv edilməsini və apellyasiya protestinin təmin edilməməsini xahiş etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 08 iyun 2012-ci il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayəti təmin edilərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 02 fevral 2012-ci il tarixli qərarı ləğv edilmiş və X.Ə.Həşimovun barəsində ümumi tipli psixiatriya stasionarında məcburi müalicə tədbirinin tətbiq edilməsinə dair materiallar həmin məhkəmədə yeni apellyasiya baxışına təyin edilmişdir.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarından verilmiş apellyasiya protestinə növbəti dəfə baxan Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyası

özünün 05 oktyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə apellyasiya protestini təmin etməmiş, X.Ə.Həşimovun barəsindəki birinci instansiya məhkəməsinin qeyd olunan qərarını isə dəyişdirilmədən saxlamışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 05 oktyabr 2012-ci il tarixli qərarından dövlət ittihamçısı kassasiya protesti verərək həmin qərarın ləğv edilməsini və X.Ə.Həşimovun barəsindəki materialların yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Dövlət ittihamçısı kassasiya protestini belə əsaslandırmışdır ki, Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarı ilə ictimai təhlükəli əməlləri anlaşıq vəziyyətdə törətdiyinə görə barəsində ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicə tətbiq olunmuş X.Ə.Həşimovun haqqında Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarı ilə bu tədbir növünün dəyişdirilərək onun haqqında ümumi tipli psixiatriya stasionarında məcburi müalicə növündə tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsi xəstənin tibbi kartasında edilmiş saxta qeydlərə əsasən həyata keçirilmişdir. Belə ki, X.Ə.Həşimov hələ 02 sentyabr 2007-ci il tarixdə “ağırlaşmış formada şəkərli diabet” diaqnozu ilə 04 sayılı Kliniki xəstəxanaya köçürülmüş və 11 sentyabr 2007-ci il tarixdə həmin xəstəxanadan qaçaraq bir daha psixiatriya xəstəxanasına qayıtmamışdır. Sonradan o, qardaşı Byələr Həşimovun 16 dekabr 2007-ci il tarixdə törətdiyi qəsdən adam öldürməyə dair cinayət işi üzrə CM-nin 32.4, 120.2.1-ci və 304.1-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmiş, həmin işin ibtidai araşdırması zamanı 14 fevral 2008-ci il tarixdə X.Ə.Həşimovun barəsində məhkəmə-psixiatrik ekspertizası təyin edilmiş və 6 mart 2008-ci il tarixli məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının rəyində sonuncunun anlaşıq hesab edilməsi göstərilmişdir. Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 20 noyabr 2008-ci il tarixli hökmü ilə X.Ə.Həşimova CM-nin 32.4, 120.2.1-ci maddəsi ilə təqsirliliyi sübuta yetirilmədiyinə görə bəraət verilmiş və o, CM-nin 304.1-ci maddəsi ilə təqsirli bilinərək 2 il müddətə

azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuşdur. Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 19 mart 2009-cu il tarixli hökmü ilə X.Ə.Həşimova CM-nin 304.1-ci maddəsi ilə də bəraət verilmiş, o, həbsdən azad olunmuş, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin 15 iyul 2009-cu il tarixli qərarı ilə göstərilən hökm dəyişdirilmədən saxlanılmışdır. Bununla yanaşı, kassator qeyd etmişdir ki, Sabunçu rayon məhkəməsinin 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmü ilə 1 saylı Ruhi-Əsəb Xəstəlikləri xəstəxanasının güclü və ciddi müşahidə altında ixtisaslaşdırılmış psixiatriya şöbəsinin müdiri Xələfov Əhməd Əziz oğlu Azərbaycan Respublikası CM-nin 313-cü maddəsi ilə təqsirli bilinib 500 manat miqdarında cərimə cəzasına məhkum edilmişdir ona görə ki, o, həmin vəzifədə işləyərkən X.Ə.Həşimovun 02 sentyabr 2007-ci il tarixdə 4 saylı Kliniki xəstəxanasına göndərildiyi, orada 11 sentyabr 2007-ci il tarixədək müalicədə olduğu və bundan sonra psixiatriya xəstəxanasına qayıtmadığı halda “Stasionar xəstənin tibbi kartasında” onun vəziyyətinin stabilləşməsi haqda 09 sentyabr 2007-ci il tarixdən 19 sentyabr 2009-cu il tarixədək, 20 sentyabr 2007-ci il tarixdən 29 sentyabr 2007-ci il tarixədək, 29 sentyabr 2007-ci il tarixdə, 30 sentyabr 2007-ci il tarixdən 10 oktyabr 2007-ci il tarixədək, 11 oktyabr 2007-ci il tarixdən 21 oktyabr 2007-ci il tarixədək, 22 oktyabr 2007-ci il tarixdən 02 noyabr 2011-ci il tarixədək, 03 noyabr 2007-ci il tarixdən 13 noyabr 2010-cu il tarixədək, 14 noyabr 2007-ci il tarixdən 24 noyabr 2011-ci il tarixədək, 25 noyabr 2007-ci il tarixdən 05 dekabr 2007-ci il tarixədək və 06 dekabr 2007-ci il tarixdən 11 dekabr 2007-ci il tarixədək müalicəsi ilə bağlı bilə-bilə yalan məlumatlar daxil edib sonuncunun ümumi tipli psixiatriya stasionarına keçirilməsinə nail olmaqla onun 12 dekabr 2007-ci il tarixdə həmin şöbəyə köçürülməsi haqqında həqiqətə uyğun olmayan yazılar aparıb vəzifə saxtakarlığı etmişdir. Kassatorun fikrincə, Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarının qəbul edilməsi üçün əsas kimi həmin saxta məlumatlara əsasən verilmiş Həkim-psixiatr komissiyasının rəyi çıxış

etdiyindən, digər tərəfdən isə 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökm preyudisial xarakter daşdığından həmin qərar da qüvvədə saxlanıla bilməzdi. Kassasiya protestinin müəllifi həmçinin qeyd etmişdir ki, X.Ə.Həşimovun sağalması və onun məcburi müalicəyə ehtiyacı olmaması haqqında verilmiş rəylər də 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmlə müəyyən edilmiş hallara, yəni saxta məlumatlara əsasən verilmiş, lakin həmin rəylər apellyasiya baxışının predmeti olmamışdır. Apellyasiya instansiyası məhkəməsi yalnız X.Ə.Həşimovun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin növünün dəyişdirilməsi haqqında təqdimatın əsaslı olub-olmamasını yoxlamalı idi ki, bu təqdimat və həmin təqdimat əsasında qəbul edilmiş birinci instansiya məhkəməsinin qərarı saxta məlumatlara əsaslanmış və belə olan halda bu qərar qüvvədə saxlanıla bilməzdi. Kassasiya protestinin müəllifi həmçinin qeyd etmişdir ki, o, apellyasiya protestinə məhkəmə baxışı iclasında X.Ə.Həşimovun məhkəmə iclasında iştirakının və onun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsinin təmin olunması haqda vəsatət qaldırsa da, apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən onun vəsatəti təmin edilməmişdir. Sonda dövlət ittihamçısı apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübutların tədqiq edilməməsi əsası ilə həmin məhkəmənin qəbul etdiyi 05 oktyabr 2012-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsini və X.Ə.Həşimovun barəsindəki materialların yeni apellyasiya baxışına təyin edilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya protestinin dəlillərinə cavab verilməsi üçün X.Ə.Həşimovun barəsindəki materiallar öyrənilərkən aşağıdakılar müəyyən edilmişdir.

Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarı ilə X.Ə.Həşimov Azərbaycan Respublikası CM-nin 29,120.2.1, 29,120.2.2, 29,120.2.4, 29,120.2.7, 170.3, 221.2.1 və 315.1-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş ictimai təhlükəli əməlləri anlaqsız vəziyyətdə törətdiyinə görə cinayət məsuliyyətindən və cəzadan azad edilmiş və onun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir – ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicə tətbiq edilərək haqqında

seçilmiş həbs qətimkan tədbiri psixiatriya xəstəxanasına yerləşdirilənədək qüvvədə saxlanılmışdır. Bu qərarın qəbul edilməsi üçün əsas kimi X.B.Həşimovun barəsindəki cinayət işi üzrə ibtidai araşdırma zamanı keçirilmiş məhkəmə-psixitarik ekspertizasının 12 dekabr 2006-cı il tarixli və təkrar komissiyon məhkəmə-psixitarik ekspertizasının 20 fevral 2007-ci il tarixli rəyləri çıxış etmişdir. Ekspertlərin hər iki rəydə gəldikləri eyni nəticəyə görə, X.Ə.Həşimovda “Baş-beyin travmatik xəstəliyi nəticəsində şəxsiyyətin dərin affektiv davamsız psixopatobənzər dəyişikliyi” xəstəliyi aşkar edilmiş, o, ictimai təhlükəli əməli törətdiyi zaman və hal hazırda (müayinəsi aparılan dövrdə) keçirdiyi psixi xəstəlik nəticəsində öz əməlinin faktiki xarakterini, ictimai təhlükəliliyini dərk etmək və onları idarə etmək iqtidarında olmamış, ittiham olunan əmələ görə anlaşıq hesab edilmiş və onun barəsində CM-nin 21.1-ci maddəsinin təsiri altına düşən şəxs kimi ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında tibbi xarakterli məcburi müalicə növündə məcburi tədbirin tətbiq edilməsi məsləhət görülmüşdür.

X.Ə.Həşimovun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsi haqqında 15 may 2007-ci il tarixli qərarından apellyasiya şikayəti və ya apellyasiya protesti verilməmişdir.

18 oktyabr 2007-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin 1 saylı Respublika Psixiatriya xəstəxanasının baş həkimi dosent R.E.Hacıyev xəstəxananın həkim-məsləhət komissiyasının 29 sentyabr 2007-ci il tarixli rəyinə əsaslanaraq 18 oktyabr 2007-ci il tarixli 188-İPS sayılı təqdimatla Sabunçu rayon məhkəməsinə müraciət edərək X.Ə.Həşimovun ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsini xahiş etmişdir.

29 sentyabr 2007-ci il tarixli rəydən görünür ki, X.Ə.Həşimov həmin tarixdə dörd nəfər həkim-psixiatrlardan ibarət həkim-məsləhət komissiyasına təqdim olunmuş və komissiya xəstənin psixi vəziyyəti ilə bağlı halları araşdıraraq onun ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsini və bu məsələnin həll edilməsi üçün Sabunçu rayon məhkəməsinə müraciət edilməsini

məsləhət görmüşdür. Həmin rəydə həmçinin qeyd edilmişdir ki, X.Ə.Həşimov ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicədə olduğu zaman neyroleptik, vitamin və sair müalicələr qəbul etmiş və 29 sentyabr 2007-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin baş məhkəmə psixiatri professor B.M.Əsədov tərəfindən onun baxışı keçirilərək xəstənin ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsi tövsiyə edilmişdir.

Göründüyü kimi, istər baş psixiatrın, istərsə də həkim-məsləhət komissiyasının rəyi Xələfov Əhməd Əziz oğlunun Sabunçu rayon məhkəməsinin 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmü ilə təqsirli bilindiği əməllərinə istinad olunaraq yox, X.Ə.Həşimovun bilavasitə həkimlər tərəfindən müayinəsi və onun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında Ə.Ə.Xələfovun törətdiyi əməllərə qədər aparılan müvafiq müalicənin nəticələrinə əsasən verilmişdir.

X.Ə.Həşimovun bu müalicəni qəbul etməsi, onun psixi vəziyyətinin getdikcə stabilləşməsi və xəstənin ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsinin məsləhət görülməsi haqqında rəylər baş psixiatr və həkim-məsləhət komissiyası tərəfindən hələ 28 iyul 2007-ci il tarixdə də, yəni yenə də Ə.Ə.Xələfovun ona ittiham olunmuş əməlləri törədənədək verilmiş, lakin Sabunçu rayon məhkəməsinin 21 avqust 2007-ci il tarixli qərarı ilə bu haqda təqdimat təmin edilməmişdir.

1 saylı Respublika Psixiatriya xəstəxanasının təqdimatının təmin edilməsi və X.Ə.Həşimovun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarından ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsi haqqında Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarından görünür ki, həmin qərar da məhkəmə Ə.Ə.Xələfovun törətdiyi əməllərə deyil, xəstənin 29 sentyabr 2007-ci il tarixdə müayinəsinin aparılmasına, onun psixi vəziyyətində müsbət dəyişikliklərin olmasına dair həkim-məsləhət komissiyasının həmin tarixli rəyinə əsaslanaraq müvafiq nəticəyə gəlmişdir. Ə.Ə.Xələfov digər əməllərlə yanaşı həmçinin X.Ə.Həşimovun xəstəxanada olmayaraq 14 noyabr 2007-ci il

tarixdən 24 noyabr 2011-ci il tarixədək müalicə almasına dair onun tibbi kartasında saxta qeydlər aparmasına görə təqsirli bilinməsinə baxmayaraq, 18 oktyabr 2007-ci il tarixli təqdimata baxılması ilə bağlı 1 saylı Psixiatriya xəstəxanasında 14 və 19 noyabr 2007-ci il tarixlərdə keçirilmiş məhkəmə iclaslarında digər proses iştirakçıları ilə həm də X.Ə.Həşimov və dövlət ittihamçısı E.Ə.Nağıyev də iştirak etmiş və istər sonuncu öz apellyasiya protestində, istərsə də kassasiya protestində bu hal mübahisələndirilməmişdir. Bundan başqa, birinci instansiya məhkəməsinin məhkəmə iclasında iştirak etmiş dövlət ittihamçısı E.Ə.Nağıyev öz çıxışında yalnız X.Ə.Həşimovun törətdiyi əməllərin ictimai təhlükəli olmasına əsaslanaraq təqdimatın rədd edilməsini xahiş etsə də, bu təqdimatın xəstənin psixi vəziyyətinə uyğun olmamasına dair heç bir dəlil irəli sürməmiş və həmin təqdimatın verilməsinə əsas olan həkim-psixitar komissiyasının rəyinin məhkəmə-psixitarik ekspertizası keçirilməklə yoxlanılması haqqında vəsatət qaldırmamış, onun tərəfindən 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərardan apellyasiya protesti isə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş 20 gün müddətində yox, bu qərarın qəbul edildiyi gündən 3 il 2 ay 6 gün keçdikdən sonra vermişdir. Həmin protestin məzmununa görə də, onun verilməsinə əsas kimi Ə.Ə.Xələfovun barəsindəki 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökm çıxış etmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərar qəbul edilməzdən əvvəl X.Ə.Həşimovun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında olarkən müvafiq müalicə alması və bu müalicənin nəticəsi olaraq onun psixi vəziyyətində baş verən dəyişikliklərə görə barəsində tətbiq edilmiş məcburi müalicə növünün həmin dövrdə dəyişdirilməsinin məqsədmüvafiqliyi həmçinin komissiyon məhkəmə-psixitarik ekspertizasının 06 mart 2008-ci il tarixli 26 sayılı və təkrar komissiyon ambulator məhkəmə-psixitarik ekspertizasının 16 dekabr 2011-ci il tarixli 1087 sayılı rəyləri ilə də təsdiq edilir. Bundan əlavə, birinci rəydə qeyd edilmişdir ki, Sabunçu rayon məhkəməsi tərəfindən 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərar qəbul edildikdən sonra X.Ə.Həşimov 13 dekabr

2007-ci il tarixdə ümumi tipli psixiatriya stasionarına keçirilmiş, 14 dekabr 2007-ci il tarixdə oranı özbaşına tərk etmiş, 18 dekabr 2007-ci il tarixdə isə qardaşı tərəfindən xəstəxanaya qaytarılmış, sonradan isə qardaşı Bəylər Həşimovun qəsdən adam öldürmə cinayətinin törədilməsində iştirak etdiyinə və mühafizə altından qaçdığına görə Azərbaycan Respublikası CM-nin 32.4, 120.2.1 və 304.1-ci maddələri ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb edilmişdir. Eyni zamanda, göstərilən rəylərdə Ə.Ə.Xələfovun barəsindəki 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmə müəyyən olunmuş hallardan asılı olmayaraq qeyd edilmişdir ki, X.Ə.Həşimovda “Mərkəzi sinir sisteminin travmatik mənşəli üzvi xəstəliyi nəticəsində şəxsiyyətin affektiv davamsız psixopatobənzər dəyişikliyi kompensassiya vəziyyətində” aşkar olunmuş və bu diaqnozun müəyyən edilməsi anmnestik məlumatlarla, o cümlədən müalicədə olması, bu müalicənin davam etməsi ilə və ekspertlər tərəfindən aparılmış müayinənin nəticələri ilə sübuta yetirilir. Ekspertlərin gəldikləri nəticəyə görə, X.Ə.Həşimov həm 13-18 dekabr 2007-ci il tarixlərdə, həm də hal hazırda kompensassiya vəziyyətində olduğundan öz hərəkətlərinin faktiki xarakterini və onların nəticələrini dərk etmək və onları idarə etmək iqtidarında olduğundan anlaşıq hesab edilməli və onun məcburi müalicəyə ehtiyacı yoxdur.

Ə.Ə.Xələfovun barəsindəki 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmə X.Ə.Həşimovun 1 sayılı Respublika xəstəxanasında məcburi müalicədə olduğu dövrdə heç bir müalicə almaması, onun psixi vəziyyətinin stabilləşməmsi və sonuncunun ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarından ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsinə mane olan hər hansı bir digər hal müəyyən edilməmiş, həmin hökmdə sonuncunun ümumi tipli psixiatriya stasionarına keçirilməsi hallarına və bu haqda qəbul edilmiş 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərara heç bir qiymət verilməmiş və həmin qərarın əsassız və qanunsuz olması haqda nəticə əks etdirilməmişdir. Əksinə, yuxarıda şərh edilmiş və hər hansı proses iştirakçısı tərəfindən mübahisələndirilməmiş məhkəmə-psixiatriya ekspertizalarının rəyləri və materiallarda olan

digər sənədlərlə, o cümlədən 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarın qəbul edilməsinə əsas olmuş həkim-məsləhət komissiyasının 29 sentyabr 2007-ci il tarixli rəyi ilə X.Ə.Həşimovun psixiatriya stasionarında müalicə və müayinə olunması, onun psixi vəziyyətində stabilləşmənin müşahidə edilməsi və son nəticədə əzab çəkmiş olduğu psixi xəstəliyin kompensasiya mərhələsinə keçməsi tam sübuta yetirilmişdir.

Məhkəmə kollegiyası təhlil edilmiş rəylərə və materiallara əlavə edilmiş digər sənədlərə əsaslanaraq belə nəticəyə gəlmişdir ki, Ə.Ə.Xələfovun barəsindəki 14 sentyabr 2010-cu il tarixli hökmə müəyyən edilmiş hallarla X.Ə.Həşimovun 05 iyun 2007-ci il tarixdən başlayaraq əzab çəkdiyi psixi xəstəlikdən müalicə olunması, həmin dövrdən başlayaraq aparılmış müalicənin nəticəsi olaraq psixi vəziyyətinin stabilləşməsi, buna görə də onun ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsi və son nəticədə həmin xəstəliyin kompensasiya mərhələsinə keçməsi təkzib edilmədiyindən göstərilən hökm 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərara münasibətdə preysudial əhəmiyyətə malik ola bilməz.

Məhkəmə kollegiyası bu nəticəyə gələrkən işin halları ilə yanaşı həmçinin Azərbaycan Respublikası CPM-nin 142.1-ci maddəsinin tələblərinə də əsaslanmışdır. Belə ki, həmin maddənin müddəalarına görə, cinayət təqibi üzrə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü cinayət təqibi üzrə icraatda həm müəyyən olunmuş hallara, həm də onların hüquqi qiymətinə görə təhqiqatçı, müstəntiq, prokuror və ya məhkəmə üçün məcburidir.

X.Ə.Həşimovun barəsindəki materiallarda olan rəylərin, qərarların və digər sənədlərin təhlili isə göstərir ki, həmin sənədlərin heç biri, o cümlədən Ə.Ə.Xələfovun barəsindəki hökm Sabunçu rayon məhkəməsi tərəfindən 19 noyabr 2007-ci il tarixdə qəbul edilmiş qərara münasibətdə preysudial əhəmiyyətə malik olmamış və bu işdə CPM-nin 142.1-ci maddəsinin tətbiqi üçün əsaslar mövcud deyil.

Belə olan halda, məhkəmə kollegiyası bununla bağlı kassasiya protestinin dəlilləri ilə razılaşmayaraq hesab etmişdir ki,

X.Ə.Həşimovun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin dəyişdirilərək onun ümumi tipli psixiatriya stasionarına məcburi müalicəyə keçirilməsi bu haqda 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarın qəbul edildiyi dövrdə xəstənin dəyişmiş psixi vəziyyətinə tam uyğun olmuş, həmin qərar kifayət qədər əsaslıdır və təhlil olunmuş sənədlərlə müəyyən edilmiş hallar əks nəticəyə gəlmək üçün əsas vermir.

Məhkəmə kollegiyası onu da qeyd etmişdir ki, X.Ə.Həşimovun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin dəyişdirilməsi məsələsi işin halları ilə yanaşı həm də qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq həll edilmişdir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası CM-nin 98.1-ci maddəsinə əsasən, tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinin uzadılması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi həkim-psixiatr komissiyasının rəyi əsasında məcburi müalicəni həyata keçirən tibb müəssisəsinin müdiriyyətinin vəsatəti ilə məhkəmə tərəfindən həyata keçirilir.

Həmin Məcəllənin 98.3-cü maddəsinin tələblərindən görünür ki, şəxsin psixi vəziyyətinin yaxşılaşması səbəbindən onun barəsində əvvəllər təyin edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin ləğv edilməsi zərurəti olduqda və ya tibbi xarakterli digər məcburi tədbirlərin tətbiqinə ehtiyacı olduqda, tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin dəyişdirilməsi və ya onların tətbiqinin ləğv edilməsi məhkəmə tərəfindən həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası CPM-nin 478.1-ci maddəsinin tələblərinə görə, şəxsin səhhətinin yaxşılaşması və ya tam sağalması nəticəsində gələcəkdə tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsi zərurəti aradan qalxdıqda, məhkəmə həkim komissiyasının rəyinə əsaslanmış səhiyyə orqanının təqdimatı üzrə tibbi xarakterli məcburi tədbirin ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi haqqında məsələyə baxır.

Kassasiya protestinin məzmunundan görüldüyü kimi, həmin protestin başqa bir dəlili də ondan ibarətdir ki, X.Ə.Həşimovun barəsindəki Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarının qüvvəsində saxlanması haqqında Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 05

oktyabr 2012-ci il tarixli qərar ləğv edilməklə onun haqqında Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 may 2007-ci il tarixli qərarı ilə tətbiq edilmiş ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında məcburi müalicənin davam etdirilməsi təmin edilməlidir. Apellyasiya protestinə baxılması üzrə məhkəmə iclasında dövlət ittihamçısı M.C.Nəsirovun qaldırdığı vəsatətlərdən biri də bu tələblə bağlıdır.

Həmin tələblə bağlı məhkəmə kollegiyası ilk növbədə qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikasının cinayət qanunvericiliyi cinayət əməlini anlaşıq vəziyyətdə törətmiş, cinayət törətdikdən sonra cəzanın təyin edilməsini və ya onun icrasını istisna edən psixi xəstəliyə düçar olmuş, cinayət törətmiş və anlaşıqlığı istisna etməyən psixi pozuntu vəziyyətində olan və cinayət törətmiş, alkoqolizmdən və ya narkomaniyadan müalicəyə ehtiyacı olan şəxslərə məhkəmə tərəfindən tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin təyin edilməsini nəzərdə tutmuşdur.

Məhkəmələr tərəfindən tətbiq edilən cinayət hüquqi xarakterli bu tədbirlərin tətbiqinin əsas məqsədi psixi pozuntuya tutulmuş şəxslərin müalicə edilməsi və ya psixi vəziyyətlərinin yaxşılaşdırılması, hüquq və maraqlarının qorunması, habelə onlar tərəfindən yeni cinayətlərin törədilməsinin qarşısının alınmasından ibarətdir. Belə tədbirlərin tətbiqi zamanı qeyd olunan hallarla yanaşı mütləq şəkildə şəxsin ətrafdakılar və ya özü üçün təhlükəli olması da nəzərə alınmalıdır. (CM-nin 93 və 94-cü maddələri).

Qanunun mənasına görə, şəxsin barəsində tətbiq edilən tibbi xarakterli məcburi tədbir cinayət hüquqi xarakterli tədbir olmaqla bir sıra məhdudiyyətlərlə, o cümlədən azadlıq hüququnun məhdudlaşdırılması ilə müşayiət olunur və bu tədbirin tətbiqi zamanı aşağıdakı halların mövcudluğu müəyyən edilərək həmin hallar nəzərə alınmalıdır:

- 1) şəxsin ictimai təhlükəli əməl (cinayət) törətməsi;
- 2) şəxsin psixi xəstəliyə düçar olması, narkomaniyadan və ya alkoqolizmdən əzab çəkməsi;
- 3) şəxsin özü və ya ətrafdakılar üçün təhlükəli olması;

- 4) şəxsin məcburi müalicəyə ehtiyacı olması.

Cinayət təqibi zamanı qeyd olunan dörd haldan birinin, o cümlədən şəxsin məcburi müalicəyə ehtiyacı olmasının müəyyən edilməməsi tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsini istisna edir və belə halda şəxsin məcburi şəkildə psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsi onun azadlıq hüququnun pozulması kimi qiymətləndirilməlidir. Ruhi xəstəlikdən əzab çəkən, lakin məcburi müalicəyə ehtiyacı olmayan cinayət törətmiş şəxsin azadlıq hüququ isə yalnız qanunda nəzərdə tutulmuş əsaslarla və qaydada onun tutulması, barəsində həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi və ya ona azadlıqdan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsi ilə məhdudlaşdırıla bilər.

Anlaşıq vəziyyətdə cinayət törətmiş və barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilmiş şəxs aparılmış müalicə nəticəsində sağaldıqda və ya həmin tədbirin tətbiqi zərurəti aradan qalxdıqda məhkəmə bu tədbirin ləğv edilməsi haqqında qərar qəbul edir. Bu tələb Azərbaycan Respublikası CPM-nin 478.1-ci maddəsinin müddəələrindən irəli gəlir. Həmin maddəyə əsasən, şəxsin səhhətinin yaxşılaşması və ya tam sağalması nəticəsində gələcəkdə məcburi tədbirin tətbiq edilməsi zərurəti aradan qalxdıqda, məhkəmə həkim komissiyasının rəyinə əsaslanmış səhiyyə orqanının təqdimatı üzrə tibbi xarakterli məcburi tədbirin ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi haqqında məsələyə baxır.

Məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə, qanunun mənası baxımından, barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbir tətbiq edilmiş şəxsin haqqında həmin tədbirin ləğv edilməsinə dair qərar qəbul edildikdə, yaxud da belə qərar olmasa da, lakin tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiqi müddətində şəxsin hər hansı cinayət törətməsi və başqa zərurətlə bağlı keçirilmiş məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının rəyi ilə onun sağalması və məcburi müalicəyə ehtiyacı olmaması müəyyən edildikdə o, psixiatriya stasionarında saxlanıla bilməz və belə halın baş verməsi onun azadlıq hüququnun pozulmasına dəlalət edən hal kimi qiymətləndirilməlidir.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, bu yanaşma azadlıq hüququ təsbit edilmiş Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 28-ci maddəsinə, “İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 5-ci maddəsinə və İnsan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsinin presedent təcrübəsinə uyğundur.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 28-ci maddəsinin I bəndinə əsasən, hər kəsin azadlıq hüququ vardır.

Həmin maddənin II bəndindən görünür ki, azadlıq hüququ yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada tutulma, həbsəalma və ya azadlıqdan məhrum etmə yolu ilə məhdudlaşdırıla bilər.

“İnsan Hüquqlarının və Əsas Azadlıqlarının Müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının 5-ci maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən, hər kəsin azadlıq və şəxsi toxunulmazlıq hüququ var. Heç kəs qanunla müəyyən olunmuş aşağıdakı hallardan və qaydadan başqa azadlığından məhrum edilə bilməz:

a) səlahiyyətli məhkəmə tərəfindən məhkum olunduqdan sonra, şəxsi qanuni həbsə almaq;

b) məhkəmənin qanuni çıxardığı qərarı icra etməməyə görə və ya qanunla nəzərdə tutulmuş hər hansı öhdəliyin icra olunmasını təmin etmək məqsədilə şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

c) hüquq pozuntusunun törədilməsində əsaslı şübhə ilə bağlı şəxsin səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn və ya onun tərəfindən törədilən hüquq pozuntusunun, yaxud törətdikdən sonra onun gizlənməsinin qarşısını almaq üçün kifayət qədər zəruri əsasların olduğunun hesab edildiyi hallarda şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması;

d) yetkinlik yaşına çatmamış şəxsin tərbiyə nəzarəti üçün qanuni qərar əsasında həbsə alınması və ya onun səlahiyyətli məhkəmə orqanı qarşısında durmasından irəli gələn qanuni həbsə alınması;

e) yoluxucu xəstəliklərin yayılmasının qarşısını almaq üçün şəxslərin, ruhi xəstələrin, alkoqolizm və narkomaniyaya mübtəla olanların, səfillərin qanuni həbsə alınması;

f) şəxsin ölkəyə qanunsuz gəlməsinin qarşısını almaq məqsədilə və ya barəsində deportasiya, yaxud ekstradisiya tədbirləri tətbiq olunan şəxsin qanuni tutulması və ya həbsə alınması.

“Vinterverp Niderlanda qarşı” və “Rakeviç Rusiyaya qarşı” işlər üzrə müvafiq olaraq 24 oktyabr 1979-cu il və 28 oktyabr 2003-cü il tarixlərdə qəbul etdiyi qərarlarda İnsan hüquqları üzrə Avropa Məhkəməsi qeyd etmişdir ki, şəxsin həqiqətən psixi xəstə olması sübuta yetirilməyincə və xəstəliyinin dərəcəsi və ya xarakteri onun azadlıqdan məhrum edilməsinə bəraət qazandırmayınca, o, azadlıqdan məhrum edilə bilməz.

Həm daxili qanunvericilikdə, həm də Avropa Konvensiyasında psixi xəstə olan şəxsin psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsi azadlıqdan məhrum etməyə bərabər tutulduğundan Avropa Məhkəməsinin gəldiyi nəticəni cinayət və cinayət-prosessual qanunvericiliyinin tələblərinə müvafiq olaraq həm də belə təfsir etmək olar ki, şəxsin barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiqinə əsas ola biləcək hallar sübuta yetirilmədikdə o, hər hansı növ psixiatriya stasionarına müalicəyə məcburi şəkildə yerləşdirilə bilməz.

X.Ə.Həşimovun barəsindəki materiallardan görünür ki, onun CM-nin 32.4,120.2 və 304.1-ci maddələri ilə təqsirləndirilməsinə dair cinayət işinin ibtidai araşdırması zamanı müstəntiqin 14 fevral 2008-ci il tarixli qərarına əsasən təqsirləndirilən şəxsin barəsində komission məhkəmə psixiatrik ekspertizası təyin edilmiş və Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Məhkəmə Psixiatrik Ekspertiza Mərkəzinin komission məhkəmə-psixiatrik ekspertizasının 06 mart 2008-ci il tarixli 26 sayılı rəyinə əsasən X.Ə.Həşimov anlaqlı hesab olunmuşdur. Həmin rəydə birmənalı olaraq qeyd edilmişdir ki, “... tibbi sənədlərin və hazırkı müayinənin nəticələrinin təhlili göstərir ki, aparılan müalicədən sonra X.Ə.Həşimovun psixi vəziyyətində müsbət dinamika qeyd olunmuş, şəxsiyyət pozuntusu əlamətləri kompensasiya olunmuş, Həşimov Xanlar Ələstan oğlu ona ittiham olunan cinayət əməlini törədən vaxt, yəni 13-18 dekabr 2007-ci il tarixlərdə onun

yuxarıda göstərilən kompensasiya vəziyyətində olduğundan öz əməlinin faktiki xarakterini və ictimai təhlükəliliyini dərk etmək və onları idarə etmək iqtidarında olmuşdur, buna görə Həşimov Xanlar Ələstan oğlu anlaqlı hesab olunmalıdır...".

Bu işlə bağlı Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 20 noyabr 2008-ci il tarixli və Sumqayıt Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət işləri və inzibati xətalara dair işlər üzrə məhkəmə kollegiyasının 19 mart 2009-cu il tarixli hökmlərində də X.Ə.Həşimovun anlaqlı olub-olmaması məsələsi müzakirə edilərkən məhz qeyd olunan rəyə istinad edilmiş və həmin rəy əsasında məhkəmələr X.Ə.Həşimovun anlaqlı olması barədə nəticəyə gəlmişlər. Bundan əlavə, işə apellyasiya instansiyası məhkəməsində baxılarkən göstərilən rəyi vermiş ekspert komissiyasının üzvü olmuş məruzəçi-həkim R.C.Qəmərinski də dindirilmiş və sonuncu verdikləri rəyin tam əsaslı olduğunu bildirmişdir.

Bundan başqa, Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarından verilmiş apellyasiya protestinə ikinci dəfə baxılarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən daha bir məhkəmə-psixitarik ekspertizaya təyin edilmiş və Məhkəmə Psixiatrik Ekspertizası Mərkəzinin ambulator komissiyon məhkəmə-psixitarik ekspertizasının 16 dekabr 2011-ci il tarixli 1087 sayılı rəyi ilə müəyyən olunmuşdur ki, Xanlar Həşimovda hal-hazırda mərkəzi sinir sisteminin travmatik mənşəli üzvi xəstəliyi nəticəsində affektiv davamsız psixopata bənzər dəyişiklikliyi kompensasiya mərhələsində aşkar olunur. Hal-hazırda Həşimov Xanlar Ələstan oğlu öz hərəkətlərinin nəticəsini dərk etmək və onlara rəhbərlik etmək iqtidarındadır. Xanlar Həşimovun hazırkı psixi vəziyyətinə görə onun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə ehtiyacı yoxdur. Onun yaşayış yeri üzrə profilaktik məqsədlə psixiatriyın ambulator müşahidəsi məsləhət görülmüşdür.

Göründüyü kimi, istər həkim-məsləhət komissiyasının 29 sentyabr 2007-ci il tarixli rəyi ilə, istərsə də sonradan keçirilmiş məhkəmə-psixitarik ekspertizaların iki rəyi ilə X.Ə.Həşimovun müvafiq müalicə alması və

onun psixi vəziyyətinin stabilləşərək sonradan xəstəliyinin kompensasiya vəziyyətinə keçməsi təsdiq olunur.

Məhkəmə kollegiyası şərh edilən bu rəyləri nəzərə alaraq hesab etmişdir ki, X.Ə.Həşimovun barəsində Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 iyun 2007-ci il tarixli qərarı ilə tətbiq edilmiş ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında tibbi xarakterli məcburi müalicə tədbirinin Sabunçu rayon məhkəməsi tərəfindən həkim-məsləhət komissiyasının verdiyi rəyə əsasən verilmiş təqdimata baxılması nəticəsində dəyişdirilməsi o dövrdə həm zəruri, həm məqsədə uyğun, həm də əsaslı olmuşdur. Hal hazırda isə X.Ə.Həşimovun xəstəliyinin kompensasiya mərhələsinə keçməsi, onun öz əməllərini dərk etmək və onları idarə etmək iqtidarında olması, anlaqlı hesab edilməsi və ən əsası məcburi müalicəyə ehtiyacı olmaması sonuncunun barəsində nəinki ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarında, ümumiyyətlə hər hansı növdə tibbi xarakterli məcburi tədbirin tətbiq edilməsini istisna edir. Məhkəmə kollegiyası o qənaətdədir ki, əks halda, Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 iyun 2007-ci il tarixli qərarının icrası qaydasında psixi cəhətdən sağlam və məcburi müalicəyə ehtiyacı olmayan şəxsin məcburi olaraq psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsi onun azadlıq hüququnun pozulmasına gətirib çıxaracaq.

Belə olan halda, məhkəmə kollegiyası X.Ə.Həşimovun onun barəsindəki 15 iyun 2007-ci il tarixli qərarın icrası qaydasında ixtisaslaşdırılmış psixiatriya stasionarına yerləşdirilməsinin təmin edilməsi haqqında kassasiya protestinin dəlilini qəbul edilməz, bu hissədə də həmin protestin təmin edilməməsini isə qanuni və əsaslı saymışdır.

Yuxarıda göstərilən əsaslarla X.Ə.Həşimovun barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirin ləğv edilməsi məsələsi isə, kassasiya protestində də qeyd edildiyi kimi, hazırkı icraatın predmeti olmadığından düzgün olaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən həll edilməmiş və bu məsələyə yalnız CPM-nin 478-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada baxılaraq müvafiq qərar qəbul edilə bilər.

Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarından verilmiş apellyasiya protestinə sonuncu dəfə baxılarkən məhkəmə iclasında X.Ə.Həşimovun iştirakının təmin edilməməsi haqda kassasiya protestinin dəlilinə gəldikdə, məhkəmə kollegiyası bu dəlillə bağlı qeyd etmişdir ki, sonuncunun məhkəmə iclasında iştirakı onun ağır xəstəliyi ilə əlaqədar mümkün olmamış və bu hal Şamaxı Müalicə Diaqnostika Mərkəzindən verilmiş 08 avqust 2012-ci il tarixli 76 sayılı arayışla təsdiq edilmişdir. Həmin arayışa əsasən, X.Ə.Həşimov 29 aprel 2010-cu il tarixdən “XBC, terminal mərhələ. Şəkərli diabet, ağır forma, renal anemiya, nefrogen hipertoniya, diabetik retinopatiya” diaqnozu ilə Şamaxı Müalicə Diaqnostika Mərkəzinin hemodializ şöbəsində proqramlı hemodializ müalicəsi alır və hal hazırda xəstənin vəziyyəti ağırdır. Bu səbəbi apellyasiya instansiyası məhkəməsi üzrlü hesab etmişdir və kassasiya kollegiyası da məhkəmənin bu mövqeyi ilə razılaşmışdır.

Bundan başqa, məhkəmə kollegiyası onu da qeyd etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin apellyasiya protestinə məhkəmə baxışı iclasında iki müdafiəçi ilə təmsil olunmuş X.Ə.Həşimovun iştirak etməməsi nəticəsində heç də çəkişmə prinsipi pozulmamış və bu halda qanunvericiliyin tələblərinə əməl olunması təmin edilmişdir.

Belə ki, təhlil olunmuş materiallara əsasən, X.Ə.Həşimovun barəsində tətbiq edilmiş tibbi xarakterli məcburi tədbirin dəyişdirilməsi məsələsinə Sabunçu rayon məhkəməsinin tərəfindən Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə Azərbaycan Respublikası Məhkəməsinin 15 iyun 2007-ci il tarixli qərarının icrası qaydasında baxılaraq müvafiq qərar qəbul edilmişdir. Həmin qərardan verilmiş apellyasiya protestinə sonuncu dəfə baxılarkən digər proses iştirakçıları ilə yanaşı həm də X.Ə.Həşimov da məhkəmə iclasının keçirildiyi yer və vaxt barədə qanuna müvafiq qaydada məlumatlandırılmış, lakin yuxarıda göstərilən səbəbdən həmin iclasda iştirak edə bilməmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının qənaətinə görə, məhkəmənin yekun qərarının (15 iyun 2007-ci il tarixli qərarın) icrası qaydasında çıxarılmış qərardan verilmiş apellyasiya protestinə məhkəmə baxışı iclasında həmin iclasın keçiriləcəyi yer və vaxt haqqında qanuna

müvafiq qaydada məlumatlandırılmış barəsində məsələ həll edilən X.Ə.Həşimovun bu iclasda üzrlü səbəblərə görə iştirak etməməsi apellyasiya protestinə baxılmasına mane olmamış və bu nəticə cinayət-prosessual qanunvericiliyinin aşağıdakı tələblərindən irəli gəlir.

Belə ki, Azərbaycan Respublikası CPM-nin 520.2-ci maddəsinə əsasən, hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında məsələlər üzrə məhkəmə iclasında iştirak etmək hüququna aşağıdakı şəxslər malikdirlər:

520.2.1. məhkum və onun müdafiəçisi və ya qanuni nümayəndəsi;

520.2.2. hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icra edilməsi vəzifəsi üzərinə qoyulmuş müəssisə və ya orqanın nümayəndəsi;

520.2.3. prokuror.

Həmin Məcəllənin 520.5-ci maddəsinin tələblərinə görə, müdafiəçinin iştirakı məcburi olan hallar istisna edilməklə hökmün və ya məhkəmənin digər yekun qərarının icrası qaydasında məsələlərə dair müraciətin baxılma yeri və vaxtı haqqında vaxtında məlumatlandırılmış bu Məcəllənin 520.2-ci maddəsində göstərilən şəxslərin məhkəmə iclasına gəlməməsi məhkəmə iclasının keçirilməsinə mane olmur.

Buna görə, məhkəmə kollegiyası X.Ə.Həşimovun Sabunçu rayon məhkəməsinin 19 noyabr 2007-ci il tarixli qərarından verilmiş apellyasiya protestinə məhkəmə baxışı iclasında iştirak etməməsi halını bu iclasın nəticəsi olaraq qəbul edilmiş Bakı Apellyasiya 05 oktyabr 2012-ci il tarixli qərarının ləğv edilməsi və ya dəyişdirilməsi üçün əsas olan bilən hal kimi qəbul etməmiş, istər bununla bağlı, istərsə də bütövlükdə kassasiya protestinin təmin edilməsi üçün əsaslar görməmiş və beləliklə də həmin protestin təmin edilməməsini, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin X.Ə.Həşimovun barəsindəki göstərilən qərarının isə dəyişiklik edilmədən qüvvəsində saxlanılmasını həm qanuni, həm əsaslı, həm də məqsədə müvafiq hesab etmişdir.

Şərh edilənlərə əsasən məhkəmə kollegiyasının 12 dekabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə X.Ə.Həşimovun barəsindəki Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının 05 oktyabr 2012-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmış, kassasiya protesti isə təmin edilməmişdir.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 10-cu maddəsinin tələblərinə əməl olunmaması məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında dəyişdirilməsinə səbəb olmuşdur.

Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 23 fevral 2012-ci tarixli hökmü ilə **Zeynalov Fuad Novruz oğlu** Azərbaycan Respublikası CM-in 263.1-ci maddəsi ilə (31 may 2011-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişikliklərin qüvvəyə minməsinədək olan redaksiyada) təqsirli bilinib 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş, Azərbaycan Respublikasının 31 may 2011-ci il tarixli qanunu ilə Cinayət Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklər və həmin qanunun keçid müddəalarının 2.1 və 2.1.2-ci maddələri nəzərə alınaraq CM-in 263.1-ci maddəsi ilə təyin edilmiş 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması cəzası 500 (beş yüz) manat miqdarında cərimə cəzası ilə əvəz edilmişdir.

Hökmə əsasən, Zeynalov Fuad Novruz oğlu ona görə məhkum edilmişdir ki, o, 17 sentyabr 201-cu il tarixdə təxminən saat 23.30 radələrində texniki cəhətdən saz vəziyyətdə olan "VAZ-2107" markalı Az10NT784 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomasını sərxoş vəziyyətdə idarə edərək Bakı şəhəri Səbail rayonu 20-ci sahə qəsəbəsi, Salyan yolu 10 sayılı ünvanda "Yol hərəkəti haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 36-cı maddəsinin 1-ci hissəsinin 3-cü bəndinin, 69-cu maddəsinin 7-ci hissəsinin 1-ci bəndinin və 37-ci maddəsinin 1-ci hissəsinin 8-ci bəndinin tələblərini pozaraq yolun ortasında olan bütöv nişanlama xəttini keçib avtomasını qarşı sol hərəkət hissəsinə çıxararaq qarşidan əks istiqamətdə gələn sürücü Abdullayev Hikmət Nazim oğlunun idarə etdiyi "Mercedes Benz E200" markalı 90EJ521 dövlət nömrə nişanlı avtomasının hərəkət yolunda hərəkətini davam etdirdiyindən avtomatınlar toqquşmuş, nəticədə idarə etdiyi "VAZ-2107" markalı Az10NT784 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomasının qabaq salonunda olan sərnəşin Ağayev Seymur Humay oğluna ehtiyatsızlıqdan sol bud sümüyünün orta 1/3-nin qapalı sınığı, alın nahiyəsinin və sağ əlin arxa səthinin əzilmiş yaraları xəsarətləri yetirərək onun sağlamlığına az ağır zərər vurmuşdur.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 4 may 2012-ci il tarixli qərarı ilə həmin hökmdən dövlət ittihamçısı tərəfindən verilmiş apellyasiya protesti təmin edilmiş, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 23 fevral 2012-ci il tarixli hökmü cəzanın təyini hissəsində dəyişdirilmiş, F.N.Zeynalov Azərbaycan Respublikası CM-in 263.1-ci maddəsi ilə (yeni redaksiyada) təqsirli bilinib 1 (bir) il müddətinə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə qazancının 20%-i dövlət nəfinə tutulmaqla 1 (bir) il 6 (altı) ay müddətə islah işləri cəzasına məhkum edilmişdir.

Qərardan məhkum F.Zeynalov kassasiya şikayəti vermişdir.

Məhkum kassasiya şikayətini onunla əsaslandırılmışdır ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin qərarı ilə ona CM-in 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasında nəzərdə tutulmuş cəzanın təyin edilməsi əsassız və qanunsuzdur, çünki yeni qanun onun vəziyyətini pisləşdirir.

Kassator göstərmişdir ki, birinci instansiya məhkəməsi əsaslı olaraq cəza təyin edərək onun törətdiyi cinayətin xarakterini, ictimai təhlükəlilik dərəcəsini, törədilməsi hallarını, əməlindən peşman olmasını, ailəli olaraq himayəsində azyaşlı uşağının olmasını, cinayət nəticəsində dəymiş ziyanı könüllü olaraq tam ödəməklə zərərçəkmiş şəxslə barışdığını nəzərə almışdır.

Həmçinin kassasiya şikayətinin müəllifi apellyasiya məhkəməsi tərəfindən əlavə cəzanın təyin edilməsi ilə əlaqədar qeyd etmişdir ki, cinayət hadisəsi törədilən zaman qüvvədə olmuş Azərbaycan Respublikası CM-in 263.1-ci maddəsinin sanksiyasında nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilmənin əlavə cəza kimi yalnız azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə birlikdə təyin edilməsi nəzərdə tutulmuşdu. Ona görə də apellyasiya məhkəməsinin islah işləri cəzası ilə yanaşı ona əlavə cəzanı təyin etməsi qanunsuzdur.

F.N.Zeynalov onun barəsində olan apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının ləğv edilməsini və üzərində birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən təyin edilmiş cəzanın saxlanılmasını xahiş etmişdir.

Beləliklə, məhkum oğlu kassasiya şikayətində apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən barəsində qanunsuz olaraq onun vəziyyətini ağırlaşdıran CM-in 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasının tətbiq edildiyini və nəticədə ona həddindən artıq ağır cəzanın təyin olunduğunu iddia etməklə faktiki olaraq kassasiya tələbini Azərbaycan Respublikası CPM-in 416.0.21-ci maddəsində məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında ləğv edilməsini və yaxud dəyişdirilməsini şərtləndirən əsas kimi təsbit olunmuş hal ilə əlaqələndirmişdir.

Məhkəmə kollegiyası məhkumun kassasiya şikayətini Azərbaycan Respublikası CPM-in 419-cu maddəsinin tələbləri baxımından səlahiyyətlərinə aid olan kassasiya müraciəti kimi görürək bu müraciətlə əlaqədar Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının 4 may 2012-ci il tarixli qərarının qanuniliyini və əsaslılığını yoxlayıb, araşdırmanın nəticələri olaraq aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Kassasiya şikayətindən görünür ki, məhkum F.N.Zeynalov Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasının 31 may 2011-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişikliyin qüvvəyə minməsində olmuş redaksiyası ilə müqayisədə onun vəziyyətini ağırlaşdırması barədə qənaətini onunla əsaslandırır ki, sözügedən qanunun keçid müddəalarının 2.1 və 2.1.2-ci maddələri azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasının (bu cəzanın çəkilməmiş hissəsi bir ildən iki ilədək müddətdə olduqda) beş yüz manatdan səkkiz yüz manatadək miqdarda cərimə cəzası ilə əvəz edilməsinə imkan verir, CM-in 263.1-ci maddəsinin yeni sanksiyasında ən yüngül əsas cəza olaraq nəzərdə tutulmuş cərimənin minimal miqdarı isə beş min manat olmaqla əvvəlki cərimədən dəfələrlə çoxdur.

Kollegiya aşağıdakı əsaslara görə əsas cəzanın mübahisələndirilməsi hissəsində F.N.Zeynalovun təsvir edilən dəlili ilə razılaşmamışdır.

Azərbaycan Respublikası CM-nin 10-cu maddəsinin mənasına görə, cəzanın müəyyən edilməsi zamanı qanunun qüvvəsinin geriyə şamil edilməsi məsələsi ortaya çıxdıqda əmələ görə məsuliyyət nəzərdə tutan normaların, yəni cinayət qanununun müvafiq (əvvəlki və yeni) maddələrində nəzərdə tutulmuş cəzaların yeni normanın təqsirkarın vəziyyətini yaxşılaşdırıb-yaxşılaşdırmaması baxımından müqayisə edilməsi tələb olunur.

CM-nin 263.1-ci maddəsinin sanksiyasında 31 may 2011-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişikliklərin qüvvəyə minməsinədək üç ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması və ya üç ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə üç il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulduğu halda, həmin normanın yeni redaksiyası eyni əməli törətmiş şəxsin iki ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə beş min manatdan yeddi min manatadək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılmasını nəzərdə tutmuşdur.

Göründüyü kimi, CM-nin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasında əsas cəza olaraq nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmənin yuxarı həddi həmin normanın əvvəlki redaksiyasında nəzərdə tutulmuş azadlıqdan məhrum etmə cəzasının yuxarı həddindən az olduğundan, eyni zamanda yeni normada CM-nin 263.1-ci maddəsinin əvvəlki redaksiyasında nəzərdə tutulmuş cəzalarla müqayisədə daha yüngül cəza növləri – cərimə və islah işi cəzaları nəzərdə tutulduğundan, 31 may 2011-ci il tarixli qanunla qəbul edilmiş CM-nin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyası (əsas cəzanın təyin edilməsi mövzusunda) şübhəsiz ki, təqsirkarın vəziyyətini yüngülləşdirir.

Məhkumun istinad etdiyi 31 may 2011-ci il tarixli qanunun keçid müddəaları isə kollegiyanın CM-nin 10-cu maddəsinin mənasından hasil etdiyi qənaətə görə, cəzanın CM-nin 263.1-ci maddəsinin yeni, yoxsa əvvəlki redaksiyasına uyğun olaraq təyin edilməsi məsələsinin müzakirəsi zamanı bu məsələnin həllinə təsiri olan əsas kimi nəzərdən keçirilə bilməz.

Çünki, Azərbaycan Respublikasının 31 may 2011-ci il tarixli qanununun keçid müddəaları (o cümlədən 2.1 və 2.1.2-ci maddələri) CM-nin 263.1-ci maddəsinin, eləcə də azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasını nəzərdə tutan digər maddələrinin əvvəlki sanksiyasını yeni sanksiya ilə əvəz etmir (maddələrin sanksiyalarının məzmununu dəyişdirmir), bu müddəalar cəzanın təyin edilməsini deyil, müstəsna olaraq cəzanın icrası, çəkilməsi ilə bağlı məsələləri tənzimləməklə Cinayət Məcəlləsinin Xüsusi hissəsinin müvafiq normalarının, o cümlədən CM-nin 263.1-ci maddəsinin 31 may 2011-ci il tarixli qanunla edilmiş dəyişikliklərin qüvvəyə minməsinədək mövcud olmuş redaksiyaları (sanksiyaları) əsasında təyin edilmiş azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasının islah işləri və yaxud cərimə cəzası ilə əvəz edilməsi məsələlərini həll edir.

Ona görə də baxılan işdə hansı cəzanın daha yüngül olduğunu müəyyən etmək üçün müqayisə obyektini kimi Cinayət Məcəlləsinin 263.1-ci maddəsinin məhz əvvəlki və yeni sanksiyaları götürülməlidir. Müqayisə bu qaydada, yəni 31 may 2011-ci il tarixli qanunun keçid müddəaları nəzərə alınmadan aparılıqda isə, artıq yuxarıda qeyd edildiyi kimi CM-nin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasında nəzərdə tutulmuş əsas cəzaların əvvəlki redaksiyada nəzərdə tutulmuş əsas cəzalardan daha yüngül olması şübhəsizdir.

Yuxarıda təsvir edilən əsaslara görə kollegiya apellyasiya instansiyası məhkəməsinin F.N.Zeynalova Cinayət Məcəlləsinin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasına uyğun olaraq əsas cəza qismində qazancının 20%-i dövlət nəfinə tutulmaqla 1(bir) il 6 (altı) ay müddətinə islah işləri cəzasını təyin etməsində hər hansı qanun pozuntusu görmür.

Əlavə cəzanın təyin edilməsinin mübahisələndirilməsi üzrə dəlilə gəldikdə, bu hissədə kollegiya kassasiya şikayətinin müəllifi ilə razılaşır.

Çünki, Azərbaycan Respublikası CM-nin 10.4-cü maddəsi əməlin (hərəkət və ya hərəkətsizliyin) cinayət sayılmasını və həmin əmələ görə cəza müəyyən edən, cəzanı

ağırlaşdıran, yaxud cinayət törəmiş şəxsin vəziyyətini başqa cür ağırlaşdıran cinayət qanununun qüvvəsini geriye şamil etmədiyindən, CM-nin 263.1-ci maddəsinin əvvəlki redaksiyası isə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etməni müstəsna olaraq azadlıqdan məhrum etməyə əlavə cəza kimi təsbit etdiyindən, təqsirkara 31 may 2011-ci il tarixli qanunun qüvvəyə minməsinədək törədilmiş cinayətə görə CM-nin 263.1-ci maddəsinin yeni redaksiyasına uyğun olaraq digər (azadlıqdan məhrum etmə ilə bağlı olmayan) cəzalar təyin edildikdə bunlara əlavə kimi nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmə cəzası tətbiq edilə bilməz.

Apellyasiya məhkəməsi isə, F.N.Zeynalova 31 may 2011-ci il tarixli qanunun qüvvəyə minməsinədək törədilmiş cinayətə görə CM-nin 263.1-ci maddəsi ilə (yeni redaksiyada) islah işləri cəzası ilə yanaşı 1 (bir) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmə cəzasını təyin etməklə məhkumun vəziyyətini ağırlaşdırmış və bununla da Cinayət Məcəlləsinin 10.4-cü maddəsinin tələblərini pozmuşdur.

Məhkəmə kollegiyası qeyd olunan pozuntunu məhkəmə qərarının kassasiya qaydasında dəyişdirilməsini (ləğv edilməsini) şərtləndirən Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 416.0.21-ci maddəsinin nəzərdə tutduğu hal kimi qiymətləndirmiş və həmin əsasa görə kassasiya şikayətinin qismən təmin edilməsi, mübahisələndirilən qərarın isə qeyd olunan əlavə cəzanın qərardan xaric edilməsi məqsədilə dəyişdirilməsi haqqında nəticəyə gəlmişdir.

Beləliklə, kassasiya şikayətinə məhkəmə baxışının nəticələrinə dair kassasiya kollegiyası tərəfindən qəbul edilmiş qərarla həmin şikayət qismən təmin edilərək Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Cinayət kollegiyasının Zeynalov Fuad Novruz oğlunun barəsində olan 4 may 2012-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmiş və qərardan F.N.Zeynalova Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263.1-ci maddəsi ilə (31 may 2011-ci il tarixli qanunun redaksiyasında) əlavə cəza olaraq 1 (bir) il müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum etmə cəzasının təyin edilməsi barədə müddəalar xaric edilmişdir.

MÜLKİ VƏ İNZİBATİ-İQTİSADI İŞLƏR ÜZRƏ MƏHKƏMƏ TƏCRÜBƏSİNDƏN

Əmək müqaviləsinin pozulması barədə ərizə vermiş işçi xəbərdarlıq müddəti bitənədək istədiyi vaxt ərizəsini geri götürə və ya onu etibarsız hesab etmək barədə işəgötürənə yeni ərizə verə bilər . Əmək müqaviləsi bu şərtlə ləğv edilə bilməz ki, işəgötürən həmin vəzifəyə (peşəyə)yeni işçinin götürülməsi barədə işçiyə rəsmi qaydada yazılı xəbərdarlıq etməmiş olsun.

Bakı şəhəri Nəsimi Rayon Məhkəməsinin 2 may 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Sadiyev Əkbər Səxavət oğlunun cavabdeh “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nə qarşı işə bərpa olunma və məcburi iş buraxma günləri üçün əmək haqqının ödənilməsi barədə iddiası təmin edilərək Sadiyev Əkbər Səxavət oğlunun “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin Xəzər RETSİ Buzovna ETSS-nin Enerji Satış Şöbəsinə nəzarətçi-mühəndis vəzifəsinə bərpa olunması və ona 1 mart 2012-ci il tarixdən məcburi iş buraxma günləri üçün əmək haqqının ödənilməsi qət olunmuşdur.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 17 avqust 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə Nəsimi rayon məhkəməsinin 2 may 2012-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilib, iş üzrə yeni qətnamə qəbul edilərək iddiaçı Sadiyev Əkbər Səxavət oğlunun “Bakielektrikşəbəkə” ASC-yə qarşı iddiası təmin edilərək “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin 1 mart 2012-ci il tarixli əmrinin ləğv edilməsi və Sadiyev Əkbər Səxavət oğlunun “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin Xəzər RETSİ Buzovna ETSS-nin Enerji Satış Şöbəsinə nəzarətçi-mühəndis vəzifəsinə bərpa edilməsi və ona 1 mart 2012-ci il tarixdən məcburi iş buraxmaya görə əmək haqqının ödənilməsi qət olunmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MK-nın 22 yanvar 2013-cü il tarixli qərarı ilə Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 17 avqust 2012-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İş materiallarından görünür ki, Ə.S.Sadiyev “Bakielektrikşəbəkə” ASC-yə qarşı işə bərpa olunması və məcburi işburaxma günləri üçün əmək haqqının ödənilməsi barədə iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edib, onun “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin Xəzər RETSİ Buzovna ETSS-nin Enerji Satış Şöbəsinə nəzarətçi-mühəndis vəzifəsinə bərpa

olunması və məcburi işburaxmagünləri üçün əmək haqqının ödənilməsi barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Ə.S.Sadiyev öz iddia tələblərini bununla əsaslandırılmışdır ki, o, “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin Xəzər RETSİ Buzovna ETSS-nin Enerji Satış Şöbəsinə nəzarətçi-mühəndis vəzifəsinə işləmişdir. Müdiriyyətin təkidi ilə 27 fevral 2012-ci il tarixdə işdən çıxması barədə ərizə vermişdir. O, 1 mart 2012-ci ildə ASC-nin sədrinə teleqram vurub ərizəsinin ləğv edilməsini xahiş etmişdir. Lakin buna baxmayaraq onun teleqramı nəzərə alınmayıb, həmin gün işdən azad edilmişdir.

Cavabdeh “Bakielektrikşəbəkə” ASC iddiaçı Ə.S.Sadiyevin iddiasını qəbul etməyib, bildirmişdir ki, Ə.S.Sadiyev işdən çıxması barədə ərizəsində işdən çıxarılma tarixini konkret göstərdiyinə görə onun həmin tarixdə işdən çıxarılması qanuni olmuşdur.

Cavabdeh “Bakielektrikşəbəkə” ASC kassasiya şikayətində Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 17 avqust 2012-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini və işin yeni apellyasiya baxışına göndərilməsini xahiş etmişdir. O, kassasiya şikayətini Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-da həmin işə baxıldıqda maddi və prosessual qanun pozuntularına yol verilməsi dəlilləri ilə əsaslandırılmışdır.

“Bakielektrikşəbəkə” ASC kassasiya şikayətində bildirmişdir ki, xəbərdarlıq müddətini gözləməklə əmək müqaviləsinin ləğv edilməsi barədə Əmək Məcəlləsinin 69-cu maddəsinin 4-cü bəndi işçinin işdən azad edilməsi barədə ərizəsində konkret işdən çıxarılma tarixi göstərilmədiyi hallara şamil edilir. İşdən azad edilmə barədə ərizədə konkret tarix göstərməmişdirsə, işçi xəbərdarlıq müddəti bitənədək istədiyi vaxt ərizəsini geri götürə və ya onu etibarsız hesab etmək barədə

işəgötürənə yeni ərizə verə bilər. İşçinin bu hüququ bir təqvim ayı qabaqcadan işəgötürəni yazılı ərizə ilə xəbərdarlıq etməklə əmək müqaviləsinin ləğv olunması qaydasını nəzərdə tutan Əmək Məcəlləsinin 69-cu maddəsinin 1-ci bəndində müəyyən edilmiş hallara aiddir. Qanunda belə bir göstərişin nəzərdə tutulmasının məqsədi işdən çıxan işçinin yerinə yeni işçi tapmaq və onunla əmək müqaviləsi bağlamaq imkanını təmin etmək üçün işəgötürənə müəyyən müddət verilmişdir. A.S. Sadiyev ərizəsində işdən azad olunması barədə konkret günü göstərmiş, buna görə sonradan onun ərizəsinin ləğv edilməsi barədə müraciət etməsinin hüquqi əhəmiyyəti yoxdur. Əmək Məcəlləsinin 69-cu maddəsinin 4-cü bəndinin sonuncu müddəası ondan ibarətdir ki, əmək müqaviləsi bu maddə ilə müəyyən edilmiş qaydalara əməl olunmaqla ləğv edildikdən sonra işçinin əvvəlki ərizəsini geri götürmək və ya onu etibarsız hesab etmək barədə edilən müraciətinin hüquqi qüvvəsi yoxdur. Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-sı işin hallarına düzgün hüquqi qiymət verməyib, Ə.S. Sadiyevin işdən çıxarılması barədə onların əmrini ləğv edib, Ə.S. Sadiyevin işə bərpa olunması və ona məcburi işburaxma günləri üçün əmək haqqının ödənilməsi barədə qətnamə qəbul etmişdir.

İş materiallarından görünür ki, iddiaçı Ə.S. Sadiyev 1 fevral 2011-ci il tarixli əmək müqaviləsi ilə cavabdeh ASC-də nəzarətçi-mühəndis vəzifəsində işləmişdir. "Bakielektrikşəbəkə" ASC İdarə heyəti sədrinin 1 mart 2012-ci il tarixli K-120228 sayılı əmri ilə Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 2-ci hissəsinin "a" bəndinə əsasən onunla bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 69-cu maddəsinin 1-ci hissəsinə görə işçi bir təqvim ayı qabaqcadan işəgötürəni yazılı ərizəsi ilə xəbərdar etməklə əmək müqaviləsinin ləğv edə bilər. Həmin maddənin 2-ci hissəsinə görə -ərizə verildiyi gündən bir təqvim ayı bitdikdən sonra işçi işə çıxmaq və son haqq-hesabının aparılmasını tələb etmək hüququna malikdir. Bu halda işəgötürən işçinin tələblərini yerinə yetirməyə borcludur. Göstərilən maddənin 3-cü hissəsinə

görə işçi yaşa, əlilliyə görə təqaüdə çıxdıqda, təhsilini davam etdirmək üçün müvafiq təhsil müəssisəsinə daxil olduqda, yeni yaşayış yerinə köçdükdə, başqa işəgötürənlə əmək müqaviləsi bağladıqda, seksual qısnamaya məruz qaldıqda və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hallarda ərizəsində göstərdiyi gün əmək müqaviləsi ləğv edilə bilər. Qeyd edilən Məcəllənin 4-cü hissəsinə görə, əmək müqaviləsinin ləğv etmək barədə ərizə vermiş işçi xəbərdarlıq müddəti bitənədək istədiyi vaxt ərizəsini geri götürə və ya onu etibarsız hesab etmək barədə işəgötürənə yeni ərizə verə bilər. Bu halda əmək müqaviləsi ləğv edilə bilməz. Bu

şərtlə ki, işəgötürən həmin vəzifəyə (peşəyə) yeni işçinin götürülməsi barədə işçiyə rəsmi qaydada yazılı xəbərdarlıq etməmiş olsun. Əmək müqaviləsi bu maddə ilə müəyyən edilmiş qaydalara əməl olunmaqla ləğv edildikdən sonra işçinin əvvəlki ərizəsini geri götürmək və ya onu etibarsız hesab etmək barədə edilən müraciətinin hüquqi qüvvəsi yoxdur.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-da həmin işə baxılarkən müəyyən olunmuşdur ki, iddiaçı Ə.S. Sadiyev 1 fevral 2011-ci il tarixdə bağlanmış əmək müqaviləsi ilə Buzovna ETSS-nin Enerji Satış Şöbəsinə nəzarətçi-mühəndis vəzifəsinə işə qəbul edilmişdir. Ə.S. Sadiyev 1 mart 2012-ci il tarixli ərizə ilə işəgötürənə müraciət edib, onun həmin tarixdən tutduğu vəzifədən azad edilməsini xahiş etmişdir. O, 1 mart 2012-ci il tarixdə saat 9:42-də teleqramla "Bakielektrikşəbəkə" ASC-nin sədrinə müraciət edib, ərizəsinin icrasının dayandırılmasını xahiş etmişdir. Buna baxmayaraq "Bakielektrikşəbəkə" ASC-nin 1 mart 2012-ci il tarixli K-12-0228 sayılı əmri ilə Ə.S. Sadiyevlə bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilmişdir.

İşin hallarına hüquqi qiymət verən Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin MK-sı Azərbaycan Respublikası Əmək Məcəlləsinin 69-cu maddəsinin tələblərinə əməl olunmadığına görə "Bakielektrikşəbəkə" ASC-nin 1 mart 2012-ci il tarixli əmrini ləğv edib, məcburi işburaxma günləri üçün əmək haqqı ödənilməklə Ə.S. Sadiyevi işə bərpa etmişdir.

Bu nəticə ilə razılaşan kassasiya kollegiyası qəbul etdiyi qərarla “Bakielektrikşəbəkə” ASC-nin kassasiya

şikayətini təmin etməmiş, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 17 avqust 2012-ci il tarixli qətnaməsini isə dəyişdirilmədən saxlamışdır.

Bank əmanət müqaviləsi bank kitabçası, bank və depozit sertifikatı ilə yanaşı bank qaydalarına, bank təcrübəsində tətbiq olunan işgüzar dövriyyə adətlərinə uyğun gələn və qanuna zidd olmayan istənilən sənədlə təsdiq edilə bilər.

Cəfərov Nadir Adil oğlu “Amrahbank” ASC-yə qarşı pul tələbinə dair iddia ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət edərək “Amrahbank” ASC-dən 40.000 ABŞ dolları əsas vəsait və 12.060 ABŞ dolları həmin əsas vəsaitə hesablanacaq faiz borcunun tutularaq ona qaytarılmasına dair qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

İddiaçı tələbini onunla əsaslandırılmışdır ki, o, banka pul qoymaq qərarına gəlmiş, pul qoymazdan əvvəl onu qonşuluğunda yaşayan və “Amrahbank” ASC-də işləyən Şirvan adlı şəxslə tanış etmişlər. Şirvan ona “Amrahbank” ASC-nin Bakı filialına gəlməsini və banka pulu qoymaq üçün köməklik edəcəyini bildirmişdir. O da Şirvanın dediyi kimi “Amrahbank” ASC-nin Bakı filialına getmiş və Şirvanın köməyi ilə 07 fevral 2007-ci il tarixdə Bakı şəhəri, Azadlıq prospektində yerləşən “Amrahbank” ASC-nin Bakı filialında depozit hesab açaraq, ora 20.000 ABŞ dolları vəsait qoymuşdur. Bankla olan depozit müqaviləsinə əsasən hər il həmin pulun üzərinə 20 faiz gəlməli idi. Pulunu banka yerləşdirdiyi üçün ona əmanət kitabçası və kassa mədaxil orderi verilmişdir. 07 mart 2008-ci il tarixdə o, öz depozit hesabına daha 10.000 ABŞ dollar əlavə edərək orada olan vəsaiti 30.000 ABŞ dollarına çatdırmışdır. Həmin vaxtdan 07 yanvar 2009-cu ilədək vəsaitin üzərinə hesablanmış faizləri, yəni hər ay 500 ABŞ dolları pulu bankdan almış, əsas vəsait olan 30.000 ABŞ dolları isə bank hesabında qalmışdır. 07 yanvar 2009-cu il tarixdə həmin hesaba daha 10.000 ABŞ dolları əlavə etmiş və hesabda olan vəsaiti 40.000 ABŞ dollarına çatdırmışdır. Həmin vaxtdan 07 may 2009-cu il tarixədək depozit hesabında olan pul üçün hesablanmış faizləri, yəni hər ay 670 ABŞ dolları almışdır. Lakin növbəti ay, yəni 2009-cu

ilin iyun ayında pulunun üzərinə hesablanmış faizləri götürmək məqsədi ilə banka müraciət etdikdə pulu verməkdən imtina etmişlər. Bunu həmin filialın bağlanması ilə izah etmişlər. Bununla əlaqədar olaraq dəfələrlə “Amrahbank” ASC-nin baş ofisinə müraciət edərək pulunu geri tələb etmiş, lakin hazırkı günə kimi pulu geri qaytarılmamışdır. Həmin vaxtda onun banka 40.000 ABŞ dolları əsas məbləğ və 12.060 ABŞ dolları məbləğində hesablanmış faizləri qalmışdır.

Bakı şəhəri Xətai rayon Məhkəməsinin 07 iyul 2011-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Cəfərov Nadir Adil oğlunun cavabdeh “Amrahbank” ASC-yə qarşı pul tələbinə dair iddiası təmin edilməmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki kollegiyasının 27 yanvar 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Cəfərov Nadir Adil oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti təmin edilmiş, iş üzrə Bakı şəhəri Xətai rayon məhkəməsinin 07 iyul 2011-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, Cəfərov Nadir Adil oğlunun “Amrahbank” ASC-yə qarşı əmanətin və ona hesablanmış faizlərin qaytarılması tələbinə dair iddiası təmin edilmiş, Cəfərov Nadir Adil oğlu tərəfindən “Amrahbank” ASC-yə qoyulmuş 40.000 ABŞ dolları məbləğində əmanət və onun faizi olaraq 12.060 ABŞ dolları ödəniş gününə manatla ifadə olunan məzənnədə “Amrahbank” ASC-dən alınaraq Cəfərov Nadir Adil oğluna verilməsi qət edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi MK-nın 20 iyun 2012-ci il tarixli qərarı ilə cavabdeh “Amrahbank” ASC-nin kassasiya şikayəti təmin edilmiş, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi MK-nın 27 yanvar 2012-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş və iş

yenidən baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə qaytarılmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 29 avqust 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddiaçı Cəfərov Nadir Adil oğlu tərəfindən verilmiş apellyasiya şikayəti təmin edilməmiş, Bakı şəhəri Xətai rayon məhkəməsinin 07 iyul 2011-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

İş üzrə mübahisə apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən yuxarıda qeyd edilən qaydada həll edilmişdir.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsi gəldiyi nəticəni onunla əsaslandırılmışdır ki, tərəflər arasında bank əmanət müqaviləsi bağlanmadığından, bu hala görə əmanətlərin qaytarılması və faizlərin ödənilməsi ilə bağlı öhdəlik münasibətləri yaranmadığından “Amrahbank” ASC iddiaçının əmanətinin qaytarılması və həmin əmanətə görə faizlərin ödənilməsi ilə bağlı məsuliyyət daşıya bilməz.

Məhkəmə kollegiyası göstərilən əsaslara görə hesab etmişdir ki, verilən apellyasiya şikayətini təmin etmədən və iş üzrə birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsini dəyişdirilmədən saxlamaqla apellyasiya instansiyası məhkəməsi iş üzrə düzgün nəticəyə gəlməmişdir.

Belə ki, iddiaçı tərəfindən məhkəməyə təqdim olunmuş əmanət kitabçasından və nəgd ödəniş sənədlərindən görünür ki, Cəfərov Nadir Adil oğlu 07 avqust 2007-ci il tarixdə “Amrahbank” ASC-nin “Bakı” filialına illik 20 faiz hesablanmaqla 20.000 ABŞ dolları məbləğində vəsait qoymuş, 07 mart 2008-ci il və 07 yanvar 2009-cu il tarixdə hər dəfə 10.000 ABŞ dolları ödəməklə banka qoyduğu vəsaitin məbləğini 40.000 manata çatdırmışdır. Bununla bağlı bank N.Cəfərovun əmanət olaraq pul qoymasını təsdiq edən sənəd kimi sonuncuya əmanət kitabçası vermişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 946.1-ci maddəsinin tələblərinə görə bank əmanəti müqaviləsi yazılı formada bağlanır. Bank əmanəti müqaviləsinin yazılı formasına o halda riayət olunmuş sayılır ki, əmanətin qoyulması bank kitabçası ilə, bank və ya depozit sertifikatı ilə və ya bank tərəfindən əmanətçiyə verilmiş digər sənədlə, özü də qanunda bu cür sənədlər üçün nəzərdə tutulmuş

tələblərə, qanuna uyğun müəyyənləşdirilmiş bank qaydalarına və bank praktikasında tətbiq olunan işgüzar dövriyyə adətlərinə uyğun gələn sənədlə təsdiq edilsin.

Maddənin məzmunundan göründüyü kimi qanunverici bank əmanət müqaviləsinin mövcud olmasını bank kitabçası ilə bank və ya depozit sertifikatı ilə yanaşı, bank qaydalarına, hətta bank təcrübəsində tətbiq olunan işgüzar dövriyyə adətlərinə uyğun gələn və qanuna zidd olmayan istənilən sənədlə təsdiq edilməsini mümkün hesab edir.

Eyni zamanda iş materiallarından görünür ki, Bankın “Bakı” filialı qoyulmuş əmanətə görə 07 yanvar 2009-cu ilədək iddiaçıya hər ay 500 ABŞ dolları, həmin tarixdən 07 may 2009-cu il də daxil olmaqla hər ay 670 ABŞ dolları məbləğində faiz ödəmişdir.

2009-cu ilin iyun ayından bank faizləri ödəməkdən və əsas borcu qaytarmaqdan imtina etdiyinə görə N.Cəfərov hazırkı iş üzrə yuxarıda qeyd edilən iddianı vermişdir.

Bank işə məhkəmə baxışlarında imtinasını onunla əsaslandırılmışdır ki, N.Cəfərov tərəfindən Bankın “Bakı” filialına əmanət vəsaiti qoyulmamış, filial tərəfindən N.Cəfərova əmanət kitabçası və kassa mədaxil orderi verilməmişdir və sonuncuya verilmiş sənədlər saxtadır. Bank öz dəlillərini sübut edən hal kimi iş üzrə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən keçirilmiş ekspertizalara istinad etmişdir.

Belə ki, iş üzrə keçirilmiş məhkəmə-xəttşünaslıq ekspertizasının 31 may 2011-ci il tarixli rəyi ilə mübahisə edilən bank sənədlərindəki özünə aid imzaların N.Cəfərov tərəfindən icra edildiyi müəyyən edilsə də həmin sənədlərdə “mühasib” qrafasındakı imzaların həmin dövrdə filialın mühasibi işləmiş S.Əhmədova tərəfindən icra edilmədiyini müəyyən edilmişdir.

Eyni zamanda iş üzrə keçirilmiş məhkəmə-texniki ekspertizasının 26 may 2011-ci il tarixli rəyindən görünür ki, filiala məxsus möhürlərin sərbəst və eksperimental nümunələri ekspertiza tədqiqatına təqdim edilmədiyini üçün ekspert mübahisə edən bank sənədlərindəki möhürlərin filiala məxsus olub-

olmamasını müəyyən etmək üçün müqayisəli tədqiqat aparmamışdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, işin hallarına maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsini müəyyən etmək üçün göstərilən ekspertiza rəylərinin nəticələrinə hüquqi qiymət verilməlidir.

Əvvəla iş materiallarından görünür ki, öz tələbinin əsaslılığını sübut etmək üçün N.Cəfərov ekspertiza tədqiqatına üzərində “Amrahbankın” Bakı filialının möhür əksləri olan əmanət kitabçasını, əmanətin qəbul edilməsinə, o cümlədən faizlərin ödənilməsinə dair sənədləri təqdim etmişdir.

İş üçün mühüm əhəmiyyət kəsb etməsinə baxmayaraq bank tərəfindən “Bakı” filialına məxsus möhürlərin sərbəst və eksperimental nümunələri ekspertiza tədqiqatına təqdim edilmədiyindən iddiaçının təqdim etdiyi bank sənədlərindəki möhür əkslərinin banka məxsus olub-olmamasını müəyyən etmək mümkün olmamışdır. Yəni faktiki olaraq Bank məhkəmə-texniki ekspertizasının keçirilməsinə maneçilik törətmişdir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 97.5-ci maddəsinə əsasən tərəf ekspertizanın keçirilməsində iştirak etməkdən imtina edirsə və ya onun keçirilməsinə mane olursa (ekspertizaya gəlmir, zəruri tədqiqat predmetlərini ekspertə təqdim etmir, ekspertizanın aparılması üçün tələb olunan xərcləri ödəmir və s.) və işin hallarına görə bu tərəfin iştirakı olmadan ekspertizanı keçirmək mümkün deyilsə, məhkəmə hansı tərəfin iştirak etməkdən imtina etməsindən, habelə bunun onun üçün hansı əhəmiyyət kəsb etməsindən asılı olaraq, ekspertiza təyin edilən faktı, onun hüquqi nəticələrini əsaslandırmaqla təsdiq olunmuş və yaxud rədd edilmiş hesab edə bilər.

Digər tərəfdən iş materiallarından görünür ki, iddiaçının təqdim etdiyi bank sənədlərində “mühasib” qrafasındakı imzaların S.Əhmədovaya məxsus olub-olmaması barədə rəy yalnız sonuncudan götürülmüş eksperimental xətt və imza nümunələri əsasında aparılsa da həmin nümunələrin bilavasitə S.Əhmədovadan götürülməsi məhkəmə tərəfindən təsdiq edilməmişdir.

Dövlət məhkəmə ekspertizasının fəaliyyəti haqqında Qanunun 22-ci maddəsinin 3-cü bəndinin tələblərinə görə məhkəmə ekspertizasını təyin etmiş orqan və ya şəxs Azərbaycan Respublikasının prosessual qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada müqayisəli təhqiqat üçün nümunələr götürür və onları işə əlavə edir. Zəruri hallarda, nümunələrin götürülməsi məhkəmə ekspertizasını aparən ekspertin iştirakı ilə həyata keçirilir.

İşin göstərilən hallarına və qeyd edilən maddənin tələblərinə görə məhkəmə kollegiyası hesab etmişdir ki, N.Cəfərovun təqdim etdiyi bank sənədlərindəki “mühasib” qrafasındakı imzaların S.Əhmədova tərəfindən icra edilməməsinə dair ekspert rəyi iddianın rədd edilməsinə əsas verən sübut kimi qəbul edilə bilməzdi.

Bundan başqa iş materiallarından görünür ki, işə birinci apellyasiya baxışında baxan məhkəmə kollegiyası göstərilən ziddiyyətləri aradan qaldırmaq və iddiaçının istinad etdiyi bank sənədlərinin “Amrahbankın” Bakı filialı tərəfindən verilib-verilmədiyini müəyyən etmək üçün bankdan həmin dövrə aid olan və mübahisə doğurmayan digər bank sənədlərini tələb etmiş və həmin sənədlərdə olan möhür əksləri ilə iddiaçının təqdim etdiyi sənədlərdəki möhür əkslərinin və “xəzinədar” qrafasındakı imzanın eyniliyinin müəyyən edilməsi üçün iş üzrə məhkəmə-texniki və məhkəmə xətt ekspertizaları təyin etmişdir.

Sənədlərin texniki ekspertizası ilə əlaqədar verilmiş 05 yanvar 2012-ci il tarixli ekspertiza rəyinə əsasən tədqiqata təqdim edilmiş Cəfərov Nadir Adil oğlunun adına olan ƏB0032 sayılı “Amrahbank” KB Bakı filialının əmanət kitabçasının ön üzülüyünün iç tərəfində olan möhür əksi, 07 avqust 2007-ci il tarixli nəgd ödəniş üçün elanda olan möhür əksinin və mülki işin 191-ci vərəqəsində olan 30 may 2008-ci il tarixli kassa mədaxil orderində olan möhür əksinin öz aralarında eynilik təşkil etdiyi müəyyən edilmişdir.

Məhkəmə xətsünaslıq ekspertizasının nəticəsi barədə verilmiş 26 dekabr 2011-ci il tarixli rəyə görə ekspertizaya təqdim olunmuş ƏB seriyalı 084286 sayılı, ƏB seriyalı 079442 sayılı, ƏB seriyalı 084253 sayılı, olan ƏB seriyalı

055788 sayılı çəklərdə “Ödənilib Xəzinədar” qrafalarındakı və Cəfərov Nadir Adil oğlunun adına tərtib olunmuş 07 avqust 2007-ci il tarixli nəgd ödəniş üçün elanda “Pulu qəbul etdi xəzinədar” qrafasındakı imzalar eyni şəxs tərəfindən icra olunmuşdur.

Göstərilən ekspertiza rəylərinə və işin yuxarıda göstərilən digər hallarına əsasən məhkəmə kollegiyası iddiaçının “AmrahBankın” Bakı filialına 40.000 ABŞ dolları məbləğində vəsait qoymasına dair sənədlərin saxta olması barədə cavabdehin nümayəndəsinin göstərdiklərini əsassız saymışdır.

Beləliklə iş materiallarından görüldüyü kimi N.Cəfərov 2007-2009-cu illərdə “Amrahbank” ASC-nin “Bakı” filialına 40.000 ABŞ dolları məbləğində vəsait qoymuş və qoyduğu vəsaitə görə ona hər ay əvvəlcə 500 ABŞ dolları, qeyd edilən müddətin son dörd ayı ərzində isə hər ay 670 ABŞ dolları məbləğində faiz verilmiş, 2009-cu ilin iyun ayından isə Bank əsas borcu və ona

hesablanmış faizləri qaytarmaqdan imtina etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 950.4-cü maddəsinə əsasən bank əmanətin qaytarılmasının təmin edilməsi üçün bank əmanəti müqaviləsində nəzərdə tutulmuş vəzifələri yerinə yetirmədikdə, habelə əmanətin qaytarılması üçün təminat itirildikdə və ya onun şərtləri pisləşdikdə, əmanətçi bankdan əmanət məbləğini dərhal qaytarmağı, bu Məcəllənin 948.1-ci maddəsinə uyğun müəyyənləşdirilmiş miqdarda faizlər ödəməyi və vurulmuş zərərin əvəzini verməyi tələb edə bilər.

Məhkəmə kollegiyası işin mahiyyətinə aid olan bütün hallarını araşdırıldığını, lakin həmin hallara apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən düzgün hüquqi qiymət verilmədiyini və Azərbaycan Respublikası MPM –nin 417.1.4-cü maddəsinin müddəalarını əsas tutaraq hesab etmişdir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi ləğv edilməli və iddianın tam təmin edilməsinə dair yeni qərar qəbul edilməlidir.

Bir-biri ilə əlaqədar olan birləşdirilmiş bir neçə tələbin bir qismi ümumi məhkəməyə, digərləri isə inzibati-iqtisadi məhkəməyə aiddirsə, həmin tələblərə ümumi məhkəmədə baxılmalıdır.

İddiaçı Ş.R.Talıbov cavabdeh İ.Ə.Hüseynova qarşı məhkəmədə iddia qaldıraraq, cavabdehin Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Mərdəkan qəsəbəsində yerləşən sahəsi 1200 kv.m olan 5/31 sayılı torpaq sahəsindən çıxarılması, qanunsuz tikililərin sökülməsi, torpaq sahəsinin boşaldılaraq ona təhvil verilməsi barədə qətnamə qəbul olunmasını xahiş etmişdir.

İşə birinci instansiya məhkəməsində baxılarkən iddiaçı iddia tələbinin dəqiqləşdirilməsinə dair ərizə təqdim edərək, V.P.Volkovanın adına verilmiş 10.05.1994-cü il tarixli 407/398 sayılı sərəncamın, sərəncam əsasında tərtib edilmiş 5/597 sayılı sahənin sxeminin və Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi tərəfindən verilmiş 24 iyul 2006-cı il tarixli, №00300016033000033 sayılı kadastr planının etibarsız hesab edilməsi, Ş.Ş.Ələkbərovun adına verilmiş 26.05.2008-ci il tarixli 7254 sayılı “torpaq sahəsinin plan və ölçüsü” adlı sənədə Xəzər (əvvəlki Əzizbəyov) RİHB-nin 10.05.1994-cü il tarixli

407/327 sayılı sərəncamı ilə ayrılmış və iddiaçının mülkiyyətində olan 12 sot 5/31 sayılı torpaq sahəsinin göstəriciləri sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğun olaraq daxil edilməklə düzəliş edilməsi, DƏDRX tərəfindən verilmiş 06.01.2009-cu il tarixli “torpaq sahəsinin planı və ölçüsü” adlı sənədə Xəzər (əvvəlki Əzizbəyov) RİHB-nin 10.05.1994-cü il tarixli 407/327 sayılı sərəncamı ilə ayrılmış və iddiaçının mülkiyyətində olan 12 sot 5/31 sayılı torpaq sahəsinin göstəriciləri sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğun olaraq daxil edilməklə müvafiq düzəliş edilməsi, DƏDRX tərəfindən verilmiş 0226216 sayılı 17.06.2011 il tarixli çıxarışın Xəzər RİHB-nin sərəncamına və sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğunlaşdırılması, adı çəkilən vəzifələrin Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinə, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestr Xidmətinə tapşırılması, Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Mərdəkan qəsəbəsində yerləşən sahəsi 1200 kv.m olan 5/31 sayılı torpaq sahəsindən Hüseynov İsmixan Əhəd oğlunun çıxarılması, onun

tərəfindən aparılmış qanunsuz tikililərin onun hesabına sökülməsi, torpaq sahəsinin boşaldılması barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Bakı şəhəri Xəzər rayon Məhkəməsinin 18 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddia təmin edilmişdir.

Həmin qətnamədən narazı qalan cavabdeh İ.Ə.Hüseynov apellyasiya şikayəti verərək, Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 18 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini və iddia tələbinin rədd edilməsi barədə yeni qətnamə qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 21 noyabr 2012-ci il tarixli qərarı ilə cavabdeh İ.Ə.Hüseynovun apellyasiya şikayət qismən təmin edilərək Xəzər Rayon Məhkəməsinin 18 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsi ləğv edilmiş, hazırki iş inzibati məhkəmə icraatı qaydasında baxılması üçün aidiyyəti üzrə 2 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə göndərilmişdir.

İddiaçı Ş.R.Talıbov verdiyi kassasiya şikayətində Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 21 noyabr 2012-ci il tarixli qərarının ləğv edilərək işin mahiyyəti üzrə baxılması üçün apellyasiya instansiyası məhkəməsinə göndərilməsini xahiş etmişdir.

Kassasiya şikayəti onunla əsaslandırılmışdır ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarı Azərbaycan Respublikası MPM-nin 31.1, 44.2.2, 372.6, 392.2-ci maddələrinin tələblərinin pozulması ilə çıxarılmış, hazırki iş üzrə mübahisənin ümumi məhkəməyə aid olması nəzərə alınmamış, nəticədə əsassız və qanunsuz qərar qəbul edilmişdir.

Cavabdeh İ.Ə.Hüseynovun nümayəndəsi N.Ş.Bayramov kassasiya şikayətinə etiraz verərək məhkəmə kollegiyasından kassasiya şikayətinin təmin olunmaması, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qərarının dəyişdirilmədən saxlanması barədə qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında cavabdeh İ.Ə.Hüseynov, nümayəndəsi N.Ş.Bayramov və vəkili Ş.N.Allahmanov kassasiya şikayətini qəbul etməyərək şikayətin təmin edilməməsini xahiş etmişlər.

Məhkəmə kollegiyası iclasının yeri və vaxtı barədə lazımi qaydada məlumatlandırılmalarına baxmayaraq iddiaçı Ş.R.Talıbov, cavabdehlər V.P.Volkova, Xəzər rayon İcra Hakimiyyətinin, Azərbaycan Respublikası Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi yanında DƏDRX-nin Bakı şəhər Ərazi İdarəsinin və Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinin nümayəndələri heç bir üzrlü səbəb göstərmədən məhkəmə kollegiyasının iclasına gəlmədiklərinə görə məhkəmə kollegiyası Azərbaycan Respublikası MPM-nin 415.3-cü maddəsinə əsasən onların iştirakı olmadan iş baxmışdır.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416-cı maddəsinə əsasən kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yalnız maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlayır. Kassasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən işin faktiki halları yoxlanmasa da, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin maddi və prosessual hüquq normalarını düzgün tətbiq edib-etməməsini yoxlayarkən, hüquqi məsələlərin düzgün qiymətləndirilməsi üçün işin faktiki hallarının nəzərə alınması və onlara istinad olunması vacibdir. Kassasiya instansiyası məhkəməsinin işin müəyyənləşdirilmiş faktiki hallarına istinad etməsi faktiki halların yoxlanılması və araşdırılması hesab olunmamalıdır. Qeyd etmək lazımdır ki, işin faktiki hallarının prosessual qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilmədən müəyyən olunması ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulmasına dəlilət etməklə mübahisə ilə əlaqədar qəbul edilmiş hüquqi akta təsir göstərə bilər.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası Xəzər rayon Məhkəməsinin hazırki iş üzrə 18 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilib mülki işin baxılması üçün aidiyyəti üzrə 2 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə göndərilməsi barədə çıxardığı qərarı Azərbaycan Respublikası MPM-nin 31.1, 44.2.2-ci maddələrinə, İPM-nin 2.1, 2.2.1-ci

maddələrinə “İnzibati İcraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.0.1-ci maddəsinə və “İnzibati orqanların Təsnifatının təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 28 avqust 2007-ci il tarixli 136 sayılı qərarına istinad etməklə onunla əsaslandırılmışdır ki, iddiaçı məhkəməyə iddia tələblərinin dəqiqləşdirilməsinə dair ərizə təqdim edərkən, inzibati orqanlar - Xəzər Rayon İcra Hakimiyyəti, DƏDRX-nin Bakı şəhər Ərazi İdarəsi və Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi tərəfindən tərtib edilmiş inzibati aktları mübahisələndirmişdir. Belə olan təqdirdə, şəxslərin subyektiv tərkibinə, mübahisənin predmetinə və hüquq münasibətlərinin xarakterinə görə həmin iddia tələblərinə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında inzibati-iqtisadi məhkəmədə baxılmalı olduğu halda, hazırkı iş üzrə məhkəmə aidiyyəti qaydaları pozulmaqla ərizə ümumi yurisdiksiyalı məhkəmə tərəfindən icraata qəbul olunmuşdur. Göstərilən hal prosesual qanunun əhəmiyyətli dərəcədə pozulması kimi qiymətləndirilir. Çünki işə adı çəkilən ixtisaslaşdırılmış məhkəmə tərəfindən baxılması sübutların təqdim olunmasında, onların tədqiqində, qətnamənin formasına, ondan şikayət vermənin qaydasına və icrasına görə müxtəlif prosesual xüsusiyyətləri ilə fərqlənir. Birinci instansiya məhkəməsi iddia tələbinin dəqiqləşdirilməsinə dair ərizə təqdim edilərkən İ.Ə.Hüseynovun torpaq sahəsindən çıxarılması, onun tərəfindən aparılmış qanunsuz tikililərin onun hesabına sökülməsi, torpaq sahəsinin boşaldılması barədə” tələblər istisna olmaqla qalan tələblərə inzibati məhkəmə icraatı qaydasında, aidiyyəti üzrə inzibati-iqtisadi məhkəmədə baxılmalı olmasını nəzərə almamış, məhkəmə aidiyyəti qaydalarını pozmaqla ərizəni icraata qəbul etmiş və işə mahiyyəti üzrə baxıb qətnamə qəbul etmişdir. Aidiyyət qaydalarının pozulması isə prosesual qanunun əhəmiyyətli dərəcədə pozulmasına dəlalət edir.

Aşağıdakı əsaslara görə məhkəmə kollegiyası apellyasiya instansiyası məhkəməsinin gəlmiş nəticə ilə razılaşmamışdır.

İş materiallarından görüldüyü kimi, iddiaçı Ş.R.Talıbov cavabdeh İ.Ə.Hüseynova qarşı qanunsuz tikililərin sökülməsi və zəbt edilmiş

torpaq sahəsindən çıxarılma tələbi ilə müraciət etmiş və məhkəmə baxışı gedişində ilkin iddia ərizəsinə “sərəncam və kadastr planının etibarsız hesab edilməsi, kadastr planında müvafiq dəyişikliklərin aparılması, torpaq sahəsindən çıxarılma və qanunsuz inşa edilmiş tikililərin sökülməsi tələbi” məzmununda əlavə verərək V.P.Volkovanın adına verilmiş 10.05.1994-cü il tarixli 407/398 sayılı sərəncamın, sərəncam əsasında tərtib edilmiş 5/597 sayılı sahənin sxeminin və Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsi tərəfindən verilmiş 24 iyul 2006-cı il tarixli, №00300016033000033 sayılı kadastr planının etibarsız hesab edilməsi, Ələkbərov Şirxan Şahpələng oğlunun adına verilmiş 26.05.2008-ci il tarixli 7254 sayılı “torpaq sahəsinin plan və ölçüsü” adlı sənədə Xəzər (əvvəlki Əzizbəyov) RİHB-nin 10.05.1994-cü il tarixli 407/327 sayılı sərəncamı ilə ayrılmış və iddiaçının mülkiyyətində olan 12 sot 5/31 sayılı torpaq sahəsinin göstəriciləri sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğun olaraq daxil edilməklə düzəliş edilməsi, DƏDRX tərəfindən verilmiş 06.01.2009-cu il tarixli “torpaq sahəsinin planı və ölçüsü” adlı sənədə Xəzər (əvvəlki Əzizbəyov) RİHB-nin 10.05.1994-cü il tarixli 407/327 sayılı sərəncamı ilə ayrılmış və iddiaçının mülkiyyətində olan 12 sot 5/31 sayılı torpaq sahəsinin göstəriciləri sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğun olaraq daxil edilməklə müvafiq düzəliş edilməsi, DƏDRX tərəfindən verilmiş 0226216 sayılı 17.06.2011 il tarixli çıxarışın Xəzər RİHB-nin sərəncamına və sərəncam əsasında verilmiş sxemə uyğunlaşdırılması, adı çəkilən vəzifələrin Azərbaycan Respublikası Dövlət Torpaq və Xəritəçəkmə Komitəsinə, Daşınmaz Əmlakın Dövlət Reyestr Xidmətinə tapşırılması, Bakı şəhəri, Xəzər rayonu, Mərdəkan qəsəbəsində yerləşən sahəsi 1200 kv.m olan 5/31 sayılı torpaq sahəsindən İ.Ə.Hüseynovun çıxarılması, onun tərəfindən aparılmış qanunsuz tikililərin onun hesabına sökülməsi, torpaq sahəsinin boşaldılması barədə qətnamə çıxarılmasını xahiş etmişdir.

Göründüyü kimi iddiaçının məhkəmədə qaldırdığı iddia tələbi ümumi məhkəməyə, məhkəmədə işə baxılarkən “iddia ərizəsinə əlavə”də göstərdiyi yuxarıda qeyd olunan digər iddia tələbləri isə inzibati-iqtisadi məhkəməyə aiddir.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 30-cu maddəsinə əsasən bir-biri ilə əlaqədar olan bir neçə tələbi birləşdirərkən, onlardan bir qismi ümumi məhkəməyə, digərləri isə

İnzibati-İqtisad Məhkəməyə aiddirsə, tələblərə ümumi məhkəmədə baxılmalıdır.

Həmin Məcəllənin 31.1-ci maddəsinin tələbinə görə aidiyyət qaydalarının pozulmasına yol verilmir.

Qeyd olunan Məcəllənin 44.2, 44.2.2-ci maddələrinə görə iş məhkəmədə baxıldığı zaman onun aidiyyət qaydalarının pozulması ilə icraata qəbul edildiyi aşkar olarsa məhkəmə işi aidiyyəti üzrə baxmalı olan məhkəməyə verir.

İş materiallarında birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən hazırki işə məhkəmə aidiyyəti qaydalarının pozulması ilə baxılmasını təsdiq edən əsas yoxdur. Buna baxmayaraq apellyasiya instansiyası məhkəməsi prosesual əsas olmadan birinci instansiya məhkəməsinin aidiyyət qaydalarını pozmaqla işə baxması nəticəsinə gələrək yuxarıda göstərilən qərarı qəbul etmişdir.

Digər tərəfdən iş materiallarından görünür ki, hazırki iş üzrə Xəzər rayon Məhkəməsinin 08 fevral 2012-ci il tarixli qərarı ilə cavabdeh İ.Ə.Hüseynov və nümayəndəsi N.Ş.Bayramovun işin aidiyyəti üzrə inzibati-iqtisadi məhkəməyə göndərilməsi barədə ərizəsi təmin edilməmişdir.

Həmin qərardan İ.Ə.Hüseynovun verdiyi şikayət Xəzər rayon Məhkəməsinin 17 fevral 2012-ci il tarixli qərarı ilə təmin edilməmiş, şikayətin mülki işlə birlikdə baxılması üçün Bakı Apellyasiya Məhkəməsinə göndərilməsi qərara alınmışdır.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 02 aprel 2012-ci il tarixli qərarı ilə cavabdeh İ.Ə.Hüseynovun şikayəti təmin edilməmiş, həmin iş üzrə Bakı şəhəri Xəzər rayon Məhkəməsinin 08 fevral 2012-ci il tarixli qərarı dəyişdirilmədən saxlanılmışdır.

Lakin hazırki iş üzrə Bakı şəhəri Xəzər rayon Məhkəməsinin qəbul etdiyi 18 iyun 2012-ci il tarixli qətnaməsindən cavabdeh

İ.Ə.Hüseynovun verdiyi apellyasiya şikayəti üzrə apellyasiya qaydasında işə baxarkən apellyasiya instansiyası məhkəməsi prosesual qanunun yuxarıda göstərilən prosesual normasının tələbini və həmin məhkəmənin hazırda qanuni qüvvədə olan yuxarıda qeyd edilən 02 aprel 2012-ci il tarixli qərarını nəzərə almadan işə mahiyyəti üzrə baxmaq əvəzinə, hüquqi əsas olmadan birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib mülki işin baxılması üçün aidiyyəti üzrə 2 sayılı Bakı İnzibati-İqtisadi məhkəməsinə göndərilməsi barədə qərarı çıxarmış, bununla da prosesual hüquq normalarının tələblərini pozmuşdur.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə əsasən maddi və prosesual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərarının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Həmin Məcəllənin 418.3-cü maddəsinə görə iş prosesual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq olunmaması qətnamənin yaxud qərarın ləğv edilməsi üçün o vaxt əsas ola bilər ki, bu pozuntu düzgün qətnamə qəbul edilməməsi ilə nəticələnsin və ya nəticələnsin bilsin.

İşin şərh olunan hallarını müzakirə edərək və yuxarıda göstərilən prosesual hüquq normalarını rəhbər tutaraq Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin Mülki Kollegiyası 08 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə kassasiya şikayətini təmin etmiş, Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının bu iş üzrə 21 noyabr 2012-ci il tarixli qərarını ləğv etmiş, iş mahiyyəti üzrə Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasında baxılmaq üçün həmin məhkəməyə göndərilməlidir.

Subroqasiya hüququna aid iddia müddətləri Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 373.1-ci maddəsinin tələbinə uyğun hesablanmalıdır

İddiaçı “Beynəlxalq Sığorta Şirkəti” ASC-nin (bundan sonra mətnə iddiaçı) cavabdeh Azərbaycan Tibb Universitetinə (bundan sonra mətnə cavabdeh) qarşı cavabdehdən 2415 manat məbləğində sığorta ödənişinin və 20 manat dövlət rüsumunun tutulması barədə iddia ərizəsi 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə (bundan sonra mətnə birinci instansiya məhkəməsi) müraciət etmişdir.

Birinci instansiya məhkəməsinin 19 dekabr 2011-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddia tələbi rədd olunmuşdur.

Məhkəmənin qeyd olunan qətnaməsindən narazı qalan iddiaçı apelyasiya şikayəti verərək birinci instansiya məhkəməsinin 19 dekabr 2011-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, iddia tələbinin isə təmin edilməsi barədə yeni qətnamənin çıxarılmasını məhkəmə kollegiyasından xahiş etmişdir.

Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasının (bundan sonra mətnə apelyasiya instansiyası məhkəməsi) 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsi ilə birinci instansiya məhkəməsinin 19 dekabr 2011-ci il tarixli qətnaməsinin dəyişiklik edilmədən saxlanılmış, apelyasiya şikayətinin təmin olunmamışdır.

İş materiallarından görünür ki, 08 noyabr 2005-ci il tarixdə Bakı şəhəri, Əzizbəyov dairəsində, “Neftçilər” metro stansiyasına gedən yolda cavabdehlə əmək münasibətində olmuş Əhlimanov Vaqif Yusif oğlu tərəfindən idarə olunan “Nissan Maxima” markalı 10-AA-457 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomaşınla yol-nəqliyyat hadisəsi törədilmiş və nəticədə iddiaçı MTRP № GTA 04029 sayılı Sığorta Şəhadətnaməsi ilə sığortalanmış, Kərimov Tərlan Tofiq oğlunun idarə etdiyi “Mercedes Benz 240” markalı, 10-OH-663 dövlət qeydiyyat nişanlı avtomobilə zərər dəymişdir.

İddiaçı tərəfindən zərərin aradan qaldırılması üçün sığortalı Kərimov Tərlan

Tofiq oğluna 2415 manat sığorta ödənişi həyata keçirilmişdir.

Bakı şəhər Nizami rayon məhkəməsinin 09 dekabr 2005-ci il tarixli “İnzibati xətlər haqqında iş üzrə qərarı”na əsasən Əhlimanov Vaqif Yusif oğlu yol-nəqliyyat hadisəsində “zərərvuran” qismində iştirak etmiş və nəticədə cavabdehin zərərin aradan qaldırılmasında mülki məsuliyyəti yaranmışdır.

İddiaçı ödəmiş olduğu 2415 manat sığorta ödənişi məbləğinin cavabdeh tərəfindən ödənilməsinə dair cavabdehə müraciət etmiş, lakin cavabdeh həmin ödənişi etməkdən imtina etdiyindən iddiaçı hazırkı iddia ilə məhkəməyə müraciət etmiş və iş üzrə yuxarıda qeyd edilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

İddiaçı iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsindən Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasına kasasiya şikayəti verib iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsinin ləğv edilib iddianın təmin edilməsi barədə yeni qərar qəbul edilməsini xahiş etmişdir.

İddiaçı kasasiya şikayətində qeyd etmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi qanunsuz və qeyri-obyektivdir, maddi və prosessual qanunun normalarının kobud formada pozulması ilə qəbul edilmişdir. Belə ki, iddiaçı ilə cavabdeh arasında hər hansı bir müqavilə münasibətləri olmamışdır və tərəflər arasında münasibətlər müqavilə əsasında deyil, mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində yaranmışdır. Bu baxımdan cavabdeh sığorta müqaviləsində tərəf deyil və onun həmin müqavilə üzrə iddiaçı qarşısında öhdəliyi yaranmamışdır. Sığorta müqaviləsinə əsasən sığortaçının sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişini ödəmək öhdəliyi əks olunmuş və belə ödənişdən sonra zərərvurana münasibətdə iddiaçının subroqasiya hüququ yaranmışdır. İddiaçının subroqasiya hüququ müqavilədən deyil, qanun əsasında yaranmışdır. Bu səbəbdən də iddiaçının hazırkı tələbi üzrə iddia müddəti üç il

deyil, ümumi iddia müddəti 10 illik tətbiq olunmalıdır. Buna baxmayaraq apelyasiya instansiyası məhkəməsi qanunu səhv təfsir edərək iş üzrə düzgün olmayan nəticəyə gəlmiş, cavabdehin ərizəsini əsas tutaraq iddianı təmin etməmişdir.

Cavabdeh kasasiya şikayətinə etiraz ərizəsində qeyd etmişdir ki, iddiaçının subroqasiya hüququnun yaranmasına əsas delikt deyil, iddiaçı ilə Kərimov Tərlan Tofiq oğlu arasında imzalanmış 26 may 2005-ci il tarixli sığorta şəhadətnaməsi olmuşdur. Həmin dövrdə qüvvədə olmuş (oktyabr 2008-ci il tarixli, 699-IIIQD nömrəli qanuna əsasən qüvvədən düşmüşdür) “Sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 37-ci maddəsinə əsasən sığortalının təqsirkar şəxsə zərərin əvəzini ödəmək hüququ (iddiası) əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya reqres qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 377.4-cü maddəsinə görə də reqres öhdəliklər üzrə iddia müddətinin axımı əsas öhdəliyin icrası anından başlanır. Bundan başqa sığortaçıdan dəyən zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüququ, başqa şəxsə zərər vurulması ilə əlaqədar yaranmış məsuliyyətdən deyil, sığorta müqaviləsindən irəli gəlmişdir. Cavabdeh iddiaçıya qarşı hər-hansı mülki-hüquq pozuntusu (delikt) törətməmişdir və bu hal iddiaçının özü tərəfindən də mübahisələndirilmir. Hazırkı mübahisə sığortaçının müqavilə üzrə yerinə yetirdiyi öhdəliyinin icrasından yarıdığından Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 373.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq həmin mübahisəyə üç illik iddia müddəti tətbiq edilməlidir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən iddiaçının vəkili S.Məmmədov kasasiya şikayətində qeyd edilənlərə uyğun çıxış edərək bildirmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsi hazırkı işə baxarkən maddi və prosessual hüquq normalarının pozulmasına yol vermiş və bunun nəticəsində qanuna uyğun olmayan qətnamə qəbul edilmişdir. Bu səbəbdən də o, kasasiya şikayətinin təmin edilməsini, iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli

qətnaməsinin ləğv edilməsini, iddiaçının iddiasının təmin edilməsi barədə yeni qərarın çıxarılmasını Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasından xahiş etmişdir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən iddiaçının nümayəndəsi E.Səfərov da, iddiaçının vəkili S.Məmmədovun çıxışına uyğun izahat verərək, kasasiya şikayətinin təmin edilməsini, iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv edilməsini, iddiaçının iddiasının təmin edilməsi barədə yeni qərarın çıxarılmasını Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasından xahiş etmişdir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən cavabdehin vəkili M.Mustafayev kasasiya şikayətində qeyd edilənləri rədd edərək öz çıxışında qeyd etmişdir ki, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsi qanuni və əsaslıdır. Bu səbəbdən də o, kasasiya şikayətinin təmin edilməməsini, iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsinin isə dəyişiklik edilmədən saxlanılmasını Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasından xahiş etmişdir.

Məhkəmə iclasında iştirak edən cavabdehin nümayəndəsi K.Məmmədova da, cavabdehin vəkili M.Mustafayevin çıxışına uyğun izahat verərək, kasasiya şikayətinin təmin edilməməsini, iş üzrə apelyasiya instansiyası məhkəməsinin 15 may 2012-ci il tarixli qətnaməsinin isə dəyişiklik edilmədən saxlanılmasını Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyasından xahiş etmişdir.

Ali Məhkəmənin İnzibati-iqtisadi kollegiyası iş üzrə məruzəçi hakimnin məruzəsini, tərəflərin izahatlarını dinləyib, işin faktiki hallarının qanunvericiliyin tələblərinə uyğunluğunu yoxlayaraq hesab etmişdir ki, aşağıdakılara əsasən iddiaçının kasasiya şikayəti qismən təmin edilməli, apelyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə qətnaməsi ləğv edilib iş yenidən apelyasiya qaydasında baxılması üçün həmin məhkəməyə qaytarılmalıdır.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416-ci maddəsinə əsasən kasasiya instansiyası məhkəməsi apelyasiya instansiyası məhkəməsi

tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası iddiaçının kasasiya şikayəti əsasında hazırkı mübahisə ilə bağlı apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilib-edilməməsi ilə əlaqədar aşağıdakıları qeyd etmişdir.

Apelyasiya instansiyası məhkəməsinin iddia tələbinin Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 373.2-ci maddəsinə əsasən üç illik iddia müddəti ötürülməklə verildiyindən rədd olunmasına dair birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsini dəyişdirilmədən saxlayarkən, yenə də iddiaçı tərəfindən Mülki Məcəlləsinin 373.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş üç illik iddia müddətinin ötürülməsinə istinad etmişdir.

Ali Məhkəmənin İnzibati-İqtisadi Kollegiyası apelyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə gəldiyi bu nəticə ilə razılaşmamışdır.

Belə ki, məhkəmə kollegiyası ilkin olaraq qeyd etməyi zəruri hesab etmişdir ki, “reqres iddia” ilə “subroqasiya hüququ” ayrı-ayrı anlayışlardır və onlar biri-digərindən fərqli hüquqi nəticələr doğurur.

“Reqres iddia” (əks tələb)-başqasının vurmuş olduğu ziyanı ödəyən şəxsin, vermiş olduğu ödəniş miqdarında digər şəxsə qarşı tələbidir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 1114.1-ci maddəsinə görə başqa şəxsin (qulluq, mənəb və ya əmək vəzifələrinin icrası zamanı işçinin, nəqliyyat vasitəsini idarə edən şəxsin və i.a.) vurduğu zərərin əvəzini ödəmiş şəxsin həmin şəxsə, əgər qanunla ayrı miqdar müəyyənləşdirilməyibsə, ödənilmiş əvəz miqdarında geriye tələb (reqress) hüququ vardır.

“Subroqasiya hüququ” isə-sığorta ödənişi almış şəxsin sığorta hadisəsinin baş verməsində təqsirli olan şəxs(lər)ə qarşı zərərin əvəzinin ödənilməsinə tələb etmək hüquqlarının sığortaçıya keçməsidir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 936.1-ci maddəsinə əsasən subroqasiya hüququ bu Məcəllənin 936.6-cı maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta ödənişi almış

şəxsin ona dəymiş zərəre görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmək hüququdur.

Digər tərəfdən, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 386.1-ci maddəsində təsbit olunmuşdur ki, öhdəliyin zərəri vurulması, əsassız varlanma və ya bu Məcəllədə nəzərdə tutulmuş digər əsaslar nəticəsində əmələ gəlməsi halları istisna olmaqla, öhdəliyin əmələ gəlməsi üçün onun iştirakçıları arasında müqavilə olmalıdır.

Göründüyü kimi hazırkı halda iş üzrə tərəflər arasında hər hansı bir müqavilə olmamışdır və öhdəlik sığorta müqaviləsindən deyil, vurulmuş zərərin nəticələrinin aradan qaldırılmasından əmələ gəlmişdir ki, bu cür iddialara da Mülki Məcəlləsinin 373.1-ci maddəsi ilə müəyyən edilən ümumi iddia müddəti şamil edilir.

Məhkəmə kollegiyası eyni zamanda onu da qeyd etmişdir ki, Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 377.4-cü maddəsində təsbit olunmuşdur ki, reqres öhdəliklər üzrə iddia müddətinin axımı əsas öhdəliyin icrası anından başlanır.

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulan bu norma, heç də iddia müddətinin zaman ölçüsünü deyil, iddia müddəti axımının başlanması anını müəyyən etmişdir.

Bu baxımdan hazırkı halda iddiaçı ilə cavabdeh Tərlan Tofiq oğlu Kərimov arasında bağlanmış sığorta müqaviləsi üzrə yaranması güman edilən mübahisələrə tətbiq edilməli olan iddia müddəti ilə vurulmuş zərərin nəticələrinin aradan qaldırılmasından əmələ gələn mübahisələrə tətbiq edilməli olan iddia müddəti fərqli anlayışlardır.

Beləliklə, məhkəmə kollegiyası apelyasiya instansiyası məhkəməsinin işin faktiki halları baxımından gəldiyi hüquqi nəticəni qanuni və əsaslı hesab etməmiş və belə qənaətə gəlmişdir ki, həmin nəticə qüvvədə olan qanun normasının düzgün tətbiq olunmaması və səhv təfsir olunmasına əsaslandığından qüvvədə qala bilməz və ləğv olunmalıdır.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 418.1-ci maddəsinə görə maddi və prosessual hüquq normalarının pozulması və ya düzgün

tətbiq olunmaması apelyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnamə və qərardadının ləğv edilməsi üçün əsasdır.

Həmin Məcəllənin 418.2-ci maddəsinin tələbinə əsasən də bu Məcəllənin 386-cı maddəsində göstərilən hallarda maddi hüquq normaları pozulmuş və ya düzgün tətbiq olunmamış hesab edilir.

Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinin 386-cı maddəsində də təsbit olunur ki, maddi hüquq normaları o halda pozulmuş və ya düzgün tətbiq olunmamış hesab edilir ki, birinci instansiya məhkəməsi hüququn tətbiq edilməsində səhv buraxsın, tətbiq edilməli olan qanunu və ya digər normativ hüquqi aktı tətbiq etməsin, yaxud qanunu səhv təfsir etsin.

Eyni zamanda kassasiya kollegiyası kasasiya şikayətini nəzərdən keçirərkən iddiaçının apelyasiya instansiyası

məhkəməsində müəyyən edilmiş hallar və sübutlar əsasında iddia tələbinin təmin olunması barədə qərarın çıxarılmasına dair xahişin əsasının Azərbaycan Respublikası MPM-nin 417.1.4-cü maddəsinə uyğun olmadığını müəyyən etmişdir. Bu və yuxarıda şərh olunan digər səbəblərə görə də kasasiya şikayətinin qismən təmin olunması qismən qərara alınmışdır.

Məhkəmə kollegiyası qeyd etmişdir ki, Apelyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən hazırkı işə yenidən baxılarkən yuxarıda qeyd olunan hallar hərtərəfli və tam araşdırılmalı, mübahisənin prosessual hüquqi əsası düzgün müəyyənləşdirilməli, işdəki sübutlar əlaqəli, məcmu halda qiymətləndirilməli, tərəflər arasında münasibətlərin yarandığı dövrdə qüvvədə olmuş maddi və hal hazırda qüvvədə olan prosessual qanunvericiliyin tələbləri düzgün tətbiq edilməlidir.

MƏQALƏLƏR

Müzəffər Ağazadə
Azərbaycan Respublikasının
əməkdar hüquqşünası

Dəyişikliklər qanunların təkmilləşdirilməsinə xidmət etməlidir.

2010-cu ildə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinə Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin 39.1.5 və 41.2-ci maddələrinin şərh olunmasına dair konstitusiyaya işinə baxılarkən mən işə mütəxəssis qismində cəlb edilmişdim. Nəsimi rayon məhkəməsi tərəfindən verilən sorğuda hesab edilirdi ki, cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətmiş şəxs öldüyü halda, başlanmış cinayət təqibinə xitam verilməsinin mümkünlüyünə dair normalarda natamamlıq mövcuddur və CPM-nin 39.1.5-ci maddəsində təsbit edilmiş ölənlərin bəraət verilməsi zərurəti yarandıqda icraata xitam vermənin həyata keçirilməsinin mexanizmi qanunvericilikdə nəzərdə tutulmur. Sorğu verənin fikrincə bu normalar istintaq-məhkəmə təcrübəsində qeyri-müəyyənliyə səbəb olduğundan məsələnin Konstitusiyaya Məhkəməsi tərəfindən şərhinə ehtiyac yaranmışdır.

Sorğu həmin məhkəmənin icraatında olan konkret işə baxılması ilə əlaqədar idi. Sorğudan görünürdü ki, Bakı şəhərindəki yaşayış binalarının birinin arxa tərəfində 21.11.06-cı ildə İbrahimov soyadlı şəxsin meyiti, onun yanında isə darağında 7 ədəd patronu olan tapança, istifadə edilməmiş enli skoç tapılmışdır. Binanın damının meyitin aşkar edildiyi yerə uyğun hissədəki beton çıxıntıda isə bu çıxıntıya bağlanmış və binanın yeddinci mərtəbəsinə qədər sallanmış qalın toxunma kəndir və mismar çıxardan alət aşkar edilmişdir.

Elə həmin gün ibtidai istintaq orqanı tərəfindən Cinayət Məcəlləsinin 29.181.2.3, 29.181.2.5 və 228.1-ci maddələri ilə cinayət işi başlanmışdır. İbtidai araşdırma orqanı belə nəticəyə gəlmişdir ki, mərhum İbrahimov vətəndaşlara məxsus əmlakı quldurluq yolu ilə ələ kesirmək fikrində olmuş və öz niyyətini həyata keçirmək məqsədilə əvvəlcədən hazırlıq görərək müvafiq alət və vasitələr yəni, tapança, skoç, kəndir və sair əldə etmişdir. O, 21.11.06-cı ilə keçən gecə meyitin aşkar edildiyi binanın damından kəndirlə sallanıb mənzillərdən birinə girmək istərkən yerə yıxılıb ölmüşdür. Hadisəni törədən şəxs öldüyü üçün AR CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə əsasən işin icraatına xitam verilmişdir. Lakin icraata xitam verilməsinə dair qərarın məzmunu mərhumun qohumlarını qane etməmiş və müdafiəçilərinin şikayətinə əsasən bu qərar ibtidai araşdırmaya nəzarəti həyata keçirən prokuror tərəfindən ləğv edilərək yeni araşdırmalar aparılması üçün göndərilmişdir. Sonrakı üç il ərzində müstəntiqlərin eyni məzmunlu qərarları daha 4 dəfə yuxarı prokurorlar və məhkəmələr tərəfindən ləğv edilmişdir. Mərhumun qohumları və müdafiəçisi İbrahimovun cinayət tərkibli əməl törətməsi barədə ibtidai araşdırma orqanının gəldiyi nəticəni mübahisələndirmiş və hesab etmişlər ki, o, kiminsə tərəfindən qəsdən öldürülmüşdür.

Sonuncu dəfə cinayət işi üzrə ibtidai istintaq aparılması Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Ağır cinayətlərə dair işlər üzrə istintaq idarəsinə həvalə olunmuşdur. Bu dəfə də ibtidai istintaq orqanı özünün 10.08.09-cu il tarixli qərarı ilə eyni nəticəyə gəlmişdir. Yəni ibtidai istintaq orqanı hesab etmişdir ki, S.İbrahimovun öldürülməsi təsdiq olunmur, əksinə mərhumun özünün əməllərində CM-nin 29.181.2.3, 29.181.2.5 və 228.1-ci maddələrində nəzərdə tutulan cinayətlərin tərkibi vardır. Bu səbəbdən də CPM-nin 39.1.5-ci maddəsi rəhbər tutularaq cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli törədən şəxsin ölməsi əsası ilə cinayət işinin icraatına xitam verilmişdir.

Həmin qərarın ləğv olunması barədə məhkəmə nəzarəti qaydasında Nəsimi rayon məhkəməsinə şikayət verən İbrahimovun müdafiəçisi şikayətini başqa məsələlərlə yanaşı həm də

bununla əsaslandırmışdır ki, cinayət təqibi üzrə icraata xitam verilərkən CPM-nin 41.2-ci maddəsinə müvafiq olaraq mərhumun qohumlarının və onun, yəni müdafiəçinin razılığı alınmadığından bu qərar qanuni hesab edilə bilməz.

Şikayətə baxan məhkəmə isə hesab etmişdi ki, CPM-nin 41.2-ci maddəsinə görə təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin sağ olması hallarında bəraətverici əsaslar olmadan işin icraatına xitam verilməsinə müdafiə tərəfinin razılığı tələb olunduğu halda, ölmüş təqsirkar şəxslər üçün belə razılıq tələb olunmur. Daha doğrusu təqsirkarın ölməsi hallarında işin icraatına CPM-nin 39.1.5-ci maddəsindəki əsasla xitam verilməsinin mexanizmi qanunvericilikdə müəyyən edilməmişdir. Bu isə məhkəmənin fikrincə təcrübədə anlaşılmazlıq və qeyri-müəyyənlik yaradır. Ona görə də Nəsimi rayon məhkəməsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 60 və 70-ci maddələri, habelə «İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında» Konvensiyanın 6-cı maddəsi baxımından CPM-nin 39.1.5 və 41.2-ci maddələrinə şərh verilməsi barədə sorğu ilə Konstitusiya Məhkəməsinə müraciət etmişdir.

Məsələyə münasibətimi bildirərkən qeyd etdim ki, CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə münasibətdə 41.2-ci maddəsinin tətbiq olunmasında hər hansı problem yoxdur. AR CPM-nin 41.2-ci maddəsi sağ olan təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin hüquqları ilə bağlı bütünlükdə təhqiqat, ibtidai istintaq və məhkəmə icraatları dövründəki məsələləri nizama saldığı halda, ölmüş təqsirkar şəxs haqqındakı məsələ yalnız CPM-nin 39.1.5-ci maddəsi ilə nizama salınır. Təhqiqat və ibtidai istintaq orqanları icraatlarında olan materiallar və cinayət işləri üzrə yekun qərarı qəbul etməyə səlahiyyətli orqanlardır. Cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş şəxsin ölməsi bütün hallarda CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə uyğun olaraq cinayət işinin icraatına xitam verilməsi ilə nəticələnməlidir. Çünki ibtidai araşdırmanın gedişində işin hallarının hərtərəfli, tam və obyektiv yoxlanılması nəticəsində cinayət hadisəsinin məhz ölmüş şəxs tərəfindən törədilməsi öz təsdiqini tapırsa, ibtidai araşdırma orqanının işin icraatına xitam verməkdən savayı çıxış yolu qalmır. Çünki ölmüş şəxs məhkəməyə verilə bilməz. Hadisənin baş verməsində təqsirkar hesab edilən şəxsin müdafiəçisi, yaxud yaxın qohumları onun təqsirli hesab olunması ilə razılaşmadıqda işin icraatına xitam verilməsinə dair qərardan ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurora, yaxud məhkəmə nəzarəti qaydasında məhkəməyə şikayət etmək hüququna malikdir. Belə şikayətlərin həlli üzrə sonuncu instansiya apellyasiya instansiyası məhkəməsidir. Mən həm də fikrimi bununla əsaslandırdım ki, cinayət-prosesual qanunvericilikdə vəfat etmiş zərərçəkmişə münasibətdə hüquqi varis müəyyən edilsə də (CPM-nin 106-cı maddəsi) vəfat etmiş təqsirkar şəxs üçün belə norma müəyyən edilməmişdir. Bu da təbiidir, çünki hüquqi varis təmsil etdiyi şəxsin bütün öhdəliklərini icra etməlidir. Təqsirkar şəxs vəfat etdikdə isə başqası onun əməli ilə bağlı öhdəlikləri (cəza çəkmə, ziyanı ödəmək və sair) üzərinə götürə bilməz. Belə hallarda ölmüş təqsirləndirilən şəxs barəsində cinayət işinin icraatına xitam verilməsi üçün də ölmüş şəxsin yaxın qohumlarının razılığının alınmasına ehtiyac yoxdur.

Başqa çıxış edənlərdən əks mövqe tutanlar da oldu. Bəziləri hesab etdilər ki, ölmüş şəxs haqqında cinayət işinin icraatına xitam verilməsi onun qohumlarının mütləq razılığı ilə olmalıdır. Bu zaman həmin şəxslərdən heç biri məhz hansı qohumdan razılıq alınmalı olması, bunun mexanizmi, razılığın verilməyəcəyi hallarda icraatın taleyi barədə fikirlərini bildirmədilər. Heç kəs əsaslandırma bilmədi ki, onların fikrincə cinayət işinin icraatına xitam verilməsi zamanı nə üçün ölmüş təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin müdafiəçisinin və yaxın qohumlarının razılığı tələb olunduğu halda, ölmüş zərərçəkmiş şəxsin nümayəndəsinin, yaxud yaxın qohumlarının razılığı tələb olunmamalıdır. Çünki, məsələyə opponentlərin məntiqi ilə yanaşıldıqda zərərçəkmişin ölməsi hallarında da bu məzmununda qərar qəbulu üçün onun nümayəndəsinin və ya yaxın qohumlarının razılığı alınmalıydı.

Konstitusiya Məhkəməsi isə sorğu üzrə 17.06.10-cu il tarixdə aşağıdakı məzmununda qərar qəbul etdi:

1. Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 39.1.5-ci maddəsi tətbiq olunarkən ölmüş şəxsin yaxın qohumlarının və müdafiəçinin həmin Məcəllənin 41.2-ci maddəsinin

tələblərinə uyğun qaydada cinayət prosesində iştirak etmək hüquqlarının müəyyən edilməsi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə tövsiyə olunsun.

2. Cinayət-prosessual qanunvericiliyinə müvafiq əlavə və dəyişikliklər ediləndə Azərbaycan Respublikası Cinayət Prosesual Məcəlləsinin 39.1.5-ci maddəsinə əsasən cinayət təqibinə (və ya cinayət işinə) xitam verilməsi haqqında qərardan ölmüş şəxsin yaxın qohumlarının və müdafiəçisinin şikayət vermək hüququ məhkəmə nəzarəti qaydasında həyata keçirilə bilər.

Konstitusiyaya Məhkəməsinin bu qərarından sonra Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin 10.06.2011-ci il tarixli Qanunu ilə CPM-nin 41.2-ci maddəsinə aşağıdakı dəyişiklik edildi:

- 41.2-ci maddədə «təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin» sözlərindən sonra «o cümlədən ölmüş şəxsin yaxın qohumlarının və müdafiəçisinin» sözləri əlavə edilsin.

Hazırda CPM-nin 41.2-ci maddəsinin mətni aşağıdakı kimidir:

41.2. Təhqiqatçı, müstəntiq və ya prokuror bəraətverici əsaslar olmadıqda təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin, o cümlədən ölmüş şəxsin yaxın qohumlarının və müdafiəçisinin razılığı olmadan cinayət təqibinə xitam verilməsi barədə qərar çıxara bilməz. Belə halda cinayət təqibi üzrə icraat bu Məcəllə ilə müəyyən edilmiş qaydada davam etdirilir və hökmün, məhkəmənin digər qərarının çıxarılması ilə başa çatdırılır.

Yeni redaksiyada 41.2-ci maddənin nöqsanlı olması elə ilk baxışdaca nəzərə çarpır. Maddənin məzmunundan belə çıxır ki, burada cinayət işinə xitam verilməsi üçün yaxın qohum və müdafiəçidən razılıq alınması məsələsi təkcə ölmüş təqsirləndirilən (şübhəli) şəxslərə deyil, ümumiyyətlə bütün təqsirləndirilən şəxslərə aiddir.

Digər tərəfdən maddənin hazırkı redaksiyasından belə çıxır ki, ölmüş şəxs haqqında işin icraatına xitam verilməsi üçün həm onun yaxın qohumlarının, həm də müdafiəçisinin birgə razılığı lazımdır. Görünür bu yeni fikrin uğursuz ifadə edilməsi ilə əlaqədardır.

Nəhayət, ehtiyac olmadan 41.2-ci maddəyə edilən dəyişiklik məsələni olduqca mürəkkəbləşdirmiş, əslində praktiki işçilər üçün çıxılmaz vəziyyət yaratmışdır. Fikrimizi aydınlaşdırmaq üçün bir misal gətirək:

Tutaq ki, K-nın idarə etdiyi «VAZ» markalı avtomaşınla M-nın idarə etdiyi avtobus toqquşmuş və bu hadisə nəticəsində «VAZ» markalı avtomaşının sürücüsü həlak olmuş, hər iki avtomaşının əzilməsi nəticəsində onların sahiblərinə xeyli miqdarda maddi ziyan dəymişdir. İbtidai araşdırmanın gedişində sübuta yetirilmişdir ki, yol-nəqliyyat hadisəsi «VAZ» markalı avtomaşının sürücüsü K-nın «Yol hərəkəti haqqında» Qanunun tələblərini pozması nəticəsində baş vermişdir.

Yol nəqliyyat hadisəsinin baş verməsində təqsiri olması sübuta yetirilmiş ölmüş şəxs K-nı cinayət mühakimə icraatı qaydasında məhkəməyə vermək mümkün olmadığından CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə əsasən işin icraatına xitam verilməsi məsələsi meydana çıxır. CPM-nin 41.2-ci maddəsinin yeni redaksiyasına görə belə hallarda təhqiqatçı, müstəntiq və ya prokuror mütləq təqsirləndirilən (şübhəli) şəxsin yaxın qohumlarının və müdafiəçisinin (əgər varsa) razılığını almalıdır. Əks təqdirdə cinayət işinin icraatına xitam verilə bilməz.

İstintaq, məhkəmə təcrübəsi göstərir ki, əksər hallarda ölmüş təqsirli şəxsin qohumları bu şəxs haqqında işin icraatına yalnız bəraətverici əsaslarla xitam verilməsində maraqlıdırlar. Deməli, konkret hallarda müdafiə tərəfi bəraətverici əsaslar olmadan işin icraatına xitam verilməsinə razılıq verməyə bilərlər. Bəs belə hallarda təhqiqatçı, istintaqçı, prokuror, yaxud işin məhkəmə icraatının ilkin mərhələsində məhkəmə hansı məzmununda qərar qəbul etməli, icraatı necə yekunlaşdırmalıdır?

Yuxarıda qeyd edildiyi kimi CPM-nin 41.2-ci maddəsinin yeni redaksiyasına görə cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulan əməli törətmiş şəxsin yaxın qohumları və müdafiəçisinin cinayət təqibinə xitam verilməsinə razı olmaması hallarında cinayət təqibi üzrə icraat CPM ilə müəyyən edilmiş qaydada davam etdirilir və hökmün, habelə məhkəmənin digər qərarının çıxarılması ilə başa çatdırılır.

Lakin Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsində müəyyən edilən normalardan aydın deyildir ki, belə hallarda cinayət təqibi necə davam etdirilə bilər? Ölmüş şəxs necə təqsirləndirilən şəxs qismində cinayət məsuliyyətinə alınma bilər? Onun haqqında ittiham aktı

tərtib olunmalıdır, olunmalı deyilsə iş hansı əsaslarda və hansı qaydada məhkəməyə göndərilə bilər? Ölmüş şəxs CPM-nin 300-cü maddəsi qaydasında məhkəməyə verilməlidir? Yaddan çıxartmaq olmaz ki təqsirkar şəxsin iştirakı olmadan məhkəmə istintaqının aparılması CPM-nin 311-ci maddəsinin tələblərinə ziddir.

Məsələnin başqa cəhəti də maraqlıdır. Məlum olduğu kimi CPM-nin 106-cı maddəsinə əsasən hadisə nəticəsində ölmüş zərərçəkmiş şəxsin hüquq və vəzifələrini cinayət işi üzrə icraat zamanı həyata keçirmək istəyini bildiren yaxın qohumlarından biri zərərçəkmiş şəxsin hüquqi varisi hesab olunur. Zərərçəkmişin hüquqi varisi cinayət prosesinin iştirakçısıdır və onun hüquq və vəzifələri cinayət prosesual qanunvericilikdə öz əksini tapmışdır.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi ölmüş təqsirkar şəxsin hüquqi varisi olmur. Onda CPM-nin yalnız 41.2-ci maddəsi ilə müəyyən edilən yeni prosesual şəxs- ölmüş şəxsin qohumları prosesə hansı qismdə cəlb edilməlidirlər. Onların hansı prosesual hüquq və vəzifələri vardır?

CPM-nin 41.2-ci maddəsinə dəyişikliklər edildikdən sonra bir neçə müstəntiqin iştirakı ilə bu məsələ qeyri-rəsmi şəkildə diskussiya edilərkən, çıxış yolu tapa bilməyən müstəntiqlərdən biri dedi ki, görünür bundan sonra konkret situasiyalarda işi yekunlaşdıran zaman ölmüş şəxsin yaxın qohumları və müdafiəçisindən yalvarmaq yolu ilə razılıq almalı olacağıq. Şübhəsiz ki, bu təklif yaranmış vəziyyətdən çıxış yolu tapa bilməyən şəxsin məsələyə ironik münasibətidir və «yalvarma texnologiyası» problemlərin həlli üçün çıxış yolu deyildir. Problemin qanuni və məntiqi çıxış yolu tapılmalıdır.

Etiraf etmək lazımdır ki, cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş şəxsin ölməsi (həlak olması) hallarında istintaq-məhkəmə icraatlarının aparılması qaydaları Cinayət-Prosesual Məcəlləsində tam təfərrüatı ilə öz əksini tapmamışdır.

Məsələ burasındadır ki, cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətdikdən sonra (törədilməsi gedişində) vəfat etmiş (həlak olmuş) və ibtidai araşdırma nəticəsində bu əməli törətməsi sübuta yetirilmiş şəxslərlə bağlı ibtidai istintaq və məhkəmə qərarları, bu qərarlardan şikayət və protest verilməsi, ölüm faktının nə vaxt baş verməsindən asılı olaraq məzmun və forma etibarilə fərqli olmalıdır.

Hesab edirik ki, cinayət qanunu ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətmiş şəxs hadisənin gedişində həlak olduqda, yaxud onun haqqında ittiham aktı tərtib olunana qədərki dövrdə öldükdə hər bir halda CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə uyğun olaraq cinayət işinin icraatına xitam verilməlidir. İstintaqçının bu qərarından ibtidai araşdırmaya prosesual rəhbərliyi həyata keçirən prokurora və (və ya) məhkəməyə şikayət verilə bilər.

Cinayət işi məhkəmənin icraatında olarkən məhkəmə baxışına qədərki dövrdə, daha doğrusu təqsirləndirilən şəxsin dindirilməsinə qədər onun vəfat etməsi hallarında da CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə uyğun olaraq işin icraatına xitam verilməlidir. Çünki bu halda da təqsirləndirilən şəxsin iştirakı olmadan, ittihama münasibətini öyrənmədən məhkəmə baxışı keçirmək, yaxud məhkəmə iclasını davam etdirmək mümkün deyildir. Bu növ qərarlardan apellyasiya instansiyası məhkəməsinə şikayət etmək mümkündür.

Təqsirləndirilən şəxsin məhkəmə araşdırılması gedişində, daha doğrusu onun dindirilməsindən və ittihama münasibəti öyrənildikdən sonra vəfat etməsi hallarında isə vəziyyət dəyişir. Belə hallarda təqsirləndirilən şəxsin ona verilən ittihamla bağlı mövqeyi artıq bəlli olduğundan və ittihamla onun razılaşmadığı hallarda reabilitasiyası üçün müdafiəçinin vəsatəti ilə məhkəmə iclası davam etdirilməlidir. (CPM-nin 311.3-cü maddəsinə görə belə hallarda müdafiəçinin məhkəmə iclasında iştirakı məcburidir). Məhkəmə iclasının gedişində təqsirləndirilən şəxsə qarşı irəli sürülmüş ittiham öz təsdiqini tapmadığı hallarda ona CPM-nin 42.1-ci maddəsindəki əsaslarla bəraət verilməlidir. İttihamın sübuta yetməsi hallarında isə hökm əvəzinə CPM-nin 39.1.5-ci maddəsinə uyğun olaraq işin icraatına xitam verilməsi barədə qərar çıxarılmalıdır. Ölmüş təqsirləndirilən şəxsə bəraət verilməsi, yaxud işin icraatına xitam verilməsi barədəki qərarlardan apellyasiya instansiyası məhkəməsinə müvafiq olaraq apellyasiya protesti və ya şikayəti vermək olar.

Apellyasiya və kassasiya instansiyaları məhkəmələrində isə icraat əvvəlki instansiya məhkəməsinin ölmüş şəxs haqqında qərarlarının məzmunundan asılı olmayaraq cinayət-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilən qaydalarda aparılmalıdır.

Ümumiyyətlə, bütün prosesual qaydalara əməl etməklə toplanmış sübutlara obyektiv qiymət verildikdən sonra hər hansı yekun qərarının qəbul edilməsi üçün ölmüş şəxslərin yaxın qohumlarından və müdafiəçisindən mütləq razılıq alınmalı olmasının məntiqi izahını tapmaq çətindir. Çünki bu şəxslərin narazı qaldıqları qərarlardan şikayət vermək hüquqları onsuz da qanunvericilikdə təsbit edilmişdir.

Deyilənlərdən göründüyü kimi CPM-nin 41.2-ci maddəsində edilən düzəliş nəinki qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə xidmət etmiş, əksinə qanunvericiliyin tətbiqi zamanı əlavə problemlər yaratmışdır. Hazırda vəziyyətdən çıxış yolu kimi qeyd etdiklərimiz bizim subyektiv mülahizələrimizdir. Bu məsələdə başqa hüquqşünasların fərqli mülahizələri də ola bilər. Fikirlərimizi hər hansı formada bölüşdürmək ümumi işin xeyrinə olardı.

BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏR

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin Rusiyaya səfəri

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayev 2013-cü il fevralın 21-də keçirilən Rusiya Federasiyası Ali Məhkəməsinin 90 illik yubiley tədbirlərində iştirak etmək üçün Moskva şəhərində səfərdə olmuşdur.

Təntənəli yığıncaqda Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinin çıxış etmişdir. O, Rusiya Federasiyası Ali Məhkəməsinin ictimai həyatdakı rolundan danışmışdır.

Təntənəli yığıncaqda Rusiya Federasiyası Ali Məhkəməsinin sədri Veçeslav Lebedev məruzəsi dinlənilmişdir. O, Rusiya Federasiyası Ali Məhkəməsinin yaranma tarixi və keçdiyi inkişaf yolundan, demokratik cəmiyyət quruculuğu sahəsindəki fəaliyyətindən söhbət açmışdır.

Səfər çərçivəsində Azərbaycan Ali Məhkəməsinin sədri görüşlərdə və söhbətlərdə məhkəmə hüquq sahəsində respublikamızda həyata keçirilən tədbirlər, MDB ölkələri ilə əlaqələr barədə məlumat vermişdir.

Tədbir iştirakçıları Rusiya Federasiyası Ali Məhkəməsinin muzeyi ilə tanış olmuş, tarixi eksponatlara baxmışlar.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsi sədrinin Ukraynaya səfəri

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayev “Ukrayna Ali Məhkəməsi və demokratik cəmiyyət: mənbələr və perspektivlər” mövzusunda keçirilən beynəlxalq elmi – praktik konfransda iştirak etmək üçün Kiyev şəhərində səfərdə olmuşdur.

2013-cü il fevralın 15-də keçirilmiş beynəlxalq elmi-praktik konfrans Ukrayna Ali Məhkəməsi yaradılmasının 90 illik yubileyi münasibətilə təşkil olunmuşdur.

Tədbirdə Ukrayna Ali Məhkəməsinin sədri Pyotr Pilipçuk əsas məruzə ilə çıxış etmişdir. O, Ukrayna Ali Məhkəməsinin yaranma tarixi və keçdiyi inkişaf yolu barədə konfrans iştirakçılarına ətraflı məlumat vermiş, demokratik cəmiyyət quruculuğu sahəsindəki rolundan danışmışdır.

Konfransın açılışında Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin sədri Ramiz Rzayev çıxış etmişdir. Ukrayna Ali Məhkəməsi yaradılmasının 90 illik yubileyi münasibətilə həmkarlarını təbrik edən Azərbaycan Ali Məhkəməsinin sədri dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Ukraynanın demokratik, hüquqi dövlət quruculuğunu özünün inkişaf yolu seçməsinə, insan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsini və təminatını ön plana çəkməsini xüsusi vurğulamışdır.

Səfər çərçivəsində Azərbaycan Ali Məhkəməsinin sədri Ukrayna Ali Məhkəməsinin sədri Pyotr Pilipçukla görüşmüşdür.

Görüşdə Ali Məhkəmənin sədri respublikamızın Avropa ölkələri ilə, o cümlədən Ukrayna ilə dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradılmasına və genişləndirilməsinə xüsusi önəm verdiyini qeyd etmişdir. Bildirmişdir ki, ölkəmizdə aparılan demokratik proseslərin məntiqi nəticəsi olaraq Azərbaycan 2001-ci ildə Avropa Şurasına tam hüquqlu üzv qəbul edilmiş və bundan sonra qısa müddət ərzində bir çox Avropa Konvensiyalarına, o cümlədən 15 aprel 2002-ci ildə isə “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqlarının müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasına qoşulmuşdur. Ona görə də Ali Məhkəmənin təcrübəsində beynəlxalq hüquqi aktlara, xüsusən də “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Avropa Konvensiyasının müddəalarına, Avropa Məhkəməsinin presedent rolunu oynayan qərarlarına diqqət yetirmək və bu qərarlara istinad etmək fəaliyyətimizin əsas məqamlarından birinə çevrilmişdir.

Ali Məhkəmənin sədri həmçinin Cinayət və Mülki İşlərə Baxılması Üzrə Ukrayna Ali İxtisaslaşmış Məhkəməsinin sədr əvəzi Stanislav Mişenko ilə görüşmüşdür. Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında geniş fikir mübadiləsi aparılmışdır.

TƏDBİRLƏR

Ali Məhkəmənin hakimləri Şəki Apellyasiya Məhkəməsində keçirilən tədbirdə iştirak etmişdilər.

08 fevral 2013-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının sədri Şahin Yusifovun və mülki kollegiyanın hakimi Ələsgər Əliyevin, eləcə də apellyasiya instansiyası məhkəməsinin ərazi yurisdiksiyasına aid edilmiş birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinin iştirakı ilə Şəki Apellyasiya Məhkəməsində 2012-ci ildə ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar görülmüş işlərin və rayon (şəhər) məhkəmələri tərəfindən 2011-ci il ərzində torpaq mübahisələri ilə bağlı baxılmış mülki işlər üzrə məhkəmə təcrübəsinin ümumiləşdirməsinin nəticələri müzakirə edilmişdir.

İclası giriş sözü ilə açan Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin sədri Mübariz Əkbərov bildirmişdir ki, 2011-ci il ilə müqayisədə 2012-ci ildə Şəki Apellyasiya Məhkəməsinə daxil olmuş iş və materialların sayı 22,27% artmış və 1504 iş təşkil etmiş, M.Əkbərov həmçinin apellyasiya məhkəməsinin qərarlarından verilmiş kassasiya şikayətləri əsasında kassasiya qaydasında mahiyyəti üzrə işlərə baxılma nəticələri barədə məlumat verərək, əldə olunan göstəriciləri 2011-ci il ilə müqayisəli şəkildə təhlil edib iştirakçıların diqqətinə çatdırmışdır. Məhkəmənin sədri çıxışında həmçinin qeyd etmişdir ki, 2012-ci ilin birinci və ikinci yarımillərinə dair tərtib edilmiş iş planlarının bütün bəndləri tam icra olunmuş, o cümlədən iş planlarında nəzərdə tutulmuş 9 ümumiləşdirmə aparılaraq 3 ümumiləşdirmə ilə bağlı Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin ərazi yurisdiksiyasına aid edilmiş birinci instansiya məhkəmələrinə icmal məktublar göndərilmişdir.

Bundan sonra Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin kollegiya sədrləri vəzifələrini icra edən hakimlər 2012-ci ildə baxılmış işlərin təhlili məruzəsi ilə çıxış etmişlər.

Çıxış və məruzələrdən sonra tədbir müzakirələr formatında davam etmişdir.

Daha sonra 2011-ci il ərzində torpaq mübahisələri ilə bağlı baxılmış mülki işlər üzrə aparılmış ümumiləşdirmənin nəticələrinə dair məruzə ilə hakim Namiq Məmmədov çıxış etmişdir. Məruzəçi ümumiləşdirmə zamanı birinci instansiya məhkəmələrinin hakimləri tərəfindən əsasən prosessual hüquq normalarının pozuntusuna yol verildiyini vurğulamış və müəyyən edilmiş nöqsanları iclas iştirakçılarının diqqətinə çatdırmışdır.

Məruzə ətrafında, habelə birinci instansiya məhkəmələrinin işlərində rast gəlinən problemlə məsələlər barəsində ayrı-ayrı hakimlərin çıxışları dinlənilmiş və yol verilmiş pozuntular müzakirə edilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin cinayət kollegiyasının sədri Şahin Yusifov müşavirədə çıxış edərək cinayət işləri üzrə məhkəmə təcrübəsində rast gəlinən xarakterik pozuntulara hakimlərin diqqətini cəlb etmişdir. O, həmin pozuntuları qruplaşdırmaqla təhlil etmiş və hər bir məsələ ilə bağlı Ali Məhkəmənin mövqeyini bildirmişdir. Ş.Yusifov Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin ədalət

mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar statistik göstəricilərinə diqqət yetirərək vahid məhkəmə təcrübəsinin formalaşmasında apellyasiya məhkəmələrinin rolunu qeyd etmiş və sonda hakimlərə müəyyən tövsiyələrini çatdırmışdır.

Ali Məhkəmənin hakimi Ələsgər Əliyev də öz növbəsində 2012-ci ildə Şəki Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı görülmüş işlərə münasibətini bildirmiş və bəzi kateqoriyadan olan mülki işlər üzrə qanunvericiliyin normalarının tətbiqində müxtəlif yanaşmalardan danışmışdır. Ə.Əliyev təcrübədə daha çox rast gəlinən problemlərə Ali Məhkəmənin baxışını iştirakçıların diqqətinə çatdırmışdır.

Tədbiri məhkəmənin sədri Mübariz Əkbərov yekunlaşdıraraq ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi ilə bağlı birinci instansiya məhkəmələrinin hakimlərinə işlərində müvəffəqiyyətlər arzulamışdır.

**Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mətbəəsində yığılaraq
8 aprel 2013-cü il tarixdə 52 səhifə həcmində çap olunmuşdur.**

Tirajı 1000 ədəd

**Ünvan: Bakı şəhəri, Xətai rayonu,
Yusif Səfərov küç.14, 1193-cü məhəllə
Tel: 489-07-07 (daxili nömrə 81-79)**